

DUHOVNO ŽIVLJENJE

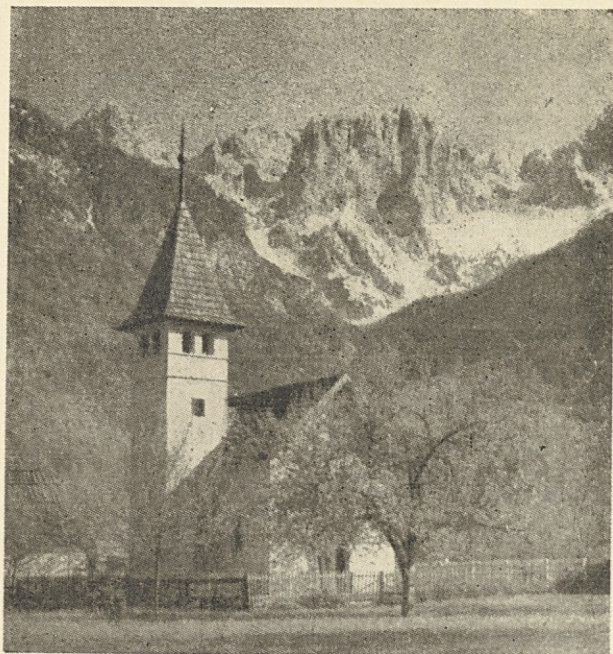
LA VIDA ESPIRITUAL

59961



AVGUST 1951





V tihoti bajnega Mar-
tuljkovega kraljestva do-
muje pod gorami Špika,
Škrlatice in Široke peči,
v lepi gorski kapelici —
Marija Snežna, kraljica
naših gora

Prelepo Žihpolje na Ko-
roškem ima med cvetočir-
mi polji svetišče, ki je
Marjinemu vnebovzetju
posvečeno. V ozadju Kor-
šuta, kjer teče jugoslo-
vansko-avstrijska meja



DUHOVNO ŽIVLJENJE

LA VIDA ESPIRITUAL

V MARIJANSKEM LETU 1954

L. XXII.

AVGUST

STEV. 8

Marija v slovenski ljudski duši

+ P. DR. HUGO BREN O. F. M.

To je prelepo predavanje, ki ga je pokojni p. Hugo Bren, veliki Marijin častilec in požrtvovalen sodelavec in prijatelj našega lista, imel pod naslovom „Marija v mistiki slovenskega naroda“ leta 1950 v slovenski sekciji na mariološkem kongresu v Rimu. Na prošnjo, da ga priredi kot članek za „Duhovno življenje“ uredništvu 8. novembra preteklega leta z vso pripravljenostjo obljublja: „Gotovo, da bom ob priliki rad kaj napisal za vaše „Duhovno življenje“, ki ga z veseljem prebiram... Kar se tiče mojega predavanja o Mariji v slovenski narodni mistiki, ne vem, kje se manuskript nahaja. Bom vprašal francoskega prevajalca. Sicer pa vem, kaj sem govoril. Bom ob priliki priredil. Pa še kaj drugega, kar se mi bo sproti sprožilo...“ Že te besede kažejo njegovo plemenito dušo, ko je polno zaposlen na tako visokem mestu in bolehen z veseljem pisal svojemu ljudstvu o Mariji.

Pa ga je smrt v tej obljubi prehitela; Marija Brezmadežna sama ga je prehitela, ko ga je prav mesec dni po tem pismu na svoj praznik poklicala k sebi.

Posrečilo se nam je dobiti to njegovo nam že obljubljeno predavanje priobčeno v latinščini v zbirki predavanj imenovanega mariološkega kongresa in ga sedaj v točnem slovenskem prevodu tu priobčamo. Članek je pravi biser in najlepše, kar more „Duhovno življenje“ letos priobčiti o Mariji za njeno leto, ki ga avtor že obhaja pri Njej.

Priobčamo članek polni spoštovanja do velikega pokojnika in hvaležnosti

Naslovna stran: Kapelica pri Iškem Vintgarju pod Krimom, eno izmed tisočerih znamenj vere na slovenskih tleh, ki so v nevarnosti, da jih uniči zob časa in brezbožni režim z namernim preprečevanjem popravil „preživelih ostankov srednjega veka“.



in v spominu nanj. V njem si je plemeniti p. Hugo sam postavil v tem glasilu najlepši spomenik Marijinega častilca, nam pa prav v njem tudi zapušča svojo pretresljivo marijansko oporoko, ki si jo vzemimo k srcu:

„Mogočnega Marijinega varstva bomo deležni tudi v bodoče, če bo le naš narod ostal Marijin narod. Vam mladim zato izročam svoj marijanski testament, da to, česar jaz nisem mogel dokončati, dokončate vi, ko se povrnete v osvobodeno domovino. Rešite te marijanske bisere naših mater pred pozabo, izročite jih potem mlajšim, da bodo tudi oni dobro poznali ta marijanski zaklad in ga mogli zapustiti svojim potomcem. Na ta način bo ves narod ohranil svoj marijanski značaj v poroštvo boljših časov, katerih zarjo naj nam kmalu naznani „Jutranja zvezda“ (glej zaključne besede članka).

Znano je, kako preprosto ljudstvo — brez dvoma pod vplivom posebnega božjega razsvetljenja in božje milosti — na skoro brezštevilne načine izraža svoja čustva in izpoveduje svoje zaupanje v usmiljenje ter čudežno moč svete božje Matere. Tu imajo svoj vir raznolike marijanske pobožnosti in nje zunanji izrazi kot naslovi cerkva, dela različnih umetnosti, marijanske sledi v navadah in življenju. Strokovnjaki v proučevanju teh oblik pobožnosti zajamejo vse to navadno v izraz „marijanska ljudska pobožnost“. Temu hočem tudi jaz doprinesiti svoj delež.

Povod za to razpravo mi je bil dogodek pred 40 leti, ko sem se ravno mudil na Brezjah pri Mariji Pomagaj. Nekega jesenskega dne sem hodil s starčkom Tavčarjem, oskrbnikom božjepotne cerkve, po lepih bližnjih poljih ravno ob času, ko je zorela turščica. Ko tako hodiva, se dobri mož naenkrat ustavi, me nagajivo pogleda in de: „Zdaj, ko študiraš že za doktorja, mi boš gotovo vedel povedati, na kakšni njivi je Kajn ubil svojega brata Abela.“ Poskušal sem rešiti svojo čast, pa sem moral le priznati, da tega ne vem; izgovarjal sem se, češ da je v sv. pismu zapisano le, da sta bila na njivi, nič pa na kakšni njivi. „Jaz pa vem,“ je zmagozlavno dejal, „na turščini njivi; zato je še danes vsa krvava; če jo dobro pogledaš, se Ti bo zdela kot s krvjo oblita.“ Šele tedaj sem spoznal z vso jasnostjo, kako so se prenekateri, drugače zaslužni in izvedeni raziskovalci naših ljudskih izročil, močno zmotili in so še danes v zmoti, ko takšne in podobne

stvari štejejo enostavno med ljudska praznoverja, ko se v resnici nedvomno v tem javlja in izraža duša našega globoko krščanskega naroda; tedaj sem se namenil, da bom zbiral takšne bisere, da jih zapustim zanamcem kot sveto versko dediščino. Zaradi kasnejših razmer, pa tudi zaradi vojne, začeteza dela nisem mogel dokončati; a že iz nekaj malega prvin, ki sem jih zaupno zvedel od naših mater, sem mogel z vso gotovostjo spoznati, da se naš narod prav posebej odlikuje po tej obliki marijanske pobožnosti in da svojo po naravi marijansko dušo bogato razkriva tako v zgodbicah kot v poeziji in celo v naravoznanstvu.

I. MARIJANSKE ZGODBICE

Dobro je pripovedko opredelil veliki pesnik Goethe kot „resnico v pesnitvi“, to je kot literarno vrsto, ki obstoja deloma iz resničnih dogodkov, deloma pa iz pesniških okraskov. Prvo spada v območje uma, drugo v kraljestvo čustvovanja. Človeško srce se namreč ne zadovolji s samo resnico tako kot um, temveč jo hoče gledati odeti z raznovrstnimi nadevki in okraski in se potem s takšno želi nasičevati; ni mu dosti mar, če več del teh okraskov spada v svet domišljije. Za primer: človek ima vtis, da romarji iz Ljubljane ne verjamejo, da bi kdaj preblažena Devica sama šla na Šmarno goro, pa imajo vendar navado, da z neko posebno nežnostjo stopajo na mesto, kjer je baje Marija počivala.

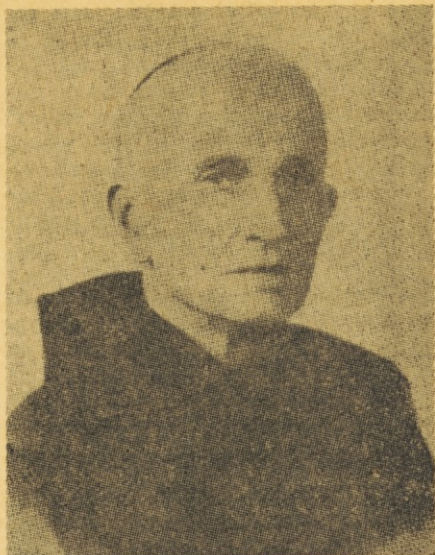
Odlično služi za takšne pripovedne okraske tudi opis življenja Matere božje. Kar se namreč o njej v sv. pismu na

kratko pove, še razuma samega ne more zadovoljiti, koliko manj pa more izpolniti srčne želje tistih, ki svojo Mater z vso nežnostjo ljubijo in ki vse merijo po svoji veliki pobožnosti do nje. Kar se zdi, da torej manjka v virih razodetja, nekako dopolnijo te ljubke pripovedke. Takšnih zgodbic, ki so prav primerno sredstvo, da zaživimo v kraljestvu duhovnega otroštva in ki jih Cerkev ne zavrača, je tudi brevir vse poln; in ko je bil pred nekaj leti stavljen predlog, naj se iz njega črtajo, je celo sam Dom Schleicher, profesor kritične umetnosti, izrazil svojo žalost nad tem. Tudi naš ustanovitelj sv. Frančišek ne bi bil tako vabljev za ljudi, ko ne bi bilo njegove knjige „Rožice“, ki je prežeta tolike miline in tolažbe; koliko je namreč ljudi, ki so se vprav ob branju te knjige navdušili za življenje po evangeliju in za duhovno otroštvo, ki po besedi sv. pisma „Ako ne postanete kakor otroci...“, edino vodi v večno življenje.

Naj navedem le nekaj teh zgodbic, ki nam jih je malčkom pripovedovala mati.

Pri nas na Sveti Gori pri Litiji smo do prve svetovne vojne imeli po glasu daleč naokoli znane zvonove, da je celo sam skladatelj Marijinih pesmi Rihar ob njih glasu iskal navdihnjenj in pobud za svoje melodije. Zato se ni čuditi, da so naši predniki to poskušali na nek način spraviti v zvezo z Devico Marijo. In res mi je moja mati pripovedovala, kako se je takrat ob vlivanju zvonov od nekd prikazala čudovito lepa gospa in stresla v peč iz svojega predpasnika polsteno srebrnikov, ki so se včasih imenovali „Marijani“. Odtod naj bi zvonovi imeli tak srebrn glas. Ko so ob času vojne zvonove razbijali, je vse ljudstvo jokalo; da, celo to se je zgodilo, da so ljudje odnašali drobce razbitih zvonov kot dragocene Marijine relikvije.

Dobro mi je še v spominu, kako nas je otroke mati opozarjala, naj v nevihtah ne iščemo zatočišča pod katerikolim drevesom, temveč le pod lipo, češ da va-



Pokojni pater dr. Hugo Bren OFM, čigar prelepi sestavek o Mariji objavljamo

njo nikdar ne udari strela, ker da je posebej posvečena Materi božji. Bilo je na begu v Egipt; Herodovi vojaki so bili beguncem že prav blizu za petami; Devica Marija se je tedaj hotela zateči pod neko drevo, ki pa je iz strahu, da ga ne bi zasledovalci obdolžili izkazane pomoči in varstva in se nad njim kruto maščevali, priganjal Marijo, naj beži naprej. Vsa žalostna je mati božja res nadaljevala svojo pot in prišla do košate lipe; ta pa ji je sama od sebe ponudila zatočišče, globoko sklonila z listjem gosto porasle veje in skrila sveto družino pred preganjalci; Jezušček ji je zato na Marijino priprošnje iz hvaležnosti obljubil posebno varstvo pred streljo. Ono drugo drevo pa mora še danes plačevati kazen za svojo strahopetnost in zato zaslužno nosi ime „trepetlika“.

O begu v Egipt je moja mati vedela še mnogo drugih zgodbic. Dogodilo se je, da je nekoč sveto družino zatekla

temna noč, ko daleč naokoli ni bilo nobenega človeškega bivališča. Ko so se tako pripravljali, da prebijejo noč kar pod milim nebom in so zato iskali primerne kraja, zagleda Marija v daljavi svetlikanje in se z družinico takoj napoti tja. V skromni koči najde osamelo ženo z nemim in bolehnim otrokom; poprosi jo, če bi smela pri njima prebiti noč. Žena pove, da je njen mož ropar, in da bi mogel, ko se vrne z ropanja, gostom storiti kaj zlega; varneje da bi zato bilo, če se takoj odpravijo naprej. Marija ji odvrne, da se ga prav nič ne boji; ženo poprosi za posodo z vodo, kjer bi mogla svoje Dete okopati; ko ga je skopala, naroči še ženi, naj tudi ona svoje otroka okoplje v isti posodi. Ko je žena otroka položila v posodo, je otrok v trenutku ozdravel in po toliko letih spregovoril prve besede. Srečna žena pripoveduje to svojemu možu, ki se je ravno tedaj vrnil; ta ves vesel sveto družino dobro pogosti in jo popelje na najbližjo pot. Vere pa ropar tedaj še ni hotel sprejeti; pač pa je po posredovanju preblašene Device sprejel to milost na svojo zadnjo uro, ko je visel na desnici Križanega in molil: „Spomni se me, ko prideš v svoje kraljestvo“.

Spet ob drugi priložnosti je morala sveta družina iti preko neke njive, da ubeži zasledovalcem; pri tem je naletela na kmeta, ko je ravno sejal. Marija mu reče: „Ali ne bi ti rad že jutri požel njive?“ — „Seveda, prijazna gospa,“ odgovori oni. „Naj bo,“ mu de Marija, „a le pod pogojem, da zasledovalcem, ki bodo po nas spraševali, odgovoriš, da smo šli tod mimo že ob času setve.“ Kmet je to seveda rad obljubil; naslednjega dne je res našel žito zrelo in se tudi takoj sprivil nad žetev. Kmalu zatem pridrvi tolpa vojakov, ki ga vpraša po bežečih; odgovori jim, da je bežeče sicer videl, a še v času setve. Ta odgovor je vojakom vzel vsak up, da bi mogli ubežnike dohiteti in so se vrnili domov.

Na spomlad in jeseni pade pri nas

redno veliko dežja. Kadar smo že težko prenašali dolgočasnost takšnih dni, nam je mati govorila: „Malo počakajte, vsaj do sobote. Kajti nobena sobota ne prejde brez sonca in to od takrat, ko je Marija malemu Jezuščku prala oblekco in jo prav na ta dan hotela na soncu posušiti. V sveti družini je bila namreč navada, da je gospodinja Marija zelo zgodaj že ob času jutranjega darovanja hodila v tempelj, medtem ko sta Jezušček in Jožef še malo poležala in šla pozneje v tempelj. Marija je svojemu otroku za na pot v tempelj naredila iz ovčje volne posebno oblekco, ki jo je vsako soboto oprala in zlikala. Ko jo je tako po prvem pranju hotela posušiti, se je sonce skrilo za oblake; Marija je bila seveda vsa žalostna; težko bi ji bilo, če bi moral Jezušček v obnošeni oblecki iti v tempelj. V tem trenutku pa je sonce ravno malo pokukalo izza oblakov, in ob pogledu na Marijine solze takoj razpršilo vse oblake in svoje žarke naravnalo na Jezuščkovo oblekco in jo posušilo. Od takrat ob sobotah redno sije sonce.“

Kdo si ne bi, ko sliši take zgodbice, zaželel postati po telesu in po duhu zopet otrok?

II. MARIJA V RASTLINOSLOVJU

Marijanski duh našega naroda se močno kaže v rastlinoslovju. Naši predniki so namreč mnogo prej, preden so izšle prve knjige o rastlinstvu, že znali brati v bogati in prelestni pisani knjigi narave. Ob njenem branju se je videlo, kako so naše matere prežete marijanskega duha; kajti kar je bilo v naravi posebno lepega in občudovanja vrednega so nanašale na Marijo ali pa so stvarjem v naravi po njej vzdevali imena.

Kot je znano, naznanjajo prebujenje narave cvetlice, ki jih botanika upravičeno naziva „zvončke“, ker imajo res obliko zvončka. Naše ljudstvo pa je te zvončke izrecno nazvalo „Marijinj zvončki“. Skoro istočasno vzcvete neka vrsta cvetlic, ki smo jih v šoli poznali pod ime-

nom „slovenska resa“. Ljudsko rastlino-
slovje po dobro loči med navadno reso,
ki jo na jesen pokosijo in jo imajo za
pokladanje živini ter med cvetočo gorsko
alkimilo, ki jo nazivljejo „Marijin pla-
šček“.

Malo kasneje se rebrí pobelijo s cve-
tlico, ki se ji latinsko pravi „anemone
nemorosa“; to ime botanika izvaja eno-
stavno od nemus = gozd. Ljudstvo pa
jo pozna pod imenom „Marijina krilca“.

Podobno štejejo lahko med pomla-
danske cvetlice takoimenovano „kronico“,
katere cveti so podobni majhnim kro-
nam; je večja kot zvonček in iste barve
ter prijetnega vonja. Našim materam je
bila poznana pod imenom „Marijine kro-
nice“. Po tej cvetlici so bile verjetno po-
imenovane naše prve Marijine kongre-
gacije, katerih članicam je ljudstvo reklo
Marijine kronarice; zaradi njih je veliko
pretrpel naš Friderik Baraga, tedaj ka-
plan pri sv. Martinu, ki so ga nekateri
preganjali, češ da je hotel znova prikli-
cati v življenje po tedanjih zakonih
strogo prepovedane cerkvene bratovščine.

Podobna cvetlici, ki se, kot smo dejali
imenuje „Marijina krilca“, je učeno na-
zvana „anemone pulsatilla“ z vijoličastimi
cvetovi; naše matere so ji pa rekle „Ma-
rijini stolčki“ ali „Marijine pručke“.

Spet druga cvetlica z naših travnikov
zaradi svoje oblike imenuje po latin-
sko „cipripedium“ ali „copripedium“; na-
še matere ji pravijo „Marijini šolnčki“.

Podobno so tudi cvetlico, ki se zdi kot
spletana iz pajčevine v obliki nekakšnih
prevez, one krasile v „Marijine štumpf-
ke“. Kakšno je njeno pravo ime v bota-
niki, nisem mogel ugotoviti.

Posebna vrsta trav se zaradi svoje
oblike imenuje Venerin las; pri nas pa
ji pravijo „Marijini laski“.

Rastlino, ki je podobna prosu in ki
ima bele cvetove in obliko solzic, v šolah
imenujejo „Briza media“ (migalica, tre-
sulja, treslica); ljudsko rastlino-
slovje pa jo pozna pod imenom „Marijine solzice“.

Cvetlica, ki je zanjo njeno ime zna-

čilno, se latinsko imenuje „lotus corni-
culatus“, slovensko pa skrovada. Naše
matere jo pa tako prisrčno imenujejo
„Marijin kožušček“.

„Convallaria maialis“, ki v našem
jeziku skriva v sebi Marijino ime (šmar-
nica), vzcvete v Marijinem mesecu ma-
ju; ni pa le ene vrste, kot to uči šolska
botanika; naši otroci, ki so jih naučile
naše matere, dobro razlikujejo med na-
vadno šmarnico in posebno Marijino
šmarnico. Cvetna čaša navadne šmarnice
je zunaj in znotraj bele barve, čaša Ma-
rijine šmarnice pa ima znotraj rdeč obro-
ček. So pa te vrste šmarnice zelo redke,
podobno kot štiriperesne deteljice. Če se
komu posreči najti tako Marijino šmar-
nico, si to šteje v posebno srečo.

Ljudsko rastlino-
slovje pozna še mno-
go drugih cvetlic in rastlin, ki se pona-
šajo z Marijinim imenom, kot so n. pr.
Marijini očki, Marijine planičke, Mari-
jin mleček itd., o katerih ve šolska bota-
nika le malo ali nič, še bolje povedano,
noče nič vedeti; zato pa rastejo in cveto
le v srcih naših mater, ki imajo Marijo
zares rade.

*

Ne trdim in nočem trditi, da je te
cvetlice cenil le marijanski duh sloven-
skega naroda ali da bi vse imele svoj iz-
vor po imenu ravno v slovenskem na-
rodu. Dobro vem, da rastejo tudi drugod
po travnikih pod skoro istimi imeni;
prav tako dobro vem, da marsikatera
zgodbica izvira še iz krščanske pradav-
nine. Upam pa si trditi, da so te cve-
lice našle v duši slovenskega naroda plod-
na tla, da so mogle na daleč razliti svoj
prijeten vonj. Obžalovanja je vredno le,
da te cvetlice obenem z našimi marijan-
sko čutečimi materami vedno bolj gine-
vajo in legajo v grob; naš mlajši rod
teh biserov, ki jih je prejel od svojih
mater, nima več za sveto zapuščino; na-
sprotno pa vedno bolj rad zbira in hva-
liša burkaste bistrumnosti kot prave na-
rodne starožitnosti, kar vse našemu na-
rodu nikakor ni v ponos.

Že naša lastna zgodovina nas uči, da bi bil naš narod kot najmanjši v družini narodov že zdavno izbrisan z obličja zemlje brez posebnega varstva naše nebeške matere; le pod njenim varstvom je vzdržal navale Turkov, se ubranil nemškega protestantizma in drugih zmot in tako obenem s svojo vero vedno ohranjeval tudi svojo narodno celotnost. Tega mogočnega Marijinega varstva bomo deležni tudi v bodoče, če bo le naš narod ostal Marijin narod. Vam mladim zato izročam svoj marijanski testament, da

to, česar jaz nisem mogel dokončati, dokončate vi, ko se vrnete v osvobojeno domovino. Rešite te marijanske bisere naših mater pred pozabo, izročite jih potem mlajšim, da bodo tudi oni dobro poznali ta marijanski zaklad in ga mogli zapustiti svojim potomcem. Na ta način bo ves narod ohranil svoj marijanski značaj v poroštvo boljših časov, katerih zarjo naj nam kmalu naznani „Jutranja zvezda“.

Iz latinskega izvirnika pripravil za „Duhovno življenje“ dr. Lojze Kukovica.

TUDI TO SO PRIČE

Objavljamo lep spis neznanega šmarnogorskega romarja, ki ga je v letu 1950 objavilo ob razglasitvi nauka o Marijinem vnebovzetju ljubljansko „Oznaniło“. Kakor je znano, so ta edini verski list ljubljanske škofije po petletnem, več ali manj okrnjenem izhajanju komunistični oblastniki „radi pomanjkanja papirja“ ukinili in je še sedaj ljubljanska škofija brez lastnega lista.

Ko sem prestopil prag cerkve na šmarni gori, so mi bile oči še polne lepote ljube slovenske zemlje, ki sem jo pravkar zrl z gore: zoreča polja v ravninah, vode in ceste, skalnati vrhovi na obzorju, topla človeška naselja — in vse je bilo s sončno lučjo prežeto, kakor bi pravkar padlo izpod svetlega neba naravnost iz Stvarnikovih rok. Toda glej — ali ni tu v cerkvi razprto isto nebo nad pasom zemlje, na katerem stoje svetniki in slovenski rojaki v lepi družnosti ter strme v višino, kjer sprejema sveta Trojica Rožo Marijo v nebeško slavo? Ko gledam vse to, se me polašča tisto veliko veselje, kakršno je moral občutiti davni, neznani ljudski pesnik, ko je zaokrožil:

„Petelinček lepo poje,
od veselja nebeškega,
ker bo jutri velka maša,
ko bo Marija v nebesa šla.“

In ta čas, ko se sklanja sonce za božjo milost ter gori Langusova freska na cerkvenem oboku v zadnjem siju, sedim v cerkveni klopi in potujem v mislih

daleč nazaj ter iščem spomine velike skrivnosti Marijinega vnebovzetja na naših tleh. O, toliko jih je, da bi porabil goro papirja, če bi hotel vse lepo popisati! In spet mi zvenj v uho narodna pesem, ki poje, kako je sam Oče nebeški poslal štiri mlade godce in sedem trobentačev, da bi Marijo v nebesa pripeljali — pač same božje krilatce. Vidim slikarja Franceta Jelovška, kako proti sredi 18. stoletja krasi s čopičem oboke cerkve v Lescah in v Kamniku, na krilih angelov poletava Marija v nebo, nebeški zbori ji pojejo v pozdrav, široko ji vihra oblačilo; prebodene Sinove roke in starčevska dlan Očeta ji dvigajo krono nad glavo in sam Sveti Duh lebdi nad to glorio... In spet vidim mojstra Valentin Mentzingerja pri sv. Petru v Ljubljani in v Kamniku in Antona Cebeja na Kopianju in v Moravčah, kako pred dvesto leti izpovedujeta svojo vero v Marijino poveličanje v barvah na slikarskem platnu. Vidim Leopolda Layerja, ko slika odprti grob, iz katerega rastejo lilije, strmeče apostole ob njem in božjo Mater, ki dvi-



Marijino vnebovzetje v veliki kupoli romarske cerkve na Šmarni gori, katero je naslikal v letih 1846—1847 slikar Matevž Langus



Šmarna gora s Savo

ga v slavo — za Kranjsko goro, za Bralovče, za Radmirje. . . .

Skoraj bi lahko rekli, da v preteklosti ni bilo slikarja, ki bi po svoje ne počastil Marijinega vnebovzvetja. Preprosti ljudski umetnik, ki ga je začrtal na končnico panja, na steno vaškega znamenja, je izpel svojo hvalnico prav tako kakor eden naših največjih slikarjev, Janez Šubic, ko je ustvarjal oltarno sliko za Šturije, ali slovenjegraški M. F. Straus, ki jo je slikal za veliki oltar v Mekinjah. Francesco Robba jo je izklesal iz kamna, neznan kipar jo je izrezljal v lesu za čudoviti oltar na Muljavi.

*

Mračí se. Ali ne igra nekdo tiho na orgle?

„Angelci v nebesih hodijo
Rožo Marijo kronajo.
Kronaj jo, kronaj, večni Bog,
Oče in Sin in Sveti Duh.“

Zdaj mi je v duhu pred očmi vrsta srednjeveških oltarjev po Kranjskem, Primorskem, Koroškem in Štajerskem. Na prestolu sedi sveta Trojica, pred njo kleči Marija, lepa deklica; zlata krona ji lebdi v božjih rokah nad glavo, zbor angelov pa na vso moč brenka in piha

na vsa mogoča godala. Ali vodi te nebeške muzikante sam škof Slatkonnja, naše gore list in cesarski kapelnik iz začetka 16. stoletja, ki mu je bila najljubša molitev k vnebovzeti Devici? To je bil čas, ki je Marijo tako častil, da je njeno poveličanje postavljaj celo v oltarje, ki so bili posvečeni kakemu drugemu svetniku. Tako sem bral, da je v velikem oltarju stare ljubljanske stolnice, ki je bil vendar posvečen, kakor še danes, svetemu Miklavžu, žarela v sredini vsa v zlatu skupina Marijinega kronanja, cerkveni patron pa se je nebeški Gospe spoštljivo umaknil v oltarni podstavek.

*

Orgle buče, kot bi pela vsa domovina, kot bi vsa slovenska zemlja hotela izpričati, da je že davno z vsem srcem verovala v versko resnico, pred katero danes globoko sklanjamo čelo. Saj 21 župnijskih in 23 podružničnih cerkva v ljubljanski škofiji, 16 župnijskih in 7 podružničnih v mariborski in Bog ve koliko še drugod po slovenski domovini pač dovolj očitno priča o veri naših očetov v poveličano telo Device, ki je rodila samega Boga. V spokojni temi večera, v kateri bom zdaj počasi tipal pot z gore, se bo na tisoče rok oklepalo rožnega venca in na tisoče src bo molilo: „ki je tebe, Devica, v nebesa vzel... v nebesih kronal.“

Kako bi se zdajle ne spomnil prelepe legende, ki se je menda zgodila prav tule na Šmarni gori: Ko je slikar Langus dokončal podobo na cerkvenem oboku, je zavzet nad Marijino lepoto stopil za korak nazaj in omahnil čez slikarski oder. V zadnjem trenutku se je še ujel za rob deske in obvisel nad globino. Toda moči so mu pohajale in v stiski je poklical na pomoč Marijo. In čudo! Marija na oboku je oživila ter prijela umetnika za roko, da ni strmoglavil na cerkveni tlak. . . .

In zdaj ob slovesu z gore prav poizniho prosim:

O, Marija vnebovzeta, iztegni tudi nam svojo roko na pomoč, podpri nas nad prepadom življenja, pritegni nas k sebi v slavo svete Trojice!

PASTIRJEV GLAS



Posvetili smo se Marijinemu Srcu

Namestnik Kristusov, papež Pij XII., je leta 1942 posvetil Cerkev in ves človeški rod Marijinemu brezmadežnemu Srcu; deset let pozneje — 1952 — je še posebej posvetil Rusijo in njene narode. Ta posvetitev ima pomen in zveličaven učinek za tistega, ki se papeževi posvetitvi osebno in v lastnem imenu pridruži na ta način, da se iz proste volje in ljubezni sam posveti Marijinemu Srcu. Primerno je in vsega priporočila vredno, da se vsi, ki smo se že posvetili, v tem Marijinem letu posvetitev ponovimo, tisti pa, ki se še niste posvetili, to letos gotovo store. Da se moremo pravilno posvetiti, skušajmo razumeti, kaj posvetitev pomeni, v čem je njeno bistvo in kaj se v njej zgodi.

Posvetitev ni isto kot sklep ali obluba. Dober sklep je odločitev volje kaj dobrega storiti ali česa slabega, grešnega se zdržati. Pri spovedi delamo take sklepe, ki se nanašajo na točno spolnjevanje božjih in cerkvenih zapovedi. Z obljubo se pod grehom zavežemo, da bomo storili in spolnjevali nekaj, kar ni zapovedano ampak samo nasvetovano. Predmet sklepa in obljube je neka storitev, ki pomeni za nas sredstvo ali način, da dosežemo večjo popolnost, da se utrdimo v stanovitnosti in zvestobi Bogu in njegovim zapovedim. Mnogokrat so naše takozvane posvetitve tudi samo neke vrste sklep ali obluba, s katero obljubimo na primer Mariji zvestobo in se ji priporočimo in v njeno varstvo postavimo. Prava posvetitev pa je nekaj drugega. Tu ne gre za kakšne določene storitve, temveč za dejanje ljubezni, ki gre iz srca do srca, iz našega srca naravnost v srce tistega, kateremu se posvetimo. Pri posvetitvi storimo sicer le to, kar smo itak dolžni, to je, ljubiti Gospoda Boga, pa vendar je nekaj novega, nov in bolj učinkovit način ljubezni. Posvetitev je z resnostjo in pobožno zbranostjo storjen poskus dejanja ljubezne. Posvetitev je v bistvu dejanje ljubezni. Brez ljubezni se ne moremo nikomur tako iz srca do srca izročiti, da bi mogli reči, da smo se mu posvetili. Temelj posvetitve je ljubezen, odločujoči nagib za posvetitev je ljubezen in sicer tista popolna ljubezen, ki vse sile naše duše zajame v smislu prve in največje zapovedi: „Ljubi Gospoda, svojega Boga, z vsem sremem in vso dušo in vsem mišljenjem in vso močjo.“

Tolikšne ljubezni smo zmožni le z božjo milostjo. Boga moremo ljubiti le v moči, ki jo on da; iz lastne moči, ki je bolj slabost kot moč, bi tega ne zmogli. Naša ljubezen do Boga je odgovor na njegovo ljubezen do nas. On nas je prej ljubil, pravi sv. Janez. Da ga moremo ljubiti, mora Sveti Duh izliti svojo ljubezen v naša srca, kakor trdi sv. Pavel. Sveti Duh nam je bil dan, večkrat celò: pri krstu in birmi; njegova milost nam je na razpolago. Je pa od nas odvisno, ali jo sprejmemo ali pa odklonimo.

Takšna posvetitev ni vsakdanji dogodek v našem duhovnem življenju, nekaj posebnega in izrednega je, kar globoko posega v vse naše življenje. Na tako posvetitev se moramo duhovno pripraviti. Najprej moramo spoznati in kolikor mogoče temeljito razumeti, kaj je posvetitev in kaj za nas pomeni, potem si moramo potrebne dejanske milosti sprostiti z molitvijo in svetimi zakramenti (spoved in obhajilo). Srce se nam mora vneti božje ljubezni, da nam pridejo posvetilne besede iz srca in da pri tem sodelujejo vse sile naše duše. Ako bi le z ustmi zmolili posvetilno molitev, morebiti samo na ljubo duhovniku, ki nam prigovarja, bi to ne bila taka posvetitev, kakor bi morala biti, in bi tudi ne imela v nas tistih zveličavnih učinkov, ki bi jih sicer morala imeti.

Posvetitev, ki je uspeła z vso možno ljubeznijo, je odločilen dogodek našega življenja; zveže nas z najmočnejšo vezo popolne ljubezni z Bogom za vse življenje nepreklicno. Enkrat izvršene posvetitve ne preklicujemo nikdar več, vse nadaljne življenje je le izvrševanje in nadaljevanje tega, kar je posvetitev začela. Tako pomeni posvetitev popolno, globoko in vsestransko dopolnitev in prenovitev duhovnega življenja v ljubezni, ki objema in zajema vse sile in darove, kolikor jih je kdo prejel od Boga. Ponavljanje posvetitve ima lahko različen pomen. Če smo rekli, da je posvetitev poskus dejanja popolne ljubezni do Boga, — sami ne vemo, ali se je tak poskus posrečil, to ve Bog —, potem more ponovitev pomeniti nov poskus, za katerega se prav tako resno pripravimo, kakor za prvo posvetitev. Moremo pa ponoviti posvetitev s kratkimi besedami vsak dan pri jutranji molitvi, kakor na primer vsakdanje darovanje za apostolstvo molitve. Ta ponovitev seveda ne seže tako globoko, je pa ponovljen spomin na prvotno posvetitev, da je noben dan ne pozabimo. Ali pa ponovimo posvetitev vsako leto enkrat, ali na obletnico prve posve-

titve, ali pri letnih duhovnih vajah ali ob priliki romanja. Vse to ima seveda pomen molitve, morda posebno zbrane in iz globine duše prihajajoče molitve in je koristno, a ni odločitveno dejanje za vse življenje, kakor je prava posvetitev iz popolne ljubezni do Boga.

Morda bi mogel kdo podvomiti, češ če je posvetitev dejanje popolne ljubezni do Boga, ali ima potem posvetitev Mariji sploh smisel? Seveda ga ima. Naša posvetitev Mariji ali njenemu brezmadežnemu Srcu se ne ustavi pri Mariji, ampak po Mariji in skozi njo gre k Bogu.

Marija, bi rekel, naše ljubezni ne obdrži samo za se, ampak jo pošlje takoj dalje k Jezusu, ki je Bog. Ljubezen do bitja, ki je v večno blaženem občestvu z Bogom v nebesih, je v bistvu ljubezen do Boga samega. Že tu na zemlji je ljubezen do bližnjega hkrati tudi ljubezen do Boga, če je to ljubezen, kakršno nam je Jezus zapovedal, da namreč bližnjega ljubimo zavoljo Boga in v Bogu. Z ljubeznijo je kakor s čiščenjem. Ko častimo Marijo ali svetnike, prehaja to čiščenje na Boga, kateremu se imajo blaženi v nebesih zahvaliti za svojo večno srečo. Marija je Bogu najbližja, najbolj visoko odklikovana, je, če smemo tako reči, najbolj vplivna od vseh ustvarjenih bitij, zato posvetitev, njej izročena, najhitreje doseže Boga samega.

Končno gre pri vsem za to, da Boga vedno bolj resnično in bolj popolno ljubimo. V tej ljubezni moramo neprestano rasti, da bo vedno močnejša in segala vedno globlje v naše duše, da bo vedno bolj jasno in trdno počelo in gibalo vsega našega mišljenja in življenja. Temu služijo naše molitve, prejemanje zakramentov, naša vsakdanja premagovanja, skratka vse, kar nas v življenju zadene, naj vžiga ljubezen božjo v nas. Tudi posvetitev Marijinemu Srcu ni nič drugega kakor Mariji izročeno zatrdilo: „Gospod, moj Bog, ljubim te!“

škof GREGORIJ ROŽMAN



SEGE NA DOMAČIH TLEH

JOŽA KMETOV

Mesec avgust v Sloveniji. Poletna vročina polagoma popušča. Prve žitarice so že napolnile kašče do polovice. Prostor je samo še za proso, ki ga spravljajo v tem mesecu, in za koruzo in ajdo. Koruza je že velika, ajda pa je tudi že lepo vzkllila, če ni bilo od setvi preveč suše. Travniki so znova lepo ozeleneli, suhe sadnih vrto vih pa se že kaže na sadovih barva zrelosti. Ob večerih že začne nja čriček romantično pesem in naznanja pridnih vinogradnikom, da ni več daleč dan, ko bo mogel pokusiti prve jagode zgodnjega grozdja. Podeželski človek je tudi v tem mesecu preobložen z delom. Pa vendar ga to ne ovira, da ne bi lepo praznoval praznikov sv. Lovrenca, Marijinega vnebovzvetja, sv. Roka in sv. Jerneja. Življenje našega vernega človeka v tem mesecu, njegovo delo in praznovanje prazničnih dni ima poseben slovenski značaj in nam, ko pišemo o šegah na domačih tleh, ne bo manjkalo snovi za napolnitev določenih strani te številke „Duhovnega življenja“.

SV. LOVRENC

Kdo ne ve, da ga cerkev obhaja 10. avgusta? Je eden najbolj češčenih krščanskih mučencev. Za papeža Siksta II. je upravljal cerkveno premoženje in skrbel za ubožce. Pred smrtjo je vso movino razdelil revežem in pred sodnikom je pokazal nanje kot zaklad sv. Cerkve. Umril je leta 258. Živega so pekli na ražnju.

V zvezi z godom sv. Lovrenca je pri nas v navadi več rekov. Ponekod pravijo, da je to „zadnji dan leta“, t. j. poletja in imenujejo svetnika „prvi jesenc“. Tedaj se začne tudi prvi hlad. V

Budini pri Ptujju pravijo, da sveti Lovrenc „led v vodo vrže“. Začenja se jesen, saj pravijo v Kitnem vrhu pri Zagradcu, da na ta dan „papež v rokavicah mašuje“. „Če je na Lovrencovo dež, voli jokajo,“ ker bo mokra jesen in ne bodo mogli orati. „Če sveti Lovrenc naredi stroka, ga koruza tudi ne,“ pravijo v Stranska vasi pri Utiku, Koder pa še niso sena spravili, jih ostali ljudje pikajo, češ da jim bo „šent Lovrenc v mrvo „štango“ (železen drog) postavil.“

Ugodno vreme o sv. Lovrencu obeta lepo jesen. V Otovcih v Prekmurju si obetajo dobro in sladko vino, če so na god sv. Lovrenca jagode že mehke. Na splošno je v tem času najbolj zrelo proso.

PROSO MANEJO

Tedaj je na vasi praznik. Snope zlože za nekaj dni na podu v kopico, da se proso ugreje, potem pa manejo snopje, ponekod z živino, drugod ljudje sami. Gospodar goni živino po snopju toliko časa, da ta z nogami izlušči sleherno zrnce iz latovja. Vse drugače je, kjer manejo ljudje. Vsa vas ve, kje imajo proso v kopici. Zvečer pridejo na pomoč fantje in dekleta. Glasni vriski naznanjajo, da se je načela kopica. V Krški dolini na Dolenjskem privežejo ob tej priliki na podu ob eni steni drog, za katerega se držijo menci, medtem ko z nogami hodijo po latju prosa. Vedno manejo v parih. Po dva, navadno fant in dekle, hodita po snopju in ga vrtita toliko časa, da spravita vse proso iz latja. V zadnje snope dajo v nekaterih krajih kak priboljšek, jabolka, hruške in podobno. Vedno je zanimanje, na koga bodo prišli ti snopje.

Pri delu ne manjka veselega razpoloženja. Med dovtipi, petjem in poslušanjem zanimivih zgodbic pride prehitro zadnji snop pod noge.

Ko je delo na podu končano, sledi slovesna pogostitev. Na Gorenjskem ji pravijo „požinka“. Na mizo pride dobro zabeljena mlečna kaša, sadje in žganje. Na Dolenjskem dajo mencem za „likof“ shajano potico, glavnato solato in mošt. Gospodinja odreže vsakemu velik kos potice za domov.

VELIKA MAŠA

Tako imenujemo pri nas praznik Marijinega vnebovzetja. Zelo v navadi je tudi beseda „Veliki šmaren“. Na Trati pri Škofji Loki so ta praznik pomembno nazvali „Šmarijin dan“ ali okrajšano „Šmarijin“.

Tega praznika so se naši predniki vedno veselili in ga lepo proslavljali. O tem pričajo lepe narodne pesmi o Marijinem vnebovzetju in kronanju. Na Suhorju je znana tale:

„Petelinček lepo poje
od veselja nebeškega
ker bo jutri vel'ka maša,
ko bo Marija v nebesa šla.
Tja za sabo bo peljala
vse te zakonske može,
tam jih bode darovala
z ljubim svetim Jožefom.“

Nadalje omenja pesem, da bo peljala Marija s seboj tudi „vse te zakonske žene“, „vse ledig fantiške“ in „vse ledig deklice“ in prve darovala z ljubo Devico Marijo, druge z lepim, zlatim pušljcem, dekleta pa z lepim, zlatim kranceljnom. Tudi otroke bo Marija peljala s seboj in se tam v nebesih z njimi igrala z „rdečim jabolkom“. Pri besedah: „s seboj bo peljala vse take ta male cvergeljčke“ so dvigali otroke visoko k nebu, kar je bilo seveda največje otroško doživetje.

Pri Devici Mariji v Polju je še danes rek, da „vsaka krščanska duša mora na ta dan biti dvakrat v cerkvi“. To je tako velik praznik, da gredo, kot pravijo v Hotedršici, še celo kače „na drevje za Marijo“, ki gre ta dan v nebesa. Ta čas so skoraj že vse rože zrele in imajo nabranih v sebi čim več sadov moči. V

Beli Krajini jih na Veliko mašo natrgajo še pred soncem in zataknejo za hišno streho, da bi tisto leto pri hiši ne škodila ne kuga ne kolera. Na Koroškem dajo kmetje duhovniku blagosloviti šopek iz devetih zelišč. Tudi na Beneškem blagoslovljajo rože, zato Veliki Šmaren tam imenujejo kar „rožnica“.

Velika maša je dan vsesplošnega romanja in romarskih shodov. Na Studencu pri Krškem vzamejo matere s seboj otroka, ki je shodil, in ga izroče v božje varstvo. Na Gorenjskem je navada, da tisti, ki gre prvič na božjo pot, n. pr. na Šmarno goro ali k Sv. Joštu, nese s seboj križ, po navadi lesen. Na Višarje nosijo polena. Ob takih romanjih so ljudje navadno prečuli vso noč v molitvi in petju. Ko so se poslovili od Marijinega svetišča, je ob slovesu marsikdo jokal. Še na zadnjem ovinku, preden jim je romarska cerkva za vedno izginila iz pred oči, so obrnivši se proti cerkvi poklekili in molili.

Tedaj je že vsako jabolko zrelo, da ne more več škoditi. Tudi hruške že rumenijo. Le češpelj se še ne sme tresti. Ker je jesen večkrat že bolj zgodnja, zato včasih „velika maša za sukno vpraša“, se pravi, da se začenja jesenski hlad.

Gospodinje se tedaj spomnijo svojih žanjic. Spečejo jim hlebce belega kruha in vsaka žanjica, ki je pomagala pri žetvi, dobi štruco. To seveda poleg plačila. Ta navada je še vedno na Dolenjskem. Temu kruhu pravijo „prešca“.

ROKOVO

16. avgusta. V naših krajih je sv. Rok zelo poznan in češčen svetnik. Več cerkva je njemu posvečenih in ob cestah srečamo več kužnih znamenj njemu v čast. Sv. Rok je bil rojen v drugi polovici 13. stoletja v Franciji. Vse svoje premoženje je razdelil revežem, se podal na pot, stregel kužnim in bolnim, dokler ni obolel sam, trpel v samotni vročini in žejo, le kruh mu je nosil pes. Tako pripoveduje o njem legenda. Od vesoljnega cerkvenega zbora v Konstanci leta 1414 je zelo iskan zavetnik zoper kužne bolezni. Tudi v starostnih boleznih je pomemben močnik.



Ko je v župnji žeganje ali semenj

Pri Devici Mariji v Polju časte sv. Roka tudi kot varuha pred kačjim pikom. Ko so zrele borovnice in jih gredo otroci nabirat, najprej prvo, ki jo najdejo, vržejo čez glavo nazaj, govoreč: „Sveti Rok, varuj me rok in nog, da me kača ne piči!“

Sveti Rok je sploh zavetnik vseh, ki imajo opraviti z ostrim orodjem. V Budinu pri Ptujju je pregovor, da „sveti Rok varuje zidarje rok in nog“. Na Koroškem se mu zelo priporočajo žanjice. V Koprivniku pri Rajhenburgu je celo zavetnik zoper miši.

SV. JERNEJ

24. avgusta. Sv. Jernej je apostol Gospodov, eden dvanajsterih. Oznanjal je sveto vero po vzhodni Aziji in je bil zaradi nje mučen. Kakor pravijo stara poročila, so mu odrli kožo in ga pribili na križ.

Na čast sv. Jerneju so tudi v Slove-niji zgradili precej župnišč. Največja kmečka župnija št. Jernej na Dolenj-skem je njemu posvečena. Za svojega za-vetnika so si ga izbrali kmetje, viničarji, mnogi obrtniki in pastirji. V Rožu na Koroškem ga imajo za prvega jesenske-ga svetnika. Pravijo: „Svet Patruš (t. j. Jernej) je prvi jesenski mož, ki pride v kožuho.“ Na Raki in Dolenjskem so včasih na njegov god še pred sončnim vzhodom razobesili vsod zimsko obleko, perilo in rjuhe, sploh vso robo, ki je bila

shranjena po omarah, in sicer v spomin, so dejali, da so sv. Jerneju živemu kožo drli. Reklj so: „Kar se na sv. Jerneja jutro posuši, je potem varno pred molji.“

Gospodinje na Raki so še do nedav-nega na dan sv. Jerneja kuhale tako imenovano „Jernejevo maslo“, to je ma-slo, kateremu so pridejale vse mogoče zdravilne rože in zeli. Tako maslo je bilo zdravilno. Na Koroškem še danes na Jernejevo delajo maslo, od katerega do-bi vsak ud družine svoj delež. Služi kot zdravilo za rane in zoper trganje v kri-žu in kolkih. Tudi cerkvi darujejo hleb-ček masla, lepo okrašeno s cvetjem.

Z Jernejem nikako nehalo hude ure in nevihte. Tedaj tudi prenehajo prošnji obhodi okoli cerkve z Najsvetejšim in tako imenovane „inicije“, ki so v navadi na Koroškem in Štajerskem.

KLOPOTCI

V vinskih krajih po Štajerskem po-stavijo za god sv. Jerneja v vinograde in tudi okrog hiš na najvišje drevje klo-potce, da grozdje „zoriyo“. V resnici pa je to naprava, ki s svojim truščem od-ganja ptiče od grozdja. Nekateri menijo, da so klopotci tudi spomin na nekdanje čase, ko so z ropotom in truščem odga-njali razne zle sile, ki so se na jesen zopet skušale približati človeku in nje-govemu bivališču.

Klopotci so včasih izredno veliki. Ve-trnice, t. j. peruti, so tudi do štiri metre

dolge. Tak orjaški klopotec mora imeti tudi dolg in močen rep, da ga lahko veter obrača. Njegov glas, ki je ponos vsakega kmeta, se sliši ure daleč.

ŽEGNANJE

Beseda „žegnanje“ pomeni na Slovenskem ponavadi isto kot praznovanje go-du župnijskega ali podružničnega zavetnika ali patrona. Ta pojm ima po različnih delih naše domovine različna imena.

Na Goriškem pravijo ljudje, da gredo ta dan k prijatelju „na opasilo“, kar pomeni, da gredo k maši in na obed. Tudi v Istri se žegnanje imenuje „opasilo“.

Na Notranjskem in menda tudi na Gorenjskem imenujejo ta dan „semenj“, kar spominja na tiste čase, ko so smeih kmetje le te dni prodajati in kupovati poljske pridelke in drugo.

Na Koroškem rabijo za to ime „pranganje“, ker je ob tej priliki vedno procesija z Najsvetejšim, kar imenujejo tam pranganje. Na Štajerskem in v Beli Krajini je znano ime „proščenje“. V Budinu pri Ptujju pravijo tudi „kirhanje“, kar pomeni isto kot stari ziljski naziv „cerkvanje“.

Žegnanje je vedno *dan veselja*. Gospodinje napečejo potic in pogač, gospodar pa zavije vrat petelinu ali raci, goski ali puranu, večkrat tudi kozliču. Kot posebna žegnanjska jed veljajo na Notranjskem in Gorenjskem tako imenovani bobbi. Na Dolenjskem pa štruklji. Ljudje pravijo: „Gremo na štruklje.“ S tem hočejo povedati, da jih je za ta dan povabil kak sorodnik ali prijatelj iz tistega kraja, kjer je žegnanje. Kdor pride tisti dan kamorkoli k hiši, dobi štrukelj. Tudi duhovnik, ki mašuje, prinese domov polno torbo štrukljev. Pri vsaki hiši mu jih vsilijo.

Na žegnanjsko nedeljo mislijo ljudje navadno že dolgo prej. Na Gorenjskem, n. pr. v Črnem grabnu, so svoje dni nastopali tako imenovani „korobačarji“, ki so že en ali dva meseca pred žegnanjem pokali s korobači in s tem vabili ljudi iz sosednjih župnij. Semanji dan oznanijo možnarji. Ponekod postavijo visoke mlaže in napleto veliko vencev.

Cerkveno opravilo je vedno zelo slovesno, zlasti če je združeno s pranganjem. Okrog cerkve je polno lectarjev s svojo

Sveta jesen

Na koncu odhoda kostanji otožno šumijo
in ločje trepeče
in sončnice v polju strmijo.
Citrončki plešejo zadnji oktoberski ples.

V stezi se kolesa in ljubke stopinje
poznajo;
na listih odtrganih svilnati pajki veslajo.
Oblaki se vračajo v mehko naročje nebes.

Prav tiho postaja;
le kaplje kapljajo v kotánje.
Duhovi raztresajo ognjev ugaslih pepel.
Na koncu ostaneta duša in sveto čakanje.

Vladimir Kos

kramo, kar cerkveno slovesnost zelo moti, ker se mladina briga bolj za njih, kakor za sveto mašo in procesijo.

Ta cerkvena slavja so bila vedno tudi ognjišča narodne zavesti. Koroški semenj, ki danes sovпада s cerkvenim žegnanjem, ima po mnenju koroških rojakov svojo važno zgodovino. Utegnil je biti praznik rodu, kakor pri Srbih slava. Rod je na Koroškem v poganskih časih v svojem okolišu morda imel tudi kako svetišče, ki ga je v krščanski dobi zamenjala cerkveca in je morda v naših krajih prav zato toliko podružnih cerkva. Vsekakor pa je semenj od današnjih dni povezoval sorodstvo med sabo in z rodno grudo, na drugi strani pa jim je ohranjal in pozivljval slovensko narodno zavest. Če že niso imeli drugače prilike, so vsaj na ta dan po domače govorili in zapeli in se zabavali.

Tudi na Beneškem, n. pr. v Nadiški dolini, je žegnanje sloviti „odpustek“ ali „shod“. Takrat streljajo, spečejo „gubnico“, imenitno narodno pogačo, ter povabijo žlahto in sosedo. V Trčetu je tako žegnanje dvakrat na leto. Takrat so tudi tukaj narodni plesi, „slovenski ples“ ali „sclavo“. „Slovenski ples“, spremljan z godbo je staro slovensko narodno kolo.

CUANDO LA CIGARRA EMPIEZA A CANTAR

Todavía brilla el sol sobre el suelo esloveno. El mes de agosto pertenece aún al verano y muchas veces los días más calurosos de todo el año son precisamente los de agosto. Desde el 25 de julio (la fiesta de Santiago apóstol) hasta el día 24 de agosto (San Bartolomé) la población ha de soportar el vigor de los días caniculares.

Pero el calor en Eslovenia no tiene nada común con él de Buenos Aires. Es agradable, seco y soportable. Muchos lo aprovechan para subir montañas o refrescar su cuerpo en los ríos y arroyos limpidos. La gente del campo en cambio no tiene tiempo para entregarse al ocio. El trigo ya está trillado y depositado en los graneros, pero el maíz, alforfón y mijo todavía están en pleno desarrollo. En los viñedos ya se oye la voz de la cigarra anunciando la cercanía del otoño y la proximidad de la vendimia.

A pesar de ser muy atareado el campesino esloveno siempre encuentra tiempo para celebrar solemnemente cuatro fiestas religiosas de antiguo arraigo en el alma del pueblo.

La fiesta de San Lorenzo, uno de los mártires más conocidos de la Iglesia católica está relacionada con algunos proverbios que expresan la idea de que el santo cierra la estación veraniega y trae el primer frío al país.

Cinco días después celebra el pueblo jubilosamente la fiesta de precepto de la Asunción de la Virgen. Muchos hacen ese día peregrinación a los santuarios marianos.

El día siguiente se conmemora a San Roque. El santo tiene entre la población eslovena un gran renombre, ya que su intercesión protege a los fieles devotos

de las enfermedades contagiosas. Además ayuda el santo contra las picaduras de las serpientes ponzoñosas y conserva las casas campesinas de la plaga de lauchas y ratas.

El calor de verano obtiene su término oficial el día de San Bartolomé (24 de agosto). Desde ese día cesan las procesiones impetratorias para impedir tempestades y mal tiempo, ya que no existe más peligro de tormentas y aguaceros repentinos.

Mucha alegría espiritual y corporal acarrear consigo también las fiestas patronales que en la mayor parte se celebran justamente en los días del verano y del otoño entrante. Por la mañana se reúne la población en la iglesia para homenajear al patrono de su templo y de su parroquia. Los altares lucen en su hermosura, repletos de flores, coronas y velas ardientes. El culto se hace de modo más solemne y con atavíos litúrgicos más preciosos. Al medio día las mesas casi no soportadan ya la abundancia de las comidas más queridas y suculentas del pueblo esloveno. Los amigos y parientes se visitan y suministran novedades que sucedieron en los alrededores. En los tiempos pasados las fiestas patronales tenían también una gran importancia patriótica. Bajo el dominio de los extranjeros el pueblo esloveno encontraba en sus fiestas la única posibilidad de poder expresar su sentimiento patriótico y de poder refirmar su fidelidad a las costumbres y lengua nacionales. Gracias a Dios, hoy día el pueblo esloveno ya es libre en cuanto a su vida cultural y nacional. ¡Ojalá llegue cuando antes para él también el día de su libertad religiosa!

Joe Juck

SOVRAŠTVO

DR. IGNACIJ LENČEK

Ena pomembnih značilnosti našega površnega in plitvega časa je v tem, da nam besede pogosto ne značijo več tega, ker resnično menijo. Rabimo jih „tjavdan“, obenem pa izpraznujemo njih globljo vsebino. Postajajo nam „vsakdanje“. Ne napravijo več vtisa, ki bi ga imele, če bi se res zavedli njihove vsebine. Ne doživljamo jih več. Zgubljajo svoj resnični pomen, svojo življenjsko vsebino.

Tako, se mi zdi, je z besedo: sovraštvo. Ne pretrese nas več; ne zgrozimo se ob nji. Pusti nas mirne, hladne. Ne začutimo živo, kaj vse je v njej bridkosti, zlobe, nečloveškosti. Njena vsebina nas ne zadene.

Kako to?

Naše govorjenje postaja na splošno preveč plitvo, prazno. Preveč brezmiselno. Besede jemljemo prelahko, brez celotne njihove teže. Morda preveč govorimo in preneglo. Morda smo preveč površni, lahko-miselni.

Utegne pa biti reč globlja. Morda niti ne vemo, tudi če hočemo premišljeno govoriti, kaj sovraštvo je. Ne zavedamo se globlje vsebine te besede, prav ker ne vemo zanjo. Kaj je sovraštvo? Kdaj sovražim? Kaj je to?

Še najbolj usodno bi pa bilo, če bi sicer to vedeli, pa ne več čutili grozote in zla sovraštva. Beseda je vsakdanja, ker je tudi sovraštvo samo nekaj „vsakdanjega“. Nič posebnega, nič zares hudega. Navadili smo se nanj, saj ga je dosti povsod. Spada nekako v človeško življenje in v življenje narodov. „Dejstva so dejstva“, se tolažimo. Ne delaj-

mo si utvar! Ne jemljimo evangelija tako dobesedno! So drugi časi. Sprijaznimo se z njimi! Saj bi bilo bolje in lepše, če bi sovraštva ne bilo, a kaj hočemo! Ne moremo ga premagati, še v sebi ne...

Naj bo že kakorkoli, hočem vam napisati nekaj o sovraštvu. A kako? Najraje bi povedal nekaj doživetih zgodbic, a bi premalo povedal. Že tako bom mogel povedati le del obširnega poglavja o sovraštvu.

Zadeva pa ni tako enostavna, marveč dosti zamotana. Poskusimo jo najprej nekoliko razplesti.

1. Sovraštvo je samo po sebi nekaj skritega. Je v volji. V voljo bližnjega pa ne vidim naravnost. Volja se mi razkrije ali v besedi, ali v dejanju. Tu pa je prva težava: nihče rad ne pokaže in pové odkrito da sovraži. Morda nas je vendarle sram iskreno priznati, da sovražimo. Zato se sovraštvo kaj rado skriva v navidez nedolžnem ravnanju. A to nič ne pomaga: tudi če skrito sovražimo, res sovražimo. Takšno skrito sovraštvo more biti celo hušje kot odkrito. Pa še svetohlinjenje pomeni, neko navidez prijazno hinavščino. Nevarno je tudi, ker s takšnim „hlinjenjem“ včasih še sami sebe prepričamo, da ne sovražimo, da smo kar zelo dobri ljudje, da velikodušno odpuščamo... Nič čudnega, če se nam zmedejo pojmi. Potem pa pravimo prave nesmiselnosti: „Saj ga ne sovražim, a pogledam ga nikoli več!“ Ali: „Saj mu odpustim, a pozabim mu tega nikdar!“ Mar je v drugi polovici teh stavkov manj strupa kot v prvi?! Besede se bra-

nimo, sovraštva se ne otresemo. Ni ga na jeziku, je pa v srcu. Torej je.

Skritost in skrivanje sovraštva pa rodita novo težavo: da namreč sumimo, sklepamo, da sovraštvo je, ko ga ni. Malo bolj hladna beseda, neprijazna kretnja, dobro mišljeno opozorilo, malo kritike — in že sodimo: sovraži me. Pa je bil oni morda tedaj le slabe volje, bogve zakaj, ali pa mi je res s trdo besedo dobro hotel! Dobro hoteto pa je ljubezen, ne pa sovraštvo. Včasih še res ne ločimo med ljubeznijo in prilizovanjem! Kdor na nas vse hvali, nas presneto malo ljubi! Smešno je takšno „kajenje“. Pa zelo škodljivo, ker nas uspava, vara. Kdor pa nas odkrito opozori na napako ali zmoto, nas spoštuje: ima nas za toliko zrele, da bomo njegovo besedo prav umeli in prav prenesli. Da nismo tako občutljivi in nedotakljivi, kakor jih je toliko. Saj ni drugega takšna občutljivost kot napuh. Skoro bi dejal, da nikoli ni sovraštva v odkriti besedi naravnost tistemu, ki se ga tiče. Raje je tam, kjer kdo, za hrbtom, drugim, napol pritajeno, pa z neko naslodo, govori o bližnjem, kar le more slabega. Pa še tu je pogosto nepremišljena klepetavost, brez zavedne zlobe. **Zlato pravilo naj bo:** ne sumi sovraštva, dokler ni zares očitvidno! Sicer utegneš delati drugemu krivico — kar je morda samo izraz Tvoje sovražnosti! —, sebi pa po nepotrebnem greniš življenje. Brez razloga podiraš most med vama! Mar ni že dovolj podrtih mostov? Zato si nevšečnosti, ki jih doživiš od strani drugih, skušaj prej na vse druge načine razložiti, predno skleneš: tu je sovraštvo. Pa še tedaj ne moreš biti gotov: morda pa nisi pomislil praj na tisto, kar je dejansko na stvari. Sicer pa resnično dober človek dobro sodi, če le more. In če se kdaj zmoti? Nič zato. Bolj miren bo. Stokrat bolj je, da se zmoti v dobri sodbi, kot v slabi.

2. Ko sem dejal, da je resnično sovraštvo v volji, sem povedal še nekaj drugega: da ni v čustvu. Tega vselej ne

razlikujemo, pa je potrebno. Moti nas, ker je sovraštvo v volji dejansko vedno tesno povezano in prepojeno s tem „čustvom sovražnosti“. Težko ga je opisati; pa ni potrbeno, ker ga je že vsak sam v sebi doživel in izkusil. Je nek občuten odpor proti določeni osebi, ki včasih kar vzkipi, zdivja; je neka mržnja, ki obsoja vse, kar tisti naredi; vse vidi črno na njem. Javlja se v občutu nevoščljivosti, jeze, če mu dobro gre, ali ga hvalijo; začuti pa toplo ugodje, radost, če mu gre slabo, če ga kaj polomi, ali če ga grdijo. Zgrabi ga nagonska želja, da bi se maščeval, vse zavre v njem — in v takih trenutkih se zgodi velik del sovražnih dejanj. Občuti neko posebno veselje, če mu je mogel na tihem storiti kakšno škodo... In podobno.

Takšno občuteno sovražno razpoloženje se pogosto zbudi in pojavi, ne da bi naravnost hoteli ali čeprav ne bi hoteli. Večkrat je nek naravni odpor človeka, ki ga je krivica občuteno zadela. Ni le zgolj žalost nad krivico, marveč je naperjena proti krivičnežu.

Je tako čutno sovraštvo zlo, grešno?

Grešno je, kar je radovoljno, kar volja hoče, odobri, zavestno privzame. S tem potegne volja tudi čustvena doživljanja v krog odgovornosti.

Volja more namreč zavzeti do „čustva sovražnosti“ različno stališče:

Najprej more to čustvo zavestno in namerno buditi, navadno zato, da bi sovražno voljo s tem čustvom okrepila, poživila, nekam opogumila. Umljivo je, da to ni prav. Saj ni drugega kot delo zavestnega sovraštva. Tako postane to čustvo hoteno in zavoljo tega grešno.

Možno je tudi, da hoče volja občutni sovražnosti ostati mirna, nevtralna. Ne odobrava ga, pa tudi ne zavrača. To je nevarno. Čustvo namreč ni mirno, ne nevtralno. Vabi voljo, jo zavaja, pritiska nanjo in če se ta ne brani, bo najbrže klonila.

V dobrih ljudeh pa se takoj oglasita

pamet in vest, ki nagneta voljo, da se takemu čustvu upre, ga zavrne, noče. Tako je dobro in prav. Je zmaga ljubezni. Seveda, tudi če človek zavzame tako odklonilno stališče, ker ne mara zaiti v sovraštvo, čustva ne more vedno „prepoditi“, zatreti. Volja nima direktne oblasti nad njim. Moti nas, a ne premoti. Je nevšečno breme, ki bi ga radi odvrkli, pa ne gre vedno.

Tako, vidimo, ostane le eno: iskrena volja ne sovražiti in sovražna čustva resno odklanjati, preganjati, vzbujati nasprotna čustva n. pr. s tem, da namerno mislim na dobre lastnosti tistega človeka, zoper katerega se obračajo. Posebej pa ne kličimo sovražnih čustev s tem, da pogrevamo otožno že zdavnaj storjene in odpuščene resnične ali dozdevne krivice.

3. Sovraštvo, ki ga krščanstvo tako obsoja je torej v volji, ki hoče bližnjemu hudo, zlo. A tudi tu je neko dvoumje.

Najprej moremo reči takole: ni prav, če želimo bližnjemu hudo, ker mu hočemo zlo, torej iz sovraštva; moremo mu pa hoteti to, kar je hudo, a ker je njemu ali drugim dobro, torej iz ljubezni do njega ali do drugih. Hočem n. pr., da bi bil kaznovan, kdor mi je storil krivico. To smem, čeprav ga ne smem sovražiti. Hočem mu zlo, namreč kazni, a ne zato, da bi bil nesrečen, marveč, da bi tako popravil krivico, prenehal s podobnimi slabimi dejanji, kar je zanj dobro, ali, da bi povrnil storjeno škodo. Ker je nevarno, da se takšnim tožbam primeša resnično sovraštvo, ali pa, da rodi sovraštvo, se je treba takih tožb kolikor mogoče izogibati; če pa so potrebne, pa paziti, da se ne prikrade sovraštvo v srce. Najbolj sumljive so v tem oziru tožbe zaradi razzaljenja časti. Vemo, koliko škode — in nič koristi — je pogosto prineslo takšno tožarenje, ki je razprlo cele vasi, ugonabljalo grunte. Le kadar ne gre zgolj za osebo, marveč za ves stan, ali za pridruženo škodo, je

to skrajno sredstvo potrebno. Zavedati pa se moramo, da je redko, zelo redko, pogasi sovraštvo, navadno ga še bolj razvname.

So, ki se opravičujejo: „Saj ne sovražim njega, le njegovo zlobo.“ Tu pa je večkrat samoprevara. To, kar je na človeku slabega že smem in moram sovražiti, odklanjati, a prav lahko se to sovraštvo prenese na osebo. Sam sebi do-povedujem, da mrzim njegove napake, dejansko je pa le človek sam, ki ga ne maram, ga preziram, sovražim, čeprav morda zaradi napak. Kolikokrat moremo to opaziti, ko slišimo, kako se brez ljubezni, zlohотно govori o napakah drugega! Vtis imamo, da so napake le pre-tveza, da moremo udariti po njem! Pre-tvezo je treba najti, zato iščejo tudi napak tam, kjer jih ni, ali pa jih pove-čujejo. Ljubezen dela drugače: ljubi člo-veka in si prizadeva, da bi napake spoz-nal in jih odpravil. Zato govori z njim, ne o njem!

4. Sovraštvo hoče bližnjemu hudo, kakor ljubezen dobro. In kakor ljubezen dobro dela, sovraštvo dela hudo, če more. V tem prizadevanju dobi sovraštvo svojo včasih strašno konkretno vsebino. Gre mu za uničenje. Nekaj vsaj hoče streti, ubiti na bližnjem. Včasih vse, celo živ-ljenje. Iz te volje se rode dejanja, ki so včasih dejanja pravega sovraštva, včasih pa le pomanjkanje ljubezni, vselej pa greh proti ljubezni in tako sovraštvo v širšem pomenu. Ni že vsak greh proti ljubezni sovraštvo v ožjem pomenu. Vze-mimo za primer nevoščljivost: žalosten sem, da ima moj znanec boljšo službo. Če sem žalosten zato, ker mu je ne privo-ščim, ker mu ne želim sreče, marveč ne-srečo, je to pravo sovraštvo; če pa sem žalosten zato, ker je jaz nimam, marveč on, je zavist. Odvisno je od nagiba, od srca, kaj hoče. V vseh grehih proti lju-bezni se tako more skrivati sovraštvo kot nagib: v pohujševanju, opravičanju, sra-motanju, prišepetavanju, maščevalnosti

itd. Celó v načelno nedolžnih dejanjih, n. pr. v kritiziranju, debatiranju, molku itd. neredko tiči. Odkritosrčnega in iskrenega spraševanja vesti je treba, pa se marsikaj odkrije. Naša notranja drža mora biti jasna: resnična srčna dobrota, zavestna volja izžarevati dobroto, ljubiti bližnjega v mislih, besedah, dejanju. Le tako ne bo mesta za sovraštvo v našem srcu: za voljo bližnjemu prizadeti hudo.

5. Takšna resnična dobrota je tudi najboljše varstvo, da ne krenemo na pot, ki v sovraštvo vodi. Pogosto se razvije sovraštvo počasi, iz navidez nedolžnih začetkov. Majhna zamera ohladi do tedaj toplo razmerje. Ni več iskrenosti. Stena je vmes. Človek postane hladen; ni mu več zato, ali je drugemu dobro ali ne. Ne mara ga. Počasi zaide v sovraštvo. Paziti je treba na prve gibe odtujevanja. Na naravno antipatijo. Ne morejo nam biti vsi enako simpatični, enako dragi; a ravno v odnosu do tistih, ki so nam po naravi bolj ali manj zoprni se pokaže notranja dobrota in zrelost človeka. To si je treba priboriti; in prav pri malenkostnih nevěščnostih moremo rasti. Če jih premagamo z zavestno ljubeznijo, bo moč ljubezni rastla in bo zmožna tudi velikih naporov, ki so včasih potrebni, da zatro porajajočo se sovražnost.

Na dva vira sovraštva, ki ju je opaziti med nami, bi še rad posebej opozoril, le nakazal. Sta nezdrava in nepotrebna vira, ki pa delata škodo. Odtujeta nas preko mere in usmerjata ene proti drugim.

Znano je, da se kaj rado pojavi nekšno nasprotje ljudi, ki se čutijo manj vredne napram drugim, ki jih imajo za nekake privilegirance. To je pri poedin-cih, n. pr. pohabljenec pogosto mrzi normalno razvite pa tudi pri skupinah. Iz nasprotja se razvije neko skupinsko sovraštvo; vzgled: razredno sovraštvo, ki preide na pravo osebno sovraštvo. Nekako podobno je z nasprotjem: kmetje — meščani, tkzv. neizobraženci — izo-

braženci. Ne bom dokazoval, kako je to nasprotje nesmiselno; vsi ne moremo biti vse, vsak ima svoj poklic, in vsak poklic ima svojo korist in svojo odgovornost. Tudi ne rečem, da je to nasprotje že sovraštvo, **more pa biti pot do sovraštva**. Je pa nekaj, kar kali naše lepo sožitje. Je nek odpor, neka nevolja, ki se v mnogih zbudi ob besedi izobraženstva, kultura, višja umetnost in podobno. Zato prezirajo, smešijo takšno prizadevanje. Čutijo se užaljene, zapostavljene, in to po krivem. Zato tudi ni stika, ki bi bil obojim zelo koristen. Posebno v tujini, ko eni drugih potrebujejo, da obstanemo.

Še drugo nas ubija. Kakor nismo vsi enega stanu, tako tudi ne enih misli. V bistvenem in potrebnem že. Kar pa je preko tega, naj vsak misli na to, kar ima za pravilno. Resnica je sicer le ena, a kje je? Poti do nje in istega cilja je pa več. Eden ima to za boljšo, drugi drugo. In še to: enemu se vidi eno bolj važno drugemu spet drugo; zato si prizadeva bolj na enem polju, na vseh se tako ne more. Vse to se mi zdi čisto jasno. Uvidim tudi, da hoče eden pregovoriti, prepričati druge, da je njegovo mnenje pravilno, njegov a pot prava, njegovo področje najbolj potrebno. Ni pa mogoče uvideti, zakaj naj bi se sejalo med ene in druge sovraštvo! Pravo osebno sovraštvo. Nas bo sovraštvo združilo? Ali sovraštvo, ki slepi, pomagalo, da spoznamo pravilno pot? Kam nas bo to dovedlo? Do resničnega krščanstva gotovo ne. In še to! Tudi, če se kdo v bistvenem ne sklada z nami, imamo zato pravico sovražitj ga? Ali sploh kdaj obstoji pravica do sovraštva? Nikoli. Stara modrost velja še danes: „V potrebnem edinost, v ostalem svoboda, v vsem pa ljubezen!“ To je: zaradi ničesar sovraštvo.

Še začel nisem pisati kar sem pravzaprav hotel, pa moram prenehati. Pa drugič, če bo g. urednik zadovoljen.

PRESEČJE PROPADA

Ure in ure je že pel vlak svojo enakomerno pesem. „Ni ga več, ni ga več,“ je Pavletu udarjalo na ušesa. Kolikor bliže proti domu se je vozil, toliko bolj ga je stiskalo okoli srca. Nikoli ni mislil, da bo njegov dopust tako žalosten. Bog ve, če bo očeta še dobil v hiši, če ga še ne bodo pokopali. Presečja si sploh misliti ni mogel brez očeta. Njegova odločna in močna roka je gospodarila in vodila tako prevdarno, da so se vsi čutili varne ob njem. Zdaj ga ni več, Presečje bo osirotelo.

Pavle je stal ob oknu in strmel ven. Znani kraji so se vrstili ob progi. Od daleč je že gledal Ljubnik in okoliške hribe. Pod Ljubnikom se je zasvetilo drago mesto in Hribec na levi ob njem. Čez čas so zacvilile zavore in vlak je obšel. Pavle je urno stopil ven in se ozrl okrog po postaji po znanih obrazih. Starega znanca, voznika Lovrenca, je hitro opazil pred postajo. Naravnost proti njemu je zavil. Tudi Lovrenc ga je zagledal.

„Bog daj Pavle, pa Bog naj te potolaži; gotovo te je hudo zadelo, ko je oča tako hitro vzelo; pa ni pomagati, udati se je treba v božjo voljo.“

Pavle ga je prekinil: „Povej mi, Lovrenc, ali sem še dosti zgodaj prišel?“

„Kolikor vem, ga bodo popoldne pokopali, ker so nate čakali. Veš kaj, kar k meni boš na voz prisedel, imam vožnjo v Mlaki, pa boš prej doma.“

Lovrenc je vrgel konjsko odejo na desko, sedla sta nanjo in je pognal. Govoril je bolj on, Pavle je molčal in mislil. Ob koncu bodovljske grape je Pavle stopil doli. Stresel je Lovrencu roko: „Prav lepo Bog lonaj, Lovrenc. Brez tebe bi moral zelo hiteti, pa še ves utrujen bi bil. Pozdravljen bodi, pa srečno vozi.“

Ko je pri sv. Ožboltu zvonilo poldne, je Pavle prišel domov. Stopil je naravnost v hišo pred oder. Oče je ležal miren, bled, resen. Pavletu je stiskalo grlo, da

je jok komaj zadržal. Pokropil je očeta in se pokrižal. Tedaj je ob sebi zaslišal pridušen stok. Ozrl se je in videl mater, ki se ga je oprijela za roko in zajokala. „Tako je na hitro odšel in me pustil samo, da kar ne morem verjeti in ne morem.“

Pavle je obrisal solzo: „Kaj hočemo, mati, Bog je že vedel, zakaj je tako sliv; oča je prestal; dobro je živel, mislim, da je Bogu lahko dal odgovor, da bi ga le mi tako lahko.“

Stopila sta v kuhinjo, kjer so južinali; Pavle je prisedel, jesti se ni ljubilo skoro nikomur.

Po južini so se začeli pripravljati za pogreb. Brat France je ves čas hodil sem in tja in naročal vse potrebno. Pavle se je samo v civil preoblekel in čakal.

Zazvonilo je pri sv. Ožboltu, nižje doli sta se oglasila sv. Andrej in sv. Peter. Gospodarju Presečarju so peli zadnjo pesem. Položili so krsto na voz in ga odpeljali.

Le nekaj dni je Pavle ostal doma, pa je moral nazaj. Z bratom Francetom sta hodila po polju in po posestvu. Govoril je veliko o gospodarstvu, malo mu je govoril o očetu, da se je Pavletu zdelo, kot da se izogiba. Mati mu je povedala več. Nazadnje preden je odšel, je spravila iz ust tudi tisto, kar je najtežje in kar ga je hudo zbolelo. Pogledala ga je z mokrimi očmi:

„Pošten bodi, Pavle, da mi ne bo še hujše, kakor mi je, če se bo spet kaj govoriло o tebi, kakor se je že.“

Pavle je ostrmel, kakor bi vanj tresčilo. „Saj me vendar poznate, mati. Do zdaj, mislim, da po moji najboljši vesti ne more nihče nič slabega govoriti o meni; mati, tak sem, kot sem bil, ko sem šel k vojakom.“

„Pa so le prišla pisma doli iz Srbije, kjer služiš. Kdo jih je pisal, ne vem. Oča je bil pa strašno hud, ko so mu jih prinesli. To je moralo biti notri, da

si doli zelo grdo živel, ker sem oča slišala, ko je rekel, da nisi vreden, da bi živel na poštemem Presečju.“

Pavle je od razburjenosti zardel. „Mati, tukajle vam lahko prisežem, da če je kdo tako pisal o meni, je lagal. Ne vem, kdo bi me hotel umazati, še manj pa, zakaj. Se bo že vse zvedelo, mati; ne verjemite in mirni bodite. Ne rajnega oča, ne vas ne bo treba biti nikoli sram mene.“

Mati je obrisala solzo. „Jaz, Pavle, ti verjamem, nikoli nisem verjela, da bi bil ti slab. Tudi Reziki bom povedala, da ni res, čeprav vem, da ne verjame.“

„Le, mati, le povejte ji, pa pozdravite jo. Dobro se imejte, saj bom kmalu odslužil, potem bova pa spet skupaj.“

Pavle se je naglo spustil od hiše doli po bregu. Z roko je pomahal proti njivi, kjer je bil France. „Dobro gospodari, France, dokler se ne vrnem.“

France mu je še pomahal, ko je že izginjal v gozd. Okrog ust se mu je nabral smeh. „Ne boj se,“ je godel sam vase, „tako bom dobro gospodaril, da ti bo preklicano malo všeč; hvala Bogu, da se je tako izteklo.“

France je res vzel vse v roke. Za dve leti je bil mlajši od Pavleta, pa je tako gospodaril, da ga je vsak pohvalil. S sosedi kmeti se je rad pogovarjal, rad pomagal, rad povprašal za svet. Posebej je pazil, da bi bil všeč najmočnejšemu sosedu Brezarju. Vedel je, da je bilo na tihem narejeno, da bo Rezika prišla za mlado na Presečje, samo prej je bilo namenjeno Presečje Pavletu in Rezika imela z njim besedo. Čutil je, da Rezika Pavleta ne bo pustila; predobra in presna je bila in rada ga je imela.

Kmalu potem, ko je Pavle odslužil, so morali na sodnijo k zapuščinski obravnavi. Mater je skrbelo; Pavle je čutil to skrb prav tako tudi na sebi. France je bil videti dobre volje in samozavesten.

Kar je mati slutila, se je zgodilo. Za gospodarja je bil v testamentu odločen France. Pavletu naj izplačajo doto. Po hrčih je sicer završalo, ko so izvedeli, pa se je kmalu pomirilo, saj je France že nekaj mesecev gospodaril.

„Tako, Pavle,“ mu je drugi dan rekel brat, „gonil te od hiše ne bom, dokler

hočeš, si lahko, plačal te bom tudi, kakor bi hlapca, če bi ga najel; doto ti bom pa že pošteno izplačal.“

Pavle je čutil ost v njegovih besedah. Grela ga je, da bi izbruhnil vse, kar se je nabiralo v njem, da bi mu povedal, da je prepričan, kako grdo ga je spravil od hiše, pa je pogoltnil hudo besedo.

„Prav, France, očova volja je bila takrat taka, pa naj bo prav. Nekaj tednov bom ostal, potem bom svoje delo drugod poiskal.“

Tako je tudi naredil. K svojemu zvestemu prijatelju iz mesta je šel. Dobro zidarsko podjetje je imel in rad ga je vzel. Ponudil mu je tudi svojo nemajhno doto, če bi hotel podjetje povečati.

„Prav, Pavle,“ mu je rekel Tone. „za zdaj ne rabim, ker mi dobro gre, če bo pa treba, te bom prosil. Kar pridi, izučil se boš kmalu, saj že nekaj veš, nekaj ti bo pa pamet dala; ko boš znal vse, se ne boj nič, bova zaslužek pošteno delila.“

Z Reziko sta se domenila. „Pavle, zame se ne boj, počakala te bom. Morebiti me bo oče silil, da bi vzela Franceta, pa ga ne morem. Čutim, da ni pošteno delal s teboj.“

Francetu je Brezar kmalu povedal. „Silil je ne bom, čeprav bi rad videl, da bi šla na Presečje; vzela te pa ne bo, kolikor jo poznam, je preveč iz trdega lesa.“

Tako ponižanega se France že dolgo ni čutil. Topo je hodil okoli in se ni brigal več.

Ne dolgo po tistem je prišel k njemu še Logarjev Štefan. Pogledal ga je in mu potrkal na ramena: „France, kdaj bova poračunala? Presečje je zdaj tvoje, brez mene ga ne bi dobil, zdaj mi boš vrnil, kakor sva zgovorjena. Gozd nad mojo bajto in veliko njivo pod bajto; barantala ne bova, če ne boš hotel, se bo pa zvedelo; drugi teden v četrtek bova šla na sodnijo za prepis.“

France je zaškripal z zobmi: „Prav; pa naj še to zlodej vzame, saj je vseeno.“

Po malem je začel popivati. Na dom je dobil deklo z vaške bajte, ki je kmalu postala vsak dan bolj oblastna. Presečje ji je bilo všeč in je hotela na vsak način ostati tam kot gospodinja.

Francetu se je znala na vse načine

dobrikati, ga zagovarjala in hvalila, dokler ga ni omrežila popolnoma. Čutil je, da se mu povsod smejejo, odkar je Štefanu prepisal, čutil, da šušljajo o njem, začel je zgubljeni tla pod nogami. Na dekle se je lahko oprl, ona mu je znala postreči in dati dobro besedo.

Ob obletnici očetove smrti je dekla postala gospodinja na Presečju.

Pavle si je v dolini postavil dom. Že čez dobro leto sta s Tonetom skupno delala in služila. Kmalu je lahko pripeljal Reziko v novo hišo, z njo je prišla mati s Presečja.

Presečje je propadalo. Mogočni gozdovi so se krčili, kos za kosom zemlje je odpadal. France je čutil, da se mu majejo tla pod nogami. V pijači je hotel utopiti vest, ki mu je očitala, kako je ogoljufal brata.

Tako se je zgodilo zadnje, da je na Presečju zaropotal boben. Prodano je bilo vse, France z ženo in otrokom je bil na cesti.

Na podboj ob hlevu se je naslonil France, iz oči so mu vrele solze. Vse je bilo zastoj, zdaj je vse zgubljeno.

Tedaj je pred seboj zagledal Pavleta.

„France, za nekaj časa boš kar pri

meni, dosti imamo prostora, jesti tudi še, hvala Bogu, potem se bo pa že v dolini kaj našlo, da boš živel, samo ne obupaj nikar, čeprav je hudo.“

France je bil strt do konca. „Pavle, pa veš, kako sem prišel do grunta na mesto tebe?“

„Slutil sem samo, France, pa ne misli na to; kar je bilo, je bilo, morebiti je tako bolj prav, jaz sem prav zadovoljen tako, kakor je. Greš z menoj, France?“

„Ogoljufal sem te, Pavle, ogrdil te pred očetom na njegove zadnje dni, to me žge, da ne morem pozabiti.“

„Če bom jaz, France, boš tudi ti; kar pojdi, pa bomo skupaj z materjo. Potem bova pa kaj kupila, nekaj imam že ogledanega prav blizu nas.“

Tako je Presečje osamelo popolnoma, dokler ni prišel tuj gospodar.

V novi hiši Pavletovi pa je začelo novo življenje. Materi se je razživelico lice in beseda, France se je lotil dela in porabljal na strašne korake, ki so mu prinesli toliko grenkih ur; Pavletu pa ni bilo nikoli žal, da je potrpel, ker je videl, da je bratu dal novega življenja in sreča.

Nj.

O DEMOKRACIJI

RUDOLF SMERSU

Ves svet govori o demokraciji. Vsi hočejo biti demokratični. O Združenih državah Severne Amerike pravijo, da so vzor demokracije. Komunisti nasprotno trde, da je samo pri njih demokracija. Kaj je torej demokracija in kakšen naj bo odnos katoličana do tega vprašanja?

Papež Pij XII. je smatral za potrebno, da posveti tudi v to vprašanje in napravi konec slepomišljenju okoli tega pojma. V svojem božičnem nagovoru narodom vsega sveta v letu 1944 je spregovoril jasno besedo o demokraciji. Tedaj smo Slovenci doživljali svoje najhujše dneve in tako marsikdo ni slišal glasu sv. očeta o tem važnem vpraša-

nju. Prav zato — in pa, ker imajo papeževe besede trajno vrednost — si hočemo danes na kratko ogledati glavne misli iz omenjenega božičnega nagovora, ki ga je v slovenskem prevodu izdala vatikanska tiskarna spomladi leta 1945. Prevod je oskrbel prof. dr. Ivan Ahčin.

Sv. oče govori najprej o žalostnem razdejanju, ki zaradi vojske vlada na svetu in vprašuje, ali ni za človeštvo nobenega upanja več. Na to vprašanje takoj nato odgovarja sam in pravi, da se vendarle dviga zarja upanja. Iz kroga plemenitih duhov se pojavlja misel in se kaže vedno bolj čvrsta volja, ki stremi za tem, da naj bi bila sedanja svetov-

na vojna in splošna zmeda izhodišče v novo dobo, ki naj temeljito preuredi in popolnoma prenovi ves svet.

PROTI SAMOVOLJI DIKTATORSKE OBLASTI

Za gornjim uvodom preide papež k ostrim kritikam diktatorskih režimov, ki so pravo nasprotje demokracije.

Papež pravi, da so se narodi pred zločestim sijem vojne kakor prebudili iz dolge odreenelosti. Napram državi in vladajočim so se postavili na novo, vprašujoče, presojujoče in nezaupno stališče. Po bridkih izkušnjah se z vse večjo silo upirajo samovolji diktatorske oblasti, ki je nedotakljiva in je ni mogoče nadzorovati; zahtevajo takšen način vladavine, ki bo bolj združljiv z dostojanstvom in svobodo državljanov.

Množice so prepričane, da bi svet ne bil zašel v uničevalni vojni vrtinec, če bi bilo mogoče prej nadzorovati in javno presojevati delovanje javnih oblasti; množice so tudi prepričane, da je torej treba ustvariti v ljudstvu samem učinkovito poročstvo, da se v bodoče podobne nesreče ne bodo ponavljale.

DEMOKRATIČNA TEŽNJA

Ali je zato čudno — vprašuje dalje papež, — ako navdaja narode v takem duševnem razpoloženju demokratična težnja in se za demokracijo odločajo vsi tisti, ki hočejo bolj učinkovito sodelovati pri bodočnosti posameznikov in družbe?

Skoraj ni treba spominjati, da po cerkvenem nauku „ni prepovedano izbirati vladavine umirjenih demokratičnih oblik, seveda ako je zagotovljen nauk o izvoru in o uporabi javne oblasti“ in da „Cerkev ne odklanja nobene izmed raznih oblik vladanja, samo da so sposobne samo po sebi dosežati dobrobit državljanov.“ (Leon XIII. v okrožnici „Libertas,“ 20 januarja 1888.)

NAČELA RESNIČNE IN ZDRAVE DEMOKRACIJE

Papež nato nadaljuje: Ako se torej ob priliki božičnega praznika spominjamo istočasno ljudomilosti utelešene Besede in človekovega dostojanstva (ki ni

mišljeno le za osebno, temveč tudi za javno življenje), hočemo obrniti pozornost na vprašanje o demokraciji in razglablјati, na kakšnih načelih mora biti zgrajena, da se bo mogla imenovati resnična in zdrava demokracija, prikladna za razmere našega časa.

Jasno je, da Cerkev ne posveča svoje vneme in pozornosti toliko zunanjemu ustroju in zunanji ureditvi — ki zavisi od teženja vsakega naroda posebej — kakor jo posveča človeku kot takemu, ki ne samo, da ni zgolj predmet in trpni del družabnega življenja, temveč mora biti in ostati njegov nosilec, temelj in cilj.

Ako vzamemo, da demokracija v širšem smislu besede dopušča različne oblike in jo je mogoče uresničiti tako v monarhijah kakor v republikah, potem se tiče naše razglabljanje dveh vprašanj.

Prvo: Kakšne posebne lastnosti morajo imeti ljudje, ki živijo v demokraciji in pod demokratično vladavino?

Drugo: Kakšne posebne lastnosti morajo imeti tisti, ki imajo v demokraciji v svojih rokah javno oblast?

BISTVO DEMOKRACIJE

V naslednjih izvajanjih pove papež, kaj je pravzaprav bistvo demokracije. Takole pravi:

Dvoje državljanskih pravic je, ki najdetaj v demokraciji, kakor pove že njeno ime, svoj izraz: možnost izraziti lastno mnenje o žrtvah in dolžnostih, ki naj jih nosijo državlјani; prisiliti koga k pokorščini šele potem, ko je prišlo v poštev tudi njegovo mnenje. Iz trdnosti, soglasja in dobrih sadov, ki izvirajo iz stika med vlado in državlјani lahko sklepamo, če je demokracija res zdrava in uravnovešena ter kakšna je njena življenjske in razvojna moč.

Papež ne smatra demokracije za neko umetno tvorbo, ki je nastala v glavah raznih mislecev, ampak pravi, da so mnogi mnenja, da je demokratična oblika vladavine naravna zahteva samega razuma. Kadar pa nekateri zahtevajo „več demokracije in boljšo demokracijo“, pomeni ta zahteva samo tole: Državlјan naj ima vedno več možnosti, da bo mogel imeti svoje osebno mnenje in da bo to

mnenje lahko izrazil in uveljavil na način, ki je primeren skupni blaginji.

NAROD IN MNOŽICA

Država ne vsebuje niti ne združuje zgolj mehanično na določenem ozemlju nekega brezobličnega števila opeincev. Država je in mora biti organska in organizirana enota resničnega naroda.

Narod ni brezoblična množica ali kakor navadno rečemo „masa“. To sta dva različna pojma. Narod živi iz življenjske polnosti ljudi, ki ga sestavljajo in ki so osebe, ki se zavedajo svoje odgovornosti in imajo lastno prepričanje. Množica (masa) pa nasprotno čaka pogona od zunaj, zato lahko postane igrača v rokah kogarkoli, ki zna izrabiti njene strasti. Množica je pripravljena slediti danes tej, jutri drugi zastavi.

„Masa“ je glavni sovražnik resnične demokracije in njenega vzora svobode in enakosti: „Masa“ je navaden stroj, ki se ga poslužujejo pohlepni posamezniki, da vsilijo svoje mnenje boljšemu delu naroda.

V narodu, ki je tega imena vreden, se državljani zaveda svoje osebnosti, svojih dolžnosti in pravic, svoje svobode, ki je v skladu s spoštovanjem svobode in dostojanstva drugih. V narodu, ki je vreden tega imena, vse neenakosti, ki ne izvirajo iz samovolje, temveč iz same narave, kakor so neenakosti v izobrazbi, imetju, družabnem razpoloženju, niso na noben način ovira za duha resnične skupnosti in bratstva, da le ne nasprotujejo pravičnosti in medsebojni ljubezni. Tako te neenakosti, ne le da ne želijo državljanske enakopravnosti, ampak ji dajejo celo pravi smisel in upravičen pomen: da ima namreč pred državo sleherni pravico dostojno živeti lastno, osebno življenje na mestu in v razmerah, kamor ga je postavila božja Previdnost.

SOJSTVENE LASTNOSTI LJUDI, KI SO V DEMOKRACIJI NOSITELJI JAVNE OBLASTI

V naslednjem podaja papež krasen opis tega, kakšni naj bodo državniki, politiki in javni delavci sploh. Pravi takole:

Edino jasno pojmovanje ciljev, ki jih

je Bog določil vsaki človeški družbi, obenem z globokim čutom za zvišene dolžnosti družabnega reda, more usposobiti tiste, ki jim je oblast zaupana, da izpolnjujejo svoje dolžnosti bodisi zakonodajnega, bodisi sodnega ali izvršilnega reda z zavestno osebno odgovornostjo, z objektivnostjo in nepristranstvo, s poštenostjo, plemenitostjo in nepokvarjenostjo. Brez teh kreposti bi se kakaj demokratski vladavini težko posrečilo, da si pridobi spoštovanje, zaupanje in poslušnost boljšega dela naroda.

KAK BODI NARODNI POSLANEC?

Težišče normalno zgrajene demokracije je v zakonodajnem zastopstvu naroda (parlamentu, senatu, kongresu), od katerega izžarevajo na vsa področja javnega življenja politični tokovi — tako za slabo kakor tudi za dobro. Zato je vprašanje moralne višine, praktične sposobnosti in umske zmožnosti poslancev v parlamentu za vsak narod, ki ima demokratično vladavo, vprašanje življenja ali smrti, blagostanja ali propada, ozdravljenja ali pa neprestanega hiranja.

Vsako zakonodajno telo — nadaljuje papež v svojem nagovoru —, ki hoče plodonosno delovati in si pridobiti spoštovanje in zaupanje, mora zbirati v svojem krogu izbrane ljudi odličnega duha in trdnega značaja, ki naj bodo zastopniki vsega naroda in ne poslanci množice. Izbira takih mož se ne sme omejiti na posamezne poklice ali položaje, ampak naj bi bila odraz pestrega življenja vsega naroda.

V parlament je treba izbrati osebe trdnega krščanskega prepričanja, zanesljive in pravilnega presojanja, uravnovešenega čuta za stvarnost, osebe, ki bodo ostale v vseh okoliščinah dosledne samim sebi.

Izbrati je treba može bistrega in zdravega življenjskega nazora, krepkih in premočrtnih odločitev. Predvsem pa može, ki bodo zmožni postati vodniki posebno v časih, v katerih naraščajoče potrebe močno dražijo občutljivost ljudstva in povzročajo, da lažje zaide na stranpota in se izgubi.

Treba je izbrati može, ki bodo v prehodnih razdobjih, ki so navadno težavna

in jih razdvajajo strasti, čutili dvakrat bolj dolžnost, da vcepijo v žile naroda in države, kadar gori v mrzlični vročici, duhovni protistrup v obliki jasnega presojanja, požrtvovalne dobrote, vsem enako naklonjene pravice in vztrajnega stremljenja za ednost in narodno slogo v duhu resničnega bratstva.

Iz gornje slike, ki jo je papež Pij XII. naravnost mojstrsko narisal, vidimo, kakšen naj bo pravi ljudski zastopnik, resnični poslanec svojega naroda. Vidimo tudi, da si mora zastopnik naroda postaviti za cilj ednost in narodno slogo. To sta dva stebra narodne blaginje in narodnega napredka. Anarhija in razbitost nista torej nobena demokracija. Nasprotno pe res: demokracija je v urejenosti, v slogi in edinosti!

DRŽAVNI ABSOLUTIZEM

Papež nastopa tudi zoper vsak državni absolutizem. Pravi, da je zdrava demokracija, ki je zgrajena na nespremenljivih načelih naravnega zakona in razodetih resnic, odločno nasprotna temu, da bi imela državna zakonodaja neomejeno moč.

Državni absolutizem sloni na zgrešenem načelu, da je oblast države neomejena in da ni dovoljen proti njej noben priziv na kak višji in moralno obvezen zakon.

Človek, ki ima pravilne nazore o državi in njeni avtoriteti in oblasti kot čuvarici družabnega reda, se ne bo nikdar drznil kršiti državnega zakona, dokler je ta v mejah svoje naravne pristojnosti, t. j. dokler je v skladu — ali vsaj ne v nasprotju — z absolutnim redom, ki ga je postavil Stvarnik in z novo lučjo osvetlil z evangelijskim razodetjem. Vsak človeški zakon more veljati samo v toliko, v kolikor je oprt na temelj, na katerem sloni človekova osebnost enako kakor država in javna oblast. To je osnovno merilo za vsako zdravo obliko vladavine in tudi za demokracijo.

POGOJI ZA USPEŠNO UREDITEV MIRU

V nadaljnjih svojih izvajanjih, ki jih hočemo samo bežno preleteti, govori papež o mednarodnih odnošajih in sicer

kako je mogoče ustvariti ednost človeškega rodu in družine narodov. Oblast društva narodov bi morala biti resnična in dejansko nad državami, ki so njegovi člani, vendar tako, da bi vsaka od njih obdržala pravico do svoje vrhovne oblasti. Le na ta način bo mogel zdrav in demokratičen duh prodreti tudi v širo in spolzko področje zunanje politike.

Ena dolžnost pa veže vse, složnost, ki ne dopušča nobenega odlaganja, da je namreč treba storiti vse, da se izključi in onemogoči enkrat za vselej napadalna vojna kot sredstvo za zakonito reševanje mednarodnih sporov ter za doseg narodnih stremeljenj. Zato je treba ustanoviti skupno ustanovo za ohranitev miru. Pravila te skupne ustanove pa ne smejo nalagati ničesar krivičnega.

CERKEV VARUHINJA RESNIČNEGA ČLOVEŠKEGA DOSTOJANSTVA IN SVOBODE

Svoj božični nagovor o demokraciji zaključuje papež s sledečimi mislimi:

Če bo prevladala v bodočnosti demokracija, bo morala imeti pri njeni gradnji bistveno vlogo Kristusova vera in Cerkev. Cerkev namreč oznanjuje Odršenikove besede in nadaljuje njegovo odrediščno poslanstvo s tem, da hrani in uči resnico, deli nadnaravne milosti in tako uresničuje od Boga določeni red bitij in ciljev, ki je najgloblji temelj in kočno pravilo vsake demokracije.

Svetu, ki ne želi za demokracijo boljših in popolnejših oblik, more Cerkev že po svojem poslanstvu oznanjati najvišjo blagovest: dostojanstvo človeka, ki je danes tako silno ponižano.

Ogledali smo si glavne misli znamenitega nagovora, ki ga je imel papež Pij XII. na božični praznik v letu 1944. V zmedhi časov in v še večji zmedhi pojmov, je papež z jasno lučjo osvetlil zgradbo demokracije in demokratične vladavine in pokazal, kako dobiva prava in resnična demokracija svojo pravo vsebino in veljavo. ako ji tvori temelj krščansko pojmovanje človeka, naroda, oblasti, svobode, miru in mednarodnega sožitja.

AMADO NERVO:

Na dan Marijinega vnebovzetja



Kraljica Nebes, Roža rož, Mati
vsegà, kar ljubim! — Mati, iz srca Ti
pojem spev ta.
Danes slaveč zmagoslavje Tvoje
ovijam ob prestol Tvoj rime svoje,
Mati moje duše, Mati Boga!

Tisto jutro — vse sveže, ko pala
na vzhod je prva svetloba sija,
kralja dne in obzorja prižgala —
iz Svojega groba je z bliščem vsem
vstala brezmadežna Devica Marija.

Priplavali k Njej so angeli beli,
sklenili ob Njej krog, v milijonih zapeli
pozdrav Ji zdaj:
Pridi večnemu Bogu v naročje,
Devica in Mati! Proč zemlje noč je —
plavamo v raj!

Ožarjen oblak Ji je čelo obkrožil
kot senca... spet drug se k nogam Ji položil
kot tepih zlat.
Njeno prebelo oblačilo
kot sončni žar se je zasvetilo,
kot v žetvi zlat klasnat lat.

Bilà je lepa! Vsa sijaj!
Na ustnah čistih zlat smehlaj
Ljubezni in Miru!
Njene oči dobrotnomile
vse vesoljstvo so razsvetlile
kot zvezdna luč...

Potujočih angelov spremljajoči krog je
razgrnil se Ji pred rajske duri:
tam Jo na pragu sprejel sam Soproj je,
v roké razprostrte objel Jo sam Bog je —
Mater moje duše in Jo poljubil.

Tedaj so vrata v raj se odprla,
vsa množica svetcev se Vanjo je uzrla,
zapela v pozdrav Ji zdaj:
Pridi večnemu Bogu v naročje,
Devica in Mati! Proč od zemlje noč je,
vstopi v raj!

S sladkim glasom čez vso višavo
Jo razglasé za Kraljico nebá!
In v tistem trenutku Ji sklonjeno glavo
ovenča s krono za večno slavo
vsemogočna roka Boga.

Prevel Tine Debeljak



MARIJINE BOŽJE POTE V DOMOVINI

SVETE GORE

JOŽE LESAR IN MARIJAN MAROLT

Južnoštajersko gričevje se razteza od Kamniških planin preko vsega južnega dela Štajerske. Proti vzhodu se polagoma znižuje in sega s svojimi zadnjimi hribi do reke Sotle na hrvaški meji. Skoro vsi hribi imajo proti jugu položna pobočja, po katerih se vzpenjajo lepi vinogradi, zlasti v brežiškem in kozjanskem okraju. Po vrhovih hribov so postavljene bele cerkvice, posvečene mnogim svetnikom. Sv. Jakob, sv. Barbara, sv. Urh, sv. Vid, sv. Ana, sv. Lovrenc in še mnogi drugi varujejo „gorce“ in na njih rastoče trsje pred točo in drugimi ujmani. Nedaleč od hrvaške meje na najvišjem ondotnem hribu, kateremu segajo vinogradi skoro pod vrh, pa so naši davni predniki postavili svetišče na čast naši skupni zaštetnici Materi božji svetogorski, da bi milostno razprostrla svoj plašč in vzela v svoje varstvo vse vinogradniško ozemlje od sv. Vida pri Planini do skrajnih bizeljskih gor, na severu pa do kopačstega Boča in slovenskih Haloz.

Svete gore so zelo stara božja pot. Na neki seji banskega sveta je gošpod Lojze Zorenč, šetnpeterski župan in banski svetnik za tiste kraje, govoril za večjo banovinsko podporo, s katero naj bi se popravile štiri manjše cerkvice na

Svetih gorah, ki so razpostavljene okrog Marijinega svetišča. Svoj predlog je utemeljeval s tem, da izvirajo te cerkvice deloma še iz staroslovenske dobe. Takrat smo mislili, da g. Zorenč nekoliko pretirava, kajti umetnostni zgodovinarji in varhi slovenskih umetnostnih spomenikov so imeli Svete gore v evidenci v glavnem kot zelo zanimive, vendar ne izredne umetnostne predbaročne umetnosti. Prav te dni, ko je bil ta članek po večini že napisan, pa je prišla iz domovine v Buenos Aires nova knjiga „Zgodovina narodov Jugoslavije“, ki Zorenčeve besede potrjuje. Iz te knjige posnemamo, da je v naših člankih že pomovno omenjeni umetnostni zgodovinar Emilijan Cevc ugotovil dvoje presenetljivih dejstev, alj boljše dva izredno važna umetnostna spomenika na Svetih gorah. Na cerkvi sv. Jurija se nahaja predromanski relief, ki ga niso še ikonografsko opredelili: v kamen z globokimi vzezi vrisana človeška figura, v spodnjem delu štirikotno uokvirjena. (Lahko pomeni vstajenje iz groba, lahko kaj drugega.) Cerkvica sv. Martina pa je, kot je pokazal tehnični način graditve, vsaj iz približno istega časa. Na zapadu Evrope, v Franciji, pričinja romanska doba že okoli leta 1000 po Kr., pri nas

nekoliko pozneje. Morda je Cevc nastanek obeh umetnin že bolj natančno ugotovil, toda njegove zadevne razprave tukaj še nimamo. Zato zdaj ne moremo reči kaj več, kot to, da sta vsaj pred l. 1100 stali na Svetih gorah že dve bogoslužni stavbi, verjetno pa lahko pomaknemo njun nastanek še bolj nazaj v davnejšo preteklost. (Mi navadno za te čase ne rabimo izraza „staroslovenski“ kot rabijo Hrvati besedo „starohrvatska“ za svojo umetnost tudi še iz 12. in 13. stol. Naziv „staroslovenski“ je pri nas bolj literarna oznaka za cirilmethodijsko književnost, v arheologiji smo jo uporabljali predvsem za grobove; iz že omenjene knjige po posnemamo, da so za okras iz teh grobov pričeli zdaj rabiti naziv „karantanska kultura“. Za predmete, ki so v odvisnosti od zapadne umetnosti, pa so tudi za slovensko gradivo običajne zapadnoevropske oznake: karolinška, predromanska itd. um.) Ni bilo več časa vprašati g. Zorenča, odkod je imel že pred vojno podatke o tako častitljivi starosti Svetih gora; samo častitati mu moramo k odkritju!

V zvezi s tem odkritjem je opozoriti še na važno zgodovinsko dejstvo, da je ta deželica s in okrog Svetih gora bila v posesti in oblasti slovenske svetnice, grofice Heme. (Njenega pradedna Svetopolka, ki je sprejel leta 898 od cesarja Arnulfa v dar in fevd obširna zemljišča na Koroškem, maličijo zdaj Nemci v švabskega Zwentibolcha.) Sv. Hema je živela med leti 983 in 1045. Ta najjužnejši del štajerske je bil nekakšna mejna grofija, ki jo je po smrti svojega moža bl. Viljema (ki izvira tudi iz starega slovenskega plemstva), vodila sv. Hema sama. Zemljišča, ki je svetnica z njimi razpolagala, — sem spadajo Svete gore — so prišla po njeni smrti v last krške škofije, največje Hemine ustanove; krški škofje so jih dajali v najem okoliškimi graščakom. Ker je po pičlih podatkih, ki jih imamo, nastanek spomenika s cerkvice sv. Jurija in stavbe cerkvice sv. Martina zelo verjeten v prvi polovici 11. stoletja, smemo — s pridržki — smatrati Svete gore kot ustanovo svete Heme.

Novo umetnostnozgodovinske ugotov-

vitve ne dopuščajo več nobenega dvoma o starosti svetišča, čeprav pisani viri precej dolgo časa o njem molčijo.

Prvič se omenja v neki listini iz leta 1265 kot „Gora sv. Marije Device pri Kunšperku“. S to listino je graščak Oton Kunšperški z dovoljenjem krškega škofa Ditriha podaril samostanu v Studenecih vas Razbor; božjepotna Marijina cerkev je torej morala obstajati že pred tem letom, ker jo listina omenja kot že obstoječo. V urbariju krške škofije in pozneje v urbariju graščine Waldeck se imenuje „Gora naše ljube Gospe“.

Ne moremo reči, ali je bila prvotno katera izmed cerkvic sv. Jurija in sv. Martina posvečena Mariji, pa so kdaj pozneje sezidali Materi božji novo cerkev in njeno prejšnjo posvetili drugemu svetniku; ali je stala Marijina cerkev že od vsega početka poleg vsaj še dveh drugih, ali pa so Marijino cerkev šele pozneje na novo dodali. Gotovo je le, da je pred 13. stoletja na Svetih gorah bilo Marijino svetišče že glavna cerkev, po kateri je tudi gora dobila svoje ime in da je v poznejših stoletjih stala ta cerkev na sedanjem mestu in postala pre-majhna.

Začetkom 17. stoletja so jo namreč močno razširili. Prejšnja je stala na mestu, kjer se nahaja sedaj glavna ladja.

Mojster Lenart Pamstel iz št. Vida ob Glini: Sv. Hema se poslavlja od svojega moža bl. Viljema. Leseni relief iz leta 1515 v krški stolnici



Obnovljeno cerkev je leta 1611 prišel posvetit sam njen cerkveni patron, slavni ljubljanski škof Tomaž Hren. Iz rezidence v Gornjem gradu se je pripeljal v Videm ob Savi in odtod v župnijo Pišece, od koder je bil najbrž v tisti dobi na Svete gore najlažji dostop. V spomin na ta škofov obisk so naslednje leto 1612 na meji med župnijama Pišece in Sv. Peter postavili spomenik, ki stoji še danes. Je to štirioglat, kamenit, kaka 2 m visok steber, ki ima pod vrhom 4 vdolbine za svete podobe. Vrh mu krije stolpasta streha, ki jo zaključuje kamenit križ. To je „Osojnikov križ“, imenovan tako po lastniku zemlje, na kateri stoji, in čigar potomci tam še danes obdelujejo dedno grudo. — Postaviti ga je dal takratni pišečki župnik Gregor Budal ob sodelovanju cerkvenih ključarjev Uličnika in Zemljiča. — Še danes živa tamkaj njuni potomci istega priimka.

V listini z dne 15. 12. 1642, s katero

Predromanski relief iz Svetih gorá



je cesar grofu Tattenbachu, tedanjemu lastniku bližnjih gradov Bizeljsko in Kunšperk, podelil pravico, da sme vršiti na Svetih gorah ob binkoštnih praznikih romarske sejme, se ta božja pot že imenuje „Sv. Gora“. Najbrž zaradi tega, ker je na vrhu gore več cerkva, so okoliški prebivalci in romarji začeli božjo pot nazivati z množinsko označbo „Svete gore“. Lavtižar pa meni, da izvira množinsko ime odtod, ker imajo ljudje vso okolico z bližnjimi hribi vred za svet prostor.

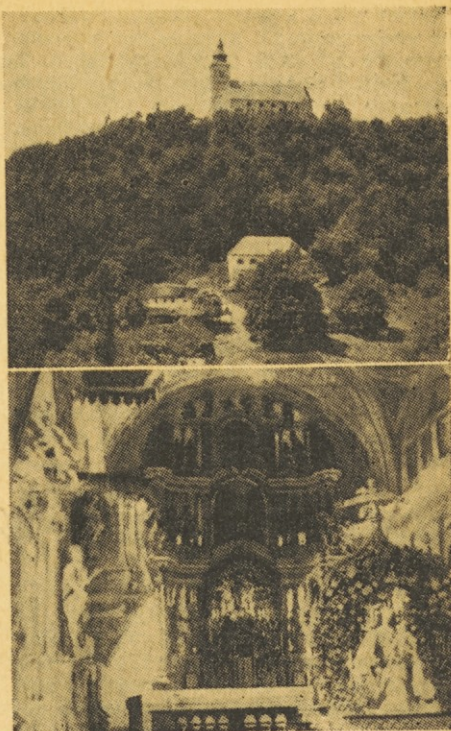
V začetku 18. stoletja so cerkev spet nekoliko povečali. Današnja oblika in obseg je najbrže dobila leta 1732; ta letnica je namreč vklesana v kamenito preklado tudi nad glavnim cerkvenim vhom.

V času zatiranja romanj in oviranja verskega življenja sploh, v mrzli jožefinski dobi, je začela romarska cerkev propadati. Kapele so se začele rušiti. Romarji so vse bolj izostajali. K temu je mnogo pripomogel tedanji skrbnik bizeljskega gradu, ki je bil „zavetnik“ božjepotne cerkve, Hirschhofer po imenu. Ta je cerkvi darovani denar odnašal na grad; cerkvi pa najbrž ni mnogo vračal. Tudi dragocenejša cerkvena oblačila je držal skrbno zaprta na gradu. Razen tega je romarjem „sladil“ veselje za romanja z najslabšim vinom, ki je bilo največkrat še pokvarjeno. Takrat je kazalo, da bo božjepotna cerkev s kapelami vred popolnoma propadla. Vendar pa so se po preteku najtemnejše dobe romanja začela sčasoma obnavljati. Goreči šentpeterski župniki so božjo pot polagoma popolnoma vzpostavili in cerkev prenovili. Eden od njenih največjih dobrotnikov je pred dobrimi 30 leti umrl župnik Martin Sevnik.

Božjepotna cerkev stoji na vrhu hriba, ki ima 621 m nadmorske višine. Višinska razlika med vzhodjem in vrhom znaša kakih 400 m. Cerkev je dolga 32, široka pa 15 metrov. Ima tri ladje; stranski sta nižji od srednje. Nad stranskima ladjama so obširne galerije, „koriri“, nad zakristijo pa se nahaja prostoren oratorij. Cerkev more sprejeti izredno mnogo romarjev pod svojo streho. Glavni vhod v cerkev je z južne stra-

ni. Nad njim stoji mogočen zvonik. Tik ob cerkvenih vratih sta postavljena stara kamnita kropilnika iz leta 1652. Cerkveni strop in stene krasijo freske, delo Furlana Tomaža Fantonija iz Zminja (Gemona) v Beneški Sloveniji. Dovršil jih je leta 1868. (Fantoni ter njegova rojaka Brollo in še eden, so v tistih letih zelo mnogo slikali v Sloveniji, zlasti na Štajerskem. Njihova umetnost ni bila posebno visoka in je daleč zaostajala za kvaliteto tedanjega slovenskega sodobnika, mojstra Wolfa.) Cerkev ima 7 oltarjev; 6 stranskih stoji v posameznih kapelah v stranskih ladjah. Glavni oltar je izredno lep. Sestavljen je v treh nadstropjih. Lavtizar ga opisuje tako-le: "...je tako bogato izdelan, da nima enakega menda vsa Slovenija. Okrog Marijine podobe je 52 stebrov in 40 kipov. Poleg stebrov so angeli, ki držijo v rokah Zlato hišo, Davidov stolp, Vrata nebeška in Skrinjo zaveze. Drugi angeli igrajo na vse mogoče glasbeno orodje. Eni na harfo, drugi na gosli, klarinet, violi in orgle. Pred seboj imamo nebeški koncert, o katerem piše v Skrivnem razodetju sveti Janez Evangelist: 'Slišal sem kakor glas iz nebes, kakor šum velike vode in kakor glas groma, glas, ki je bil kakor glas tistih, ki igrajo na je citre...' Na oltarju gledamo vse Marijino sorodstvo, to je: Davidovega očeta Jeseja, kralja Davida, Marijino mater sveto Ano, svetega Jožefa, svetega Janeza Krstnika itd. Nad Marijnim tronom (v drugem nastropju) je slika nje-nega rojstva, še više (v tretjem nadstropju) je upodobljeno njeno kronanje v nebesih.' Kolikor je mogoče soditi po precej medli reprodukciji, utegne izvirati oltar iz 2. polovice 17. stoletja.

Nekako v sredini cerkve, v sredi glavne ladje se nahaja za železno ograjo obdan prestol, na katerem sedi milostni kip, Mati božja s svojim sinom v naročju. Ta Marijin prestol je od romarjev vedno oblegan. Pred njim kleče in prosijo za pomoč v svojih nadlogah. Marijin kip je lesen. Posebne umetniške vrednosti menda nima. Starost kipa in njen ustvarjalec se iz reprodukcije ne dasta ugotoviti, zlasti ker je kip oblečen. Hvaležni romarji prinašajo Mariji v zahvalo za



Romarska cerkev sv. Peter pod Svetimi gorami

razna uslišanja mnogo darov; zlatnino in srebrnino: prstane, uhane, verižice itd. polagajo k Marijinim nogam. Na stelah stranskih ladij je obešenih mnogo tzv. ex offo slik, kj predočujejo razna uslišanja, ki so se izvršila na mogočno priprošnjo svetogorske Matere božje. Nekatere slike so dokaj stare, n. pr. iz let 1686, 1691, 1696, 1779, 1842 itd. Slika iz l. 1779 n. pr. predstavlja čudežno uslišanje prebivalcev iz župeče vasi na Dravskem polju ob času živinske kuge. Od takrat dalje prihaja iz tega oddaljenega kraja zaobljubljena procesija vsako leto na daljnje Sv. Gore.

Velika romanja se vršijo vsako leto na velikonočni in binkoštni ponedeljek, 24. maja (praznik Marije Pomočnice

kristjanov), 5. avgusta (Marija Snežna), na vnebovzetje 15. avgusta ter nepretrgoma 10 dni od 5. do 15. septembra. V teh časih prihajajo razne zaobljubljene procesije vernikov iz vseh bližnjih in tudi daljnih župnij. Celo iz Hrvaškega Zagorja se hodijo verni ljudje priporočat svetogorski Materi. — Zelo oddaljenim romarjem so Svete gore znane tudi pod imenom „Daljne gore“ ali „Svete žalostne gore“; na slednji naziv se najbrž nanaša stara naša narodna nabožna pesem: Marija z Ogerskega gre, na Svete Žalostne gore...

Kot zanimivost lahko ogledaš človeško lobanjo, ki je shranjena v vdolbini za glavnim oltarjem romarske cerkve. O njej pravi napis, da je bila to glava nekega grofa Tattenbacha, kar pa zgodovinsko ni ugotovljeno.

Kapele okrog cerkve se za službo božjo več ne uporabljajo. Romarjem služijo za prenočevanje in kramarjem za shranjevanje njihove robe.

Na ravnini kakih 100 m pod cerkvijo se vršijo že od nekdaj 4 letni sejmi, ki so bili do časa pred zadnjo vojno močno obiskovani; sejmi so se vršili ob času glavnih romanj. Koncem ravnice tik pod strmino stoji starodavna Ravtnerjeva domačija, katere gospodarji opravljajo že od pamtiveka službo cerkovnika v božjepotni cerkvi. Pred dobrim polstoletjem je bil zgrajen v neposredni bližini Ravtnerja romarski dom, ki sprejme ob času velikih romanj pod svojo streho del romarjev na prenočevanje. Mnogo romarjev pa prenočuje kar pod množnimi stoletnimi lipami pred Ravtnerjevo domačijo.

Nekako pol kilometra od Ravtnerja proti Bizeljskem stoji ob poti kapelica, ki je znana pod imenom „Božja noga“. Kapelica je zidana; v njej visi staro razpelo. Iz skale, ki služi kapelici za zadnjo steno, izvira studenček in to tik pod Zveličarjevo nogo. Romarji se radi ustavljajo ob tej kapelici ter zajemajo in si odnašajo vodo, ki ji pripisujejo čudežno moč.

Božjepotna cerkev spada kot podružnica v župnijo Sv. Peter, ki ima v razlikovanje od raznih drugih fará sv. Pe-

tra na slovenski zemlji dodatek „pod Svetimi Gorami“. Ta župnija, ki je zelo stara, se je nekdaj imenovala Leskovec; to ime je zlasti pripadalo vasi, v kateri se nahaja farna cerkev. Kdaj je bilo to ime opuščeno, se ne da ugotoviti. Novi gospodarji slovenske zemlje so tej vasi menda to ime spet vrnilo. — Na vzhodnem sosednjem vrhu, ki je pa od Svetih gor mnogo nižji, stoji starodavni Bizeljski grad, ki kraljuje nad vinskimi gorcami lepe bizeljske zemlje. Pod njim je prelepa vas Orešje, ki je zlasti v pomladnem cvetju in v jesenskem zorenju grozdja eden najlepših biserov slovenske zemlje. Naslonjena je na strme pečine, vrh katerih stoje razvaline nekdanjega mogočnega gradu Kunšperk in ki ima strmo pobočje tudi na vzhod proti dolini mejne reke Sotle. — Onstran te reke na hrvaški strani se dvigujejo proti nebu razvaline gradu Cesar grad ali Desinič, od koder je bila nesrečna celjske grofica Veronika. — Oba ta dva gradova sta znana tudi iz slovenskih kmetijskih uporov in sta bila porušena v letih 1573 in 1583. — Ako se ozreš s kunšperskega hriba proti severu, pa boš onstran Sotle ugleдал malo vasičo Kumrovec, v kateri... domovini naši je bilo gorje rojeno!

Še hodijo številni romarji na Svete gore prosit varstva in pomoči iz bližnjih in daljnih krajev. Njihovim prošnjam pridružimo tudi mi svoje, da bi nam svetogorska Mati kaj kmalu izprosila izpolnitev naših najsrčnejših želja, da bi jo mogli obiskati v njenem svetišču.

Mnoge zgodovinske podatke, ki so podlaga tej razpravi, je zbral šentpeterski rojak, že omenjeni bivši župan te občine, Lojze Zorenč. On se je za povzdigo božje poti trudil. Neumorno si je prizadeval, da bi do ravnice pod Sveto Goro zgradil cesto, ki bi bila primerna tudi za vožnjo bolnikov. To delo je srečno dovršil tik pred začetkom zadnje vojske. Kjer se je nekdaj po senčnatem gozdu vila za vožnje malo uporabna steza, vodi danes udobna cesta. Zdaj biva g. Zorenč kot izgnanec v širnem svetu daleč od domačih krajev, ki je tako vneto skrbel zanje. Naj bi tudi njega svetogorska Mati božja kmalu privedla v ljubljeno domovino!

EVANGELIJ PO *sv. Luku...*



RAZLAGA DR. MIRKO GOGALA

PRAVI BOG IN PRAVI ČLOVEK

Ko je evangelist Luka v 4, 31—5, 11 popisal, kako je Jezus končno javno pritegnil Petra v službo, nam v 5, 12—6, 11 podaja nekaj najvažnejših začetnih Petrovih doživetij v družbi z Jezusom. Na prvo mesto postavi čudežno ozdravljenje gobavca:

In ko je bil v nekem mestu, glej, je bil tam človek, poln gob. Ko je zagledal Jezusa, je padel na obraz ter ga prosil: „Gospod, če hočeš, me moreš očistiti.“ In stegnil je roko, se ga dotaknil in rekel: „Hoj, čem, bodi očiščen!“ In takoj so mu gobe prešle. In on sam mu je naročil, naj nikomur ne pove, ampak „pojdi, pokaži se duhovniku ter prinesi za svoje očiščenje dar, kakor je zapovedal Mozes njim v pričevanje“. Toda vedno bolj se je širil glas o njem, in shajale so se velike množice, da bi ga poslušale in da bi jih ozdravljali od njih bolezni. On se je pa umikal v samotne kraje in molil (Lk 5, 12-16).

Kje se je ta čudež zgodil, ne vemo. Tudi evangelista Matej (8, 1—4) in Marko (1, 40—45) o tem molčita. Le toliko lahko rečemo z gotovostjo, da ne v Kafarnaumu (prim. Mk 1, 45; 2, 1), temveč v kakem drugem mestu v Galileji.

Gobe so strašna bolezen, ki jo je bilo včasih med Judi kar veliko. Zato jo sv. pismo zelo pogosto omenja. Povzroča jo poseben bacil, ki se naseli v organskem

tkivu. Najprej napade kožo, potem pa prodre še v meso in ga živega razjeda, dokler vsega organizma popolnoma ne razgloda in izpači.

Za gobe so že nekdaj vedeli, da so nalezljive. Zato je že Mozes dal posebne postave, da bi z njimi preprečil ali vsaj čim bolj omejil širjenje te bolezni (prim. 3 Moz 13). Gobavec je bil kot nečista žival izgnan iz človeške družbe. Popolnoma prepuščen žalostni usodj se je moral vse življenje potikati po samotnih krajih okrog naselij. Nihče se mu ni smel približati, še manj seveda, da bi se ga dotaknil. Če je gobavec zagledal kakega človeka v svoji bližini, mu je moral zaklicati: „tame, tame!“, kar pomeni: nečist. S tem je mimoidočega opozoril na svojo navzočnost, da se mu je lahko še pravočasno izognil. Iz tega lahko sklepamo, da Jezus gobavca ni ozdravil v mestu samem, temveč kje zunaj v bližnji okolici (prim. tudi Mk 1, 45).

Neka bolj mila oblika gob je bila v začetnem stanju včasih še ozdravljiva. Da je bil v takem primeru gobavec spet lahko sprejet med ljudi, je Mozesova postava velevala, naj se pokaže duhovniku, ki je moral presoditi, če je bolnik res ozdravel (prim. 3 Moz 14). Poleg tega je postava določala, če je bil ozdravljeni gobavec bogat, da je daroval v templju dva jagnjeta, dve ovci, dve grlici (ali dva golobčka) in pa neko gotovo količino

moke in olja, če pa je bil bolnik reven, je bilo dovolj, da je daroval eno jagnje, dve grlici in pa neko manjšo količino moke in olja. Duhovnik je potem opravil nad njim posebne obrede in ga spet proglasil za obredno čistega.

Na splošno pa so gobe bile in so še neozdravljive. Judje so jih imeli za posebno kazen božjo, ki jo Bog neposredno naloži za grehe prevzetnosti, obrekovanja, nečistosti in podobno. Zato so bili prepričani, da samo Bog more gobavca očistiti. In sicer je to bilo po njih pojmovanju težje kot pa mrtvega obuditi k življenju. Zato ni čudno, da je ozdravljenje gobavca napravilo na Petra tako globok vtis, da ta dogodek lahko brez dvoma smatramo za eno najsilnejših Petrovih doživetij.

Gobavec, o katerem nam pripoveduje Luka, ni bil morda v kakem začetnem stanju bolezn, temveč je bil „poln gob“. Verjetno je kljub vsej osamljenosti tudi do njega že prej kdaj prišel glas o Jezusu in njegovih čudežih. Z vsa dušo je hrepenel po njem, da bi mu vrnil zdravlje. Ko je torej zagledal Jezusa, je padel na obraz ter ga prosil: „Gospod, če hočeš, me moreš očistiti.“

Gobavec je imel visoko pojmovanje o Jezusu. Prepričan je bil, da je v njem neka božja moč za ozdravljenje bolezn. Če pa ga je imel za Mesija in Sina božjega, se ne da reči, čeprav so nekateri starejši razlagalci tako mislili. Na vsak način bi gobavec tega ne mogel vedeti brez izredne božje pomoči, o kateri pa v Lukovem poročilu ni nobenega sledu.

V gobavčevi prošnji je brez dvoma nekaj posebnega. Čeprav je prošnja po svoji obliki in načinu bila zelo ponižna in obzirna, je dejansko vendarle Gospoda takorekoč prisilila, da je storil čudež. Gobavčeve besede so Jezusu segle naravnost v njegovo presveto Srce, čigar dobrota je bila postavljena na preizkušnjo. Jezus res ni mogel drugače odgovoriti kot: „Hočem“.

In Gospod ga je ozdravil na čisto svojski način (prim. Dillersberger 76 sl.). Neka nenavadna mešanica visokosti in ljubezni je v vsem njegovem ponašanju in v njegovih besedah. S tem da se je Jezus gobavca dotaknil z roko, je res čisto po človeško izrazil svoje usmiljenje; istočasno pa je prav s tem dotikom pokazal, kako zelo je vzvišen nad Mozesovo postavo, ki je prepovedovala, da bi se zdrav človek dotikal gobavca. Ko je Jezus besedo za svoj odgovor gobavcu takorekoč vzel iz ust, se je čisto preprosto postavil na isto raven z njim, in vendar je prav zaradi tega poln neskončne božje veličine, ker je z isto besedo priznal, da on dejansko lahko samo s svojo voljo ozdravi njegovo bolezen.

Čim je Jezus izgovoril besede: „Hočem, bodi očiščen!“, so gobe izginile. In takoj je Gospod sam naročil gobavcu, naj nikomur ne pove, da ga je on čudežno ozdravil. To Jezusovo naročilo brez dvoma vzbuja začudenje, toliko bolj, ker tega ni storil samo enkrat, ampak večkrat, kot zveemo iz evangelijev (prim. Mt 8, 4; 9, 30; 16, 20 itd.; Mk 1, 25. 34. 44; 3, 11 sl. itd.). Zakaj neki je Jezus tako ravnal? Saj je brez dvoma vsa njegova pridiga bila v to usmerjena, da bi ga ljudje spoznali in priznali kot Mesija in Sina božjega. Zato je tudi javno delal čudeže in je nanje opozarjal svoje nasprotnike (prim. Jan 5, 36; 10, 25. 37) in prijatelje (Mt 11, 4 sl.; Jan 14, 11). Večkrat pa je zabranil govoriti o svojih delih, da se ne bi preko mere podžgalo ljudsko navdušenje, ki bi Jude lahko še bolj potrdilo v njih napačnem pojmovanju Mesija in njegovega poslanstva. Jude so si namreč v tistih časih Mesija predstavljali čisto pozemsko in politično. Mislili so, da jih bo prišel rešit rimskega jarma in jim prinesel tostransko blagostanje. Prav to zmoto pa je Jezus neprestano zavračal. Poleg tega bi lahko prišlo do kakih hrupnih nastopov, ki bi zbudili pozornost pri rimskih oblasteh, česar pa Jezus ni hotel. Zasebno je pa

Gospod večkrat izjavil in potrdil, da je obljubljeni Mesija (prim. 4, 26; 9, 37; Mt 16, 15 sl.), in če je bilo treba, tudi javno (prim. Jan 10, 24 sl.; Mt 26, 63). Poleg tega moramo v Jezusovi prepovedi, da se čudež ne bi razvedel, videti tudi krasen zgled ponižnosti, ki nam je dan v posnemanje.

Potem pa je Jezus gobavcu še naročil, naj nese v tempelj dar in se pokaže duhovniku, ki naj ugotovi, da je očiščen, in ga spet sprejme kot enakovrednega člana v človeško družbo. S tem naročilom se je Jezus kot kak navaden Izraelec podredil Mozesovi postavi, ki je to ukazovala. In vendar je sporočilo, ki naj bi ga gobavec nesel duhovnikom, bilo nad vse vzvišeno. Saj je novica o čudežu bila zanje dokaz, da se je približal nov odrešilni red, ki bo izpodrinil starega, čigar zastopniki so bili oni. S tem namreč, da so duhovniki stare zaveze po določbah postave gobavca takrat proglasili za čistega, so morali ugotoviti, da je prišel nekdo, ki je večji kot oni; kajti duhovniki stare zaveze niso mogli nikogar očitati, ampak so samo lahko proglasili za čistega takega bolnika, ki je bil že prej kako očiščen, preden je prišel k njim. Jezus pa je nasprotno gobavca s svojo božjo močjo zares očistil in ne samo kot takega proglasil. Kako drugačno je Jezusovo duhovništvo od starozaveznega.

Že cerkveni očetje so po vsej pravici videli v gobah simbol greha, v naročilu pa, naj se bolnik pokaže duhovniku, so videli namig na zakramentalno spoved. Ljudje z gobami na duši se bodo morali zateči k duhovniku, ki jih ne bo le proglasil za čiste, ampak jih bo v moči Jezusovega velikega duhovništva, v katerega so včlanjeni novozavezni duhovniki, zares tudi očistil in notranje popolnoma prenovil.

Redko je še kje mešanica božanstva in človečanstva v Jezusu tako močno poudarjena kot v tem čudežu. Po pravici je trdil že sv. Ambrož, da je Jezus s svojim ravnanjem pri ozdravitvi gobavca zavrnil celo vrsto krivih ver, ki so naperjene proti Jezusovi božji ali pa proti njegovi človeški naravi: „Hočem, to besedo je Gospod izgovoril proti Fotinu (ki je trdil, da je Kristus zgolj človek, v katerem prebiva neka brezosebna božja moč-Beseda), ukazujoče je nastopil zaradi Arija (ki je božji Besedi v Jezusu priznaval osebnost, zanikal pa je, da bi bila enega bistva z Očetom in dosledno temu praktično zanikal, da bi Jezus bil Bog), in z roko se je dotaknil gobavca zaradi manihejcev (ki so med drugim zanikali dobri izvor snovnega stvarstva in bi dosledno po njih nauku telo Gospodovo ne moglo izvršiti čudežnega ozdravljenja).“

V tej združitvi velikih nasprotij: svobodne božje oblasti in človeške pokorščenosti postavi, resničnega božanstva in pristnega človečanstva, obstoja velika skrivnost Jezusove osebe, ki se je ob tem čudežu Petru globoko vtisnila v njegovo vero. Vendar bo imel Peter priliko, da Sinu človekovega še bolje spozna...

Kljub Jezusovemu naročilu njegov čudež ni ostal neopažen. Vedno bolj se je širil glas o njem. Množice so se zbirale okrog njega iz dveh razlogov: da bi ga poslušale in da bi jih ozdravljali od njih bolezni. Jezus pa se je ob takih prilikah umikal v samotne kraje in molil. Zanimivo je, kako nam evangelist Luka to ponovno poudarja.

Čudež pa je zbudil pozornost tudi pri farizejih in tako vsaj posredno povzročil prve javne spopade z njimi. Luka nam v naslednjem podaja kar pet takih primerov...

Zbranost duha je neprestana mirna pozornost, kaj Bog prav tisti hip hoče od tebe in k čemu te kliče, in pa, kako ga pri tem uboga tvoje srce.

Jožef M. Escrivá

„MOJE SREČANJE S KRISTUSOM“

SPREOBRNENJE VELIKEGA RIMSKEGA RABINA EVG. ZOLLIIJA

DR. FRANC JAKLIČ

I. OBRISI ZOLLIIJEVEGA ŽIVLJENJA IN DELOVANJA

V začetku leta 1946, ko smo mi preživljali prvo leto begunstva, je vzbudil precej pozornosti vstop rimskega velikega rabina Evgena Zollija v katoliško Cerkev. V februarju tistega leta 1946 je bil v Rimu krščen v cerkvi sv. Marije Angelske. Starši so mu bili dali ime Izrael; krščen pa je bil na ime Evgen, na čast papežu Piju XII., ki se je pred izvolitvijo za papeža imenoval Evgen Pacelli. Hkrati z njim je bila krščena njegova žena.

Pot do spreobrnjenja in duhovno življenje po spreobrnjenju je v drobcih in odlomkih opisal v knjigi „Moje srečanje s Kristusom“. Knjiga je leta 1948 izšla v Madridu tudi v španščini. Predgovor ji je napisal Franc Cantera Burgo, profesor hebrejskega jezika na madridski univerzi.

Dve opombi: I. Kaj pomeni beseda „rabín“? — Pred babilonsko sužnostjo Judov, ki se je začela leta 587 pred Kristusom, so učili in razlagali sv. pismo samo njihovi duhovniki. V 70-letni babilonski sužnosti in po vrnitvi Judov v Palestino so pa bili duhovniki samo še vršilci svetih obrednih dejanj. Verski učitelji so pa postali rabini, možje svetnega stanu, ki so se izločali pri kakšnem znanem rabinu. Tako je n. pr. sv. Pavel več let hodil v Jeruzalemu poslušat slavnega rabina Gamáliela. — Evangeliji imenujejo rabine „pismouke“ ali „pismarje“.

II. Podlaga judovske vere ni samo sv. pismo stare zaveze, ampak še bolj ustno izročilo, nauki in izreki učenih in

pobožnih rabinov. Tega judovskega verskega izročila je cele knjige, zlasti knjiga Talmúd.

Profesor Cantera piše v svojem uvodu, da je Izrael Zollí potomec judovske rodovine, ki pozna svoje prednike po imenih 400 let nazaj. Mnogi izmed njih so bili rabini. Po fotografiji in po opisu drugih nam Cantera opiše Zollija kot moža resnega obraza rdečkaste barve, ne zelo izrazitih semitskih potez, razen nosu in mesnatih ustnic. Lasje, brki in bradica so že sivi, saj je šel leta 1948 že proti 60-tim. Nosi očala. Govori z vedro prijaznostjo. Kot sloveč govornik v italijanskih sinagogah se je naučil jasno podajati pojme in misli; vendar se večkrat javita tudi njegova živahna domišljija in globoka čustvenost. Govori mirno, a s poudarkom.

Kdor pride v stik z Judi, kmalu sprevidi, da so to zelo drugačna rasa, kakor mi ariji. Judje drugače mislijo, čustvujejo in vrednotijo kakor pa mi. Tudi v Zollijevi knjigi se to vidi.

O njegovi preteklosti nam njegova knjiga „Moje srečanje s Kristusom“ in Canterov uvod vanjo skoraj nič ne pove. Rodil se je na Poljskem. Bil je profesor judovske vere na kraljevem vseučilišču v Padovi, dokler ni bil imenovan za velikega rabina v Rimu. Pred prihodom v Rim je bil zelo dolgo let rabín v Trstu. Ker maloštevilni Judje v Ljubljani niso imeli lastnega rabina, je morda včasih prišel v Ljubljano. Nekatero njegove knjige so izšle tudi v Trstu, Udinah in Florenci. Po spreobrnjenju je profesor hebrejskega in aramejskega jezika in slovstva na rimskem Papeškem svetopisemskem institutu.

II. STALIŠČE MODERNEGA JUDOVSTVA DO JEZUSA

Preden govorimo o Zollijevi poti do krščanstva, je treba omeniti stališče modernega judovstva do Kristusa. Do zadnjih stoletij so bili skoraj vsi Judje zelo verni. Moderno brezverstvo, izvirajoče iz materializma in skepticizma, se je pa močno razširilo tudi med njimi. V državi Izrael jih je samo še 20 odstotkov takih, ki jim je stara zaveza nadnaravna, od Boga razodeta vera in ki izpolnjujejo njene predpise. Vseh drugih 80 odstotkov države Izrael so pa Judje samo še po krvi in rasi. So le judovski nacionalisti; verni pa niso več.

Skoraj vsi verni Judje so imeli in imajo Jezusa Kristusa za odpadnika od vere njihovih očetov in za začetnika zelo zmotne vere. Med njimi so razširjene lažnive, zlohodne bajke o njem; zapisane so v zbirki Toledót Ješúa.

Nekaj sedanjih Judov ima pa Jezusa za najvišjo osebnost, ki je izšla iz njihovega naroda. Njim je Jezus čudovito vzvišeni rabin, ki je ustanovil novo kulturo in z njo preoblikoval mišljenje in življenje velikega dela človeštva. Bil je izredna verska osebnost in je s presežljivo točnostjo doumel in razlagal bistvo judovstva. Bil je pa — trdijo — samo človek; njegovo delovanje je bilo samo človeško. Iz njegovega življenja izključujejo vse nadnaravno. Kar se nadnaravnega, čudežnega omenja o njem v evangelijih in pri sv. Pavlu, je po njihovi trditvi izmišljeno in pozneje vstavljeno, ali pa se da naravno razložiti.

Ta „liberalna“ judovska struja torej ponavlja to, kar je v 2. polovici prejšnjega stoletja trdila tako zvana „Kritika evangelijev.“ Njen voditelj je bil francoski odpadnik Ernest Renán. Strogo znanstveno raziskavanje evangelijev, tudi protestantsko, jih je pa temeljito in docela zavrnilo. Evangeliji so zgodovinsko popolnoma zanesljive knjige. Od njihovih pisateljev sta bila sv. Matej in sv. Janez Jezusova stalna spremljevalca, sv. Marko in Luka sta pa mogla, kar sta pisala vse natančno poizvedeti od očitvidcev. Vsi štirje so hoteli pisati samo resnico. Res so jo pisali; od sodobnikov



Evgenij Marija Zolli v letu svojega spreobrnjenja (l. 1946)

jim nikdo ni očital kakšne zmote ali laži, tudi Jezusovi sovražniki ne. Za resničnost pisanja so dali življenje, kakor apostoli. In kako si naj ti preprosti može izmislijo Jezusov nauk in Jezusovo tako vzvišeno osebnost? — Kar torej evangelisti pišejo o Jezusu, je vse popolnoma točno in resnično. Res je torej pred množicami delal svoje velike čudeže; res je izrekel mnogo prerokb, ki so se do pičice izpolnile in se še izpolnjujejo. Torej je res božji poslanec; res je Sin božji in pravi Bog, kakor je neštetokrat zatrdil.

Pa čeprav je te zmotne trditve Renana in njegovih somišljenikov resna znanost temeljito in dokončno zavrnila, jih mnogi nestrokovnjaki še vedno ponavljajo. Ponavljajo jih tudi tisti Judje, ki odklanjajo Jezusovo božanstvo, a ga imajo samo za najvišji vrh svojega naroda in sploh človeštva.

Med temi judovskimi „raziskovalci“ Jezusovega življenja je najbolj viden in vpliven Montefiore. Tudi on je imel Jezusa samo za človeka. Pravi pa, da je bil z besedo in zgledom nedosegljiv učitelj mravnosti in teženja po popolnosti. Imel je globoko zavest, da je Judom obljubljeni Mesija in da mora ustanoviti novo božje kraljestvo. Njegov značaj da je bil zelo sestavljen. Njegov nauk in nauk tedanjih rabinov se lepo dopolnjujeta in tvorita celoto.

III. ZOLLJEVA POT DO KRŠČANSTVA

Mladost je, kakor je sam zapisal, nedolžno preživel.

V 7. letu je hudo obolel. Nekje je slišal o Jezusu: „Ki odjemlješ grehe sveta, usmilj se nas!“ Ni še razumel, kaj je to „greh“; slutil je pa, da je nekaj zelo hudega in da torej Jezus nekaj zelo važnega dela, ko odjemlje grehe sveta.

Piše: „Bilo je posebno dejanje božje previdnosti, da se nihče ni prizadeval, da bi me spreobrnil. Morda bi ga bil ogorčeno odklonil.“

Ko je imel nekako 20 let, je začel čitati evangelije, zlasti zunaj na prostem; ponoči je pa razmišljal o njih. Takole piše: „Mnogokrat sem bral v prosti naravi evangelije. Doma sem pa proučeval učene razlage p. Langrangea (Langranža) in drugih znanstvenikov. Poleti sem prebiral evangelije v samotni polja, da bi okušal njihov med. Sveto besedilo se mi je zelo priljubilo; vsak dan sem si ga bolj želel. — Že mnogo let imam navado, da preden zaspim, premišljujem kakšno besedilo stare ali nove zaveze.“ Kakor magnet ga je vlekla k sebi Jezusova brezdanja dobrota. Jezus je blestel pred njim kot najvišji in najpopolnejši izraz božje dobrote. Žal pa, da je take dobrote na kristjanih premalo videl. Jude so hoteli prepeljati v Cerkev samo s hladnimi umskimi razlogi, ne pa tudi z ljubeznijo, sočutjem in razumevanjem. Silno ga je bolel antisemitizem, ki je načelno, apriorno preziranje in sovraštvo do Judov.

Sv. Matej je hotel s svojim evangelijem dokazati spreobrnjenim in nespreobrnjenim palestinskim Judom, da je Je-

zus res Mesija, od Boga poslani Odrše-nik. Zato je iz Jezusovega življenja opisal zlasti tiste dogodke, ki so bili napovedani v stari zavezi o bodočem Mesiju in ki so se na Jezusa točno in natančno izpolnili: kdaj in kje bo rojen; kako bo preživel mladost; kako bo nastopil v javnosti in svoj nauk potrjeval s čudeži; kako bo trpel, umrl, vstal in v nebesa šel; kako bo ustanovil vidno družbo, Cerkev, ki bo do konca sveta nadaljevala njegovo delo.

To pot do Kristusa si je izbral tudi Zolli. Iz prerokb stare zaveze si je sestavil podobo obljubljenega Mesija; na Jezusu Kristusu jo je našel uresničeno v celoti in v podrobnih potezah. Zlasti je z ganjenostjo spet in spet prebiral Izaievo prerokbo, kako bo Mesija — ali kakor ga Izaia imenuje, Ebéd Jahve, Hlapec božji — silno trpel na duši in telesu in kako bo umrl za rešenje sobratov-ljudi. Razumel je, kako se mora vse, kar je zares velikega, šele roditi iz bolečine, ki je v njej ljubezen.

Nekega poletnega jutra v vojnem letu 1917, ko je tudi sam nepopisno trpel, je poln zaupanja klical: „Kristus, reši me!“ Že je slutil, da je Jezus res od Izaie napovedani Hlapec božji, Mesija.

Poleg evangelijev je čital tudi liste sv. Pavla, Kempčanovo Hojo za Kristusom in spise obeh judovskih spreobrnenih bratov Teodora in Alfonza Ratisbonna.

Judom je bil do zadnjega časa prestop h krščanstvu že zato silno težak, ker je bila judovske vera neločljivo spojena z judovsko narodnostjo. Odreči se veri očetov se je reklo odreči se očetom, odreči se narodu samemu. Zato Judje vsakega, ki prestopi h krščanstvu, silno zaničujejo in sovražijo, češ da je oskrnil presveto božje ime, ko je pritrdil, da je Kristus Bog, Adonáj Esad. Bog je samo eden! Nečejo razumeti pravega smisla skrivnosti presvete Trojice: en Bog, ena božja narava, a v njej tri osebe. Nečejo razumeti pravega smisla včlovečenja: druga božja aseba je sprejela človeško naravo, a je ohranila isto božjo naravo, kakor jo imata Bog Oče in Bog Sveti Duh.

Judje so znani po silnosti in vztrajnosti svojih čustev, tudi po sovraštvu

in zaničevanju, čeprav ga znajo na zunaj zatajiti. Kdor gre od njih h krščanstvu, k „nevernikom“ Goém, s tem pretrgajo tudi družabne stike. Tudi starši ali otroci se odvrnejo, od njega. Ko je amsterdamski Jud-modroslovec Báruh Spinóza učil drugače o Bogu, kakor so oni vérovali, ga je leta 1656 zadelo tole izobčenje: „Skupno s sodbo angelov in svetnikov izobčimo in prekolnemo Baruha Spinózo, z odobravanjem vsega svelega občestva. Zoper njega izrekamo vse prekletstvo, napisano v (Mojsesovi) Knjigi postave. Naj bo preklet podnevi in ponoči, ko leže in ko vstane, ko vsopi in ko odide. Naj ga Bog nikoli ne prizna. Naj se od danes naprej vžiga zoper njega božja jeza. Naj pridejo nanj vsa prokletstva Knjige postave in izbrišejo njegovo ime s površja zemlje. — Zato opozarjamo vse, da ne začno pogovora z njim, ne z besedo ne s pisanjem. Nikdo mu ne sme storiti nobene usluge. Ne sme živeti v isti hiši z njim, približati se mu več ko 4 komolce (2 m); nikdo ne sme čitati, kar je napisal ali narekoval.“

Nad Zollijem to véliko prekletstvo ni bilo izrečeno. Rimska judovska občina ga je pa izobčila kot odpadnika (mešumád), proglasila več dni posta v zadoščenje za njegov odpad in ga objokovala kakor mrtvega. Kako ga je pač moralo to bolleti, saj vroče ljubi svoj narod in je samo šel za klicem svoje vesti. Nekje je potožil: „Meni in moji ženi je spreobrnjenje vzelo vse, kar sva imela na tem svetu.“ — Tudi njegovi hčeri, ki se ni spreobrnila, se je zdelo potrebno javno razglašati: „Mislim, da verska premena mojega očeta ni izdajstvo nad Judi.“

Pa je vendar odgovoril časnikarju, ki ga je vprašal, ali res véruje, da je obljubljeni Mesija že prišel: „Da, verujem, brez vsakega dvoma. Tako popolnoma sem vepričan o tej resnici, da se morem postaviti nasproti vsemu svetu in braniti svojo vero z gotovostjo in trdnostjo gorá.“

Prav zato, ker tudi sodobni Judje še vedno gledajo v sprejetju krščanstva izdajo nad lastnim narodom, je bilo potrebno Zolliju dveh, treh desetletij čakanja in borb, da pride do popolne jasnosti, je bil od tega iskanja in čakanja že

ves truden. Dušo sta mu prevzemali žalost in hrepenenje po Kristusu. Ob tem notranjem trpljenju je čutil potrebo, da zapiše: „Kristus, križan na oltarju, predstavlja največjo bolečino sveta. On je križana Resnica, Modrost in Ljubezen. V njem se očisti vsaka bolečina.“

(Konec prihodnjic)

KATOLIŠKA CERKEV V Z. D.

Te dni je izšel uradni katoliški direktorij, ki priobčuje za leto 1954 sledečo statistiko katoliške Cerkve v Združenih državah.

Katoličanov štejejo v ZD skupno z Alasko in Havaji 31,648.424, celotni prirastek v zadnjem letu je nekoliko večji kot 4 odstotke. V zadnjih desetih letih je v vsem ozemlju ZD narastlo število katoličanov za 8,228.723 oseb, od teh je blizu 2 milijona odraslih izpreobrnjenec. Vseh škofov imamo v ZD 202, duhovnikov 45.451. Učiteljev v katoliških šolah je 123.015. V vseh katoliških šolah je vpisanih skupno blizu 6 milijonov mladine, točno: 5,900.569. Na katoliških kolidžih in univerzah je vpisanih 210.920 visokošolcev. Pouk v krščanskem nauku izven katoliških šol je prejemale 1 milijon 946.143 mladine. To so taki, ki ne obiskujejo katoliških šol.

Katoliških splošnih bolnišnic je v ZD 790 s 123,935 posteljami, specialnih bolnišnic pa je 132 z 10.367 posteljami.

Otrok je bilo zadnje leto krščenih katoliško 1,094.872, odraslih pa je prestopilo v katoliško Cerkev nad 100.000.

Statistika za clevelandsko škofijo navaja: Katoličanov 607.412, poleg ordinarija še dva pomožna škofa, 771 duhovnikov, 219 župnij, 308 semeniščnikov, 1.929 redovnic-učiteljic v katoliških šolah in 88 bratov redovnikov-učiteljev. Študentov na katoliških univerzah in kolidžih je 2.542, na višjih šolah (gimnazijah) 15.673, na farnih elementarnih šolah 80.107 otrok. Porok je bilo v pretečenem letu v škofiji 5.698, krstov 20 tisoč 841, odraslih je pristopilo v katoliško Cerkev 2.183, umrlo pa je 5.882 katoličanov. M. š.

SVATBA NA SLEMENICI

GREGOR HRIBAR

Pred gostilno je bilo šumenje kot pred čebelnjakom. Razigrani svatje, strežniki in gledalci so hodili ven in noter. Ko je prišel dušebrižnik kot zadnji povabljeni svat, mu je nevestina družica pripela svatovski šopek, nakar sta pričli zahtevali, da on prvi zapleše z nevesto.

Za gospoda Simona je bil izgovor lahak. Odkrito je priznal, da še nikoli v življenju ni plesal. Pomilovalno so ga pogledali okrog stoječi, nekdo iz gneče je pa pripomnil, da na Kranjskem vse preveč strogo vzgajajo mlade duhovne.

Ples se je pričel brez dušebrižnika. Mimo je prišla gostilničarka in povedala svojemu vsakodnevnemu trikratnemu gostu, da bo imel lepo družčino. Glasno, da so je vsi slišali kljub godbi in plesu, se je postavila: „Danes bom imela kar dva župnika pri mizi.“

Gospod Simon skoraj ni mogel verjeti, da bi kak duhovni sobrat zašel na Slemenico. A prav tedaj je prišel do njega občinski tajnik iz Bistrice, kamor spada tudi Slemenica, in gostilničarka ga je predstavila dušebrižniku kot civilnega župnika (Zivilpfarrer).

Dušebrižnik je bil s tajnikom dobro znan, saj je imel pogosto opravka z njim vse do tedaj, ko ga je ob prihodu v bistriško občino tajnik vpisal v seznam Ausländerjev in mu dal odgovarjajočo legitimacijo. Vedno sta se dobro razumela. Kmetje so tajnika radi klicali na dan cerkvene poroke na dom, da so si prihranili pot na občino. Tudi Brunerjevi so ga povabili, da je zjutraj na domu civilno zvezal hčer z bodočim zedom, nakar so se odpravili vsi skupaj proti Slemenici.

Uvodni plesi so bili kmalu pri kraju in pričelo se je kosilo. Svatov je bilo veliko. Pri mizi sta sedela oba župnika nasproti novoporočencema. Ko so izpili nekaj kozarcev vina, je postajal pogovor vedno bolj živahen. Kmet, ki je bil ženinu za pričo, je hotel vedeti, katere poroka je važnejša: civilna ali cerkvena.

„Civilna, se razume,“ je brž pojasnil tajnik. „Zato se tudi mora najprej izvršiti.“

V Avstriji je bilo tedaj res tako, da se je morala civilna poroka opraviti pred cerkveno.

„Kaj pa vi pravite, gospod župnik, so hoteli dobiti izjavo še od dušebrižnika.“

„Ko bi civilna poroka kaj veljala, se ne bi bilo treba še cerkveno poročati,“ se je potegnil za stališče Cerkev njen predstavnik na Slemenici.

Brž se je oglasil civilno poročeni kmet žabičar (Sabitzer) z Blata:

„Mene pa bolj zanima, katere vrste poroka je cenejša?“

Tedaj se je zagrabil nevestin stric in priča za glavo in dejal dušebrižniku:

„Oprostite, gospod župnik, sem porabil vprašati za račun. Zakaj me niste spomnili?“

Mladi Tratnici, ki je tudi bila med svati, je bilo zelo všeč in je brž opomenla žabičarju:

„Ali sedaj vidiš, da našemu gospodu župniku ni za denar?“

Precejšen del kosila je bil že pri kraju, ko je prišel bistriški fotograf in svate priganjal, češ da je najbolj pravi čas za slikanje. Po slikanju je šel nevestim stric z župnikom v župnišče in poravnal štolnino. Gospod Simon je kar najmanj računal, da ne bi mogli ljudje

govoriti, da je cerkvena poroka predraga. Ljudem se res ni zdelo veliko.

Ko je šel dušebrižnik v župnišče, je za cerkvijo opazil Bogatajevega sina v živahnem pogovoru z dvema fantoma. Zdelo se mu je, da ju je hotel pridobiti za neko stvar. Niso ga opazili.

Gospod Simon se je namenil, da bo šel le še večerjat v gostilno. Spravil se je nad brevir, a prav zbrati se ni mogel. Čudni ti ljudje, si je mislil, ki nimajo nobenih običajev ob poroki. Murda sem prezgodaj odšel...

Nekdo je potrkal na vrata. Nemalo se je začudil dušebrižnik, ko je pred hišo naletel na nevesto z dvema moškima. Bila sta tista dva, ki sta malo predreje govorila z Bogatajevim fantom.

„Gospod župnik, moreva pri vas skriti nevesto?“ sta brž silila v gospoda Simona.

Dušebrižniku stvar ni bila jasna. Hotel je vedeti razloge in nagibe. Na kratko sta mu pojasnila, da je na Slemenici star običaj, da na dan poroke ženinu nevesto odpeljejo. Ako se jim to posreči, jo mora ženin iskati. Ker na Slemenici ni drugih kmetov, je res nekoliko težko najti skrivališče. Ugrabitelja sta smatrala župnišče za najbolj varen kraj, kamor bo ženin šel najpozneje, ako si bo sploh upal stikati okrog župnišča. Upala sta, da bo šlo vse po sreči, a župnik ju je prav na kratko zavrnil:

„Le kaj vama pride na misel. Župnišče ni skrivalnica. Boste že morali iti drugam,“ in je zaloputnil vrata. Prav nič ni dvomil, kdo mu je zastavil to past.

Komaj sta se ugrabitelja znašla pred zaprtimi vrati, je pritekla neki fantiček pravit, da ženin že išče nevesto in da mu je Bogatajev fant namignil, da je morda prav župnik z njo pobegnil. Zato so vsi trije hitro vstopili v drvarnico za župniščem.

Gospod Simon je vse to opazoval pri oknu. Še več; videl je, kako je po poti proti Snežnici hitel neki fant. Zdelo se mu je, da je bil Bogatajev sin.

Kmalu zatem je moral spet odpirat. To pot je stal pred vrati ženin, že precej pijan. Z njim je bilo še nekaj fantov, bolj zadaj pa je cela gruča mladine čakala, kdaj bo ženin privedel iz župnišča ugrabljeno nevesto. Ženin je kar naravnost vprašal:

„Gospod župnik, zakaj ste mi ukradli nevesto? Dopoldne ste rekli, da je do smrti moja, ste jo pa vi prvi ugrabili.“

Dušebrižnik je sedaj že mirneje gledal na položaj. Vedel je, da se bo stvar zanj iztekla boljše kot si je to zamislil mladi Bogataj. Ženina je zavrnil:

„Kaj bom jaz počel z nevesto? Saj mi v gostilni dobro kuhajo. Zaslužim pa tudi ne za dva.“

Toda ženin se ni dal kar tako odgnati. Župniku se je zdelo najbolj prav, da ga spusti v hišo. Ko je vstopil ženin in še en spremljevalec z njim, je župnik zaklenil vrata, da bi bil vsak dvom izključen, nakar je pustil oba moška, da sta stikala po praznih sobah. Vedno daljši nos sta imela. Končno sta v zadregi hotela oditi, a župnik ju je peljal še v drvarnico.

MLADEŽ pred župniščem je zagnala vik in krik, ko se je stvar iztekla docela drugače kot so pričakovali. Ženin se je župniku opravičil in naglo odšel z nevesto.

Gospod Simon je šel še isto popoldne v Bistrico, da župniku vso stvar po pravi razloži, če bi mu prišle kake besede na ušesa.

Bistriški župnik se je od srca smejal hudomušnosti Slemeničanov in dušebrižnikovi premetenosti.

„Ako mi pridejo kaj pravit o tem, jim bom že pokazal,“ mu je obljubljal.

Prav tedaj sta opazila skozi okno neko ženico, ki je hitela od slemeniške stranj proti župnišču.

„Jo vidite, gospod župnik. Zoppernigbäuerin je. Pa ne, da gre mene tožit.“

Zoppernigbäuerin se je naglo bližala župnišču. Oba duhovna gospoda sta se nadejala najboljšega. Gospod Simon je

vstopil v sosednjo sobo in pustil vrata priprta.

Uršula Sršen je potrkala in planila v pisarno:

„Za božjo voljo, gospod župnik, dokleje boste še to pustili. Zakaj ne posežete vmes? To je že preveč, kar naš župnik počenja.“

„Kaj se je vendar zgodilo, gospa? Brž povejte!“ je kazal zanimanje bistriški gospod.

„Pomislite, naš župnik je ukradel ženinu nevesto in jo odpeljal v župnišče. Za nič na svetu je ne mara izročiti ženinu. Ženin pravi, da si bo vzel življenje, ako je ne dobi nazaj.“

„Ste imeli poroko na Slemenici?“ se je delal nevednega bistriški župnik.

„Da dopoldne ju je zvezal. Na sredi cerkve sta marala sedeti in trikrat sta morala k oltarju. Saj pravim, zvezati ju ni znal, nevesto je pa znal odpeljati.“

„In kaj moram jaz storiti?“

„Na škofijo pišite, da od tam kaj ukrenejo!“

„Dobro, takoj pišem.“

In že je bistriški gospod spraševal osebne podatke in pisal:

Gospa Uršula Sehrschön Wuzella, vulgo Zoppernigbäuerin, katoliške vere, samska, kajzarica, stanujoča na Snežnici, navzoča, pri polni zavesti, izjavlja pred menoj, da se nahaja slemeniški župnik ob tej isti uri v župnišču z ugrabljeno nevesto. Se prosi nujno visoki knezoškofijski urad, da ukrene vse potrebno, da jo vrne ženinu.

„Podpišete?“

Zoppernigbäuerin je zadovoljno pokimala, sedla in vzela v roko pero. Ko je pričela kracati že svoj drugi priimek, jo je župnik zagrabil za roko in dejal:

„Brez priče ne bo veljalo. Takoj jo pokličem. Gospod župnik, hočete biti za pričo?“

„Zakaj ne. Na to čakam,“ se je oglašil iz sosednje sobe gospod Simon.

Ko ga je Zoppernigbäuerin zagledala, je skoraj okamenela. Drug drugega so

pogledovali. Dvema je šlo na smeh, eni na jok. Končno je ženska vzkliknila:

„Ta grdi Bogatajev fant! Kako me je nalagal.“

Toda bistriški župnik s tem še ni bil zadovoljen. Pošteno je ženski izprašal vest in jo okregal, da se ona katoličanka veže z brezverci proti župniku. Zagrozil ji je celo z izobčenjem in z necerkvenim pogrebom in zahteval, da prosí dušebrižnika odpuščanja.

Reva je na glas zajokala. Ne sicer v znak kesanja in trdnega sklepa, temveč od jeze in sramote. Vendar so njene solze le ganile duhovnega gospoda in sta jo odslovila.

Kmalu za njo je odšel proti Slemenici tudi dušebrižnik. S seboj je nesel izjavo, ki jo je Zoppernigbäuerin podpisala, da bi ji ob priliki z njo zavezal jezik. Po poti je premišljal, kako na mestu je bila njegova previdnost. To bi ga vlačili ljudje po zobeh, ko bi se mlademu Bogataju posrečil zlobni načrt.

Pri večerji se je držal resno in se mu nihče ni upal omeniti popoldanskega dogodka. Kmalu se je poslovil in odšel domov. Prihajalo je vedno več plesalcev.

Iz gostilne je donela godba do ranega jutra. Ko je šel dušebrižnik maševati, so odhajali poslednji zehajoči plesalci in godci s slemeniške svatbe.

Odslej je imel gospod Simon še veliko lepih porok. Toda nikomur več ni prišlo na misel, da bi šel skrivati nevesto v župnišče.

SREČEN ZAJEC

V Titovini sta se srečala na polju dva zajca. Prvi se pritoži zaradi komurnizma, pomanjkanja svobode, terorja in podobno. Drugi pa ga prekine rekoč: „Ne bodi vendarle tako neumen! Nikoli se nam zajcem ni tako dobro godilo kot sedaj pod Titom. Zdaj, odkar je vse por državljeno, sta repa in krompir še januarja na njivah; preje pa so že jeseni vse pospravili.“

ŽENE OČAKOV

PROF. PAVEL SLAPAR, AVSTRIJA

REBEKA
1 Mojz 24—27

Po Sarini smrti je bilo v Abrahamovem domu samotno in dolgočasno. Abraham je čutil, da se tudi njemu leta stekajo. Pred smrtjo je želel še Izaka videti prav in srečno poročenega. Po tedanjih običajih so se otroci poročali ne toliko po osebnih željah kolikor po družinskih ozirih. Izbira zakonskega druga je bila zato bolj v rokah staršev kot je otrok.

Abraham je premišljal na različne strani. Kaka dekla ne pride v poštev. Vse življenje si navadno domišlja, da je iz dekle postala gospa. To pa seveda za družino ni dobro. Kananejka iz bližnje okolice pride še manj v poštev. Sosedje so namreč tičali že tako globoko v malikovalstvu, da bi kananejska nevesta prinesla v hišo veliko nevarnost za vero.

Neka čudna zakonitost je v družini. Če je mož še tako dober, pa če žena ni, gre navadno vsa družina po zlu. Veliko prej dobra žena nadomesti slabega moža kot obratno. Izjem je pri tem ravno tako, da potrjujejo pravilo.

Abraham se je spomnil svojih sorodnikov v Haranu. Sam je prestar, da bi šel na pot. Ima pa hlapca Eliezerja, ki služi pri njem že nad 60 let. Ta je vreden zaupanja. Njemu je torej naročil, naj odpotuje v nekdanjo domovino ter se oglasi pri sorodstvu. Poišče naj verno deklo, ki je pošteno in nepokvarjeno. Gle-da naj na to, da bo dobra gospodinja. Končno jo morda najde, a kaj, če ne bo hotela zapustiti doma? Ali naj gre Izak v Haran? Zoper to možnost je bil Abraham odločen. To bi se reklo nasprotovati božjim obljubam, iz katerih sledi, da mora biti deželna Kanaan njegova domovina in njegovih potomcev.

Eliezer je vzel deset kamel in nekaj spremstva ter odpotoval. Pred mestom Haranom se je ustavil in počakal pri vodnjaku. Šlo je proti večeru. Ob tem času pridejo navadno žene iz mesta po vodo. Med ženami je seveda v prvi vrsti mislil na dekleta.

V otroško naivnem zaupanju je začel Eliezer moliti: 'O Gospod, Bog Abrahamov; Bog mojega gospodarja! Daj mi milost, da se mi današnja naloga posreči. Izkaži se milostnega Abrahamu, mojemu gospodu! Glej, tu stojim pri studencu in hčere mestnih prebivalcev prihajajo iz mesta, da zajmejo vode. Če bo dekle, ki ji bom rekel: — Nagni mi vrč, da bom pil! — odgovorila: — Pij! Pa tudi tvoje kamele hočem napojiti, bo to zame znamenje, da je ona tista, ki si jo določil za Izaka, tvojega služabnika. Po tem bom spoznal, da se izkazuješ milostnega mojemu gospodu.'

Ni še končal molitve, ko je prišla iz mesta Rebeka, Nahorjeva vnukinja. Bila je zelo lepa. Ko je prvič zajela vode, jo je Eliezer zaprosil: 'Daj mi iz tvojega vrča nekoliko piti!' Ona je odgovorila: 'Pij, gospod! Pa tudi za kamele hočem zajeti vode, da se bodo napile.'

Eliezer jo je zvedavo ogledoval in nič rekel. Ko so se kamele napile, ji je dal lepo dragoceno darilo v obliki zlatega obroča, ki so ga orientalske lepoticke rade natikale na nos. Nato ji je dal še zlat nakit za na roke. Povprašal jo je, čigava je in če bi se dalo pri njih prenočiti. Z odgovorom je bil nad vse zadovoljen.

Rebeka je odhitela domov in brž vse povedala, kar je doživela. Njen brat Laban pa je šel Eliezerju nasproti in ga povabil na dom. Eliezer je ubogal, a ko so mu hoteli postreči, je rekel: 'Ne bom prej jedel, dokler ne povem svoje zadeve!' Laban mu je odvrnil: 'Torej govori!'

Eliezer je v kratkem opisal ves potek in končno v Izakovem imenu zasnubil Rebeko.

Brat Laban in oče Batuel sta odgovorila: 'Midva ne moreva reči ne da in ne ne. Rebeka ti je na razpolago!' V vsem pripovedovanju sta namreč videla božjo voljo in vodstvo. Volji božji pa se hočeta pokoriti.

Nato so jedli in pili ter končno goste prenočili.

Naslednje jutro je hotel Eliezer odpotovati. Družina bi bila Rebeko rada vsaj deset dni še pridržala. A Eliezer se ni vdal. Ker se je Rebeka sama izjavila, da je pripravljena takoj odpotovati, se niso več branili. Blagoslovili so jo po prastarem običaju: 'Ljuba sestra, postani mati nešteti tisočev. Tvoji potomci naj si osvoje vrata njihovih sovražnikov!' Nekaj dni nato je Rebeka postala Izakova žena.

Tej stari zgodbi bi lahko dali naslov: Kako si poiščem nevesto? ali: Kakšna bodi nevesta? Izbrati pravo nevesto je vedno kočljiva stvar. Danes bi si težko mislili ženina, ki bi tako kot Izak vso besedo prepustil drugim. Deloma so bili v njegovih časih drugačni običaji, deloma je bil sam take narave, da se je dal drugim voditi. Edinec in otrok priletnih staršev!... Tiste moške veličine, kot jo je imel Abraham, v Izaku ni. Težišča so se danes v marsičem prenesla. A dvoje ostane vedno enako: Če tudi danes ženin v vsem ne prepusti drugim besede, je vendarle prav, da mu znanci in prijatelji pomagajo iskati nevesto. Človek sam je v teh vprašanih včasih slep ali vsaj močno kratkoviden. Vidiki, po katerih so drugi Izaku izbirali nevesto, so bili pravi in hvalevredni. Isti vidiki in isti vrstni red veljajo tudi danes. To so pogoji za srečen zakon.

Sv. pismo posebej omenja, da sta Izak in Rebeka stopila v zakon čista in nedotaknjena. Tudi to je za srečen zakon velikega pomena. Obenem odgovarja to človeškemu dostojanstvu. Zakon je pogodba med možem in ženo. Naravno je, da se prej napravi slovesna pogodba, ki rodi javne obveznosti. Šele nato se smejo začeti uporabljati pravice, ki iz pogodbe izvirajo. V novi zavezi je

zakon po vrh vsega še zakrament. Krščanske zapovedi o predzakonski čistosti pravzaprav res nič posebnega ne zahtevajo, marveč potrjujejo samo to, kar je naravi najbolj primerno.

*

V zakonu dvajset let ni bilo nič otrok. Izak je molil k Bogu, da bi dobil potomca. Molitev je bila uslišana. Rodila sta se dvojčka. Prvemu so dali ime Ezav, drugemu Jakob.

Dvojčki so si navadno zelo podobni. V našem primeru je bilo pa ravno nasprotno. Že takoj v začetku sta si bila po zunanosti in rasti močno različna. Pozneje sta šla vsak svoja pota. Tudi po značaju sta se razlikovala.

Vzgoja je imela dve pomanjkljivosti. Ezav je zrastel tako rekoč brez materine ljubezni. Ker ji ni bil ne po telesu in ne po značaju všeč, ga je zanemarila. Oče je bil prešibek in predober, da bi ga bil mogel vzgojno preoblikovati. Ezav je bil primer težko vzgojivega otroka. Če bi se bila oba zelo potrudila, bi bila morda iz Ezava napravila kaj boljšega. Ko je dorastel, je poročil dve poganski He-tejki, ki sta bili obe v bridko žalost Izaku in Rebeki.

Oče in mati nista obeh otrok enako ljubila. Ko sta dečka dorasla, je postal Ezav izvrsten lovec. Ljubil je steno. Jakob pa je bil tih mož in se je rad držal šotorov. Izak je imel Ezava rajši, ker je rad jedel divjačino. Rebeka pa je imela rajši Jakoba. Razdvojen ljubezven staršev je odsevala tudi v sinovih.

Rebeka je vedela, da je Gospod Bog drugorojenca Jakoba določil za nosilca Abrahamovih obljub. Le tega ni vedela, kako se bo to izteklo. Odločila se je, da hoče božjim načrtom pomagati z zvijačo in prevaro. Znan nam je izraz: slepa materina ljubezen. Pri Rebeki je na mestu.

Izak se je postaral in oči so mu onešale. Poklical je Ezava rekoč: 'Kot vidiš sem star in ne vem, kdaj bom umrl. Pripravi mi okusno divjačino, kakor jo imam rad. Nato bom jedel in moja duša naj te blagoslovi, preden umrjem.'

Rebeka je razgovoru med Izakom in Ezavom prisluškovala. Ko je Ezav od-

šel, je rekla svojemu sinu Jakobu: 'Poslušala sem, kako je tvoj oče rekel tvojemu bratu: — Prinesi mi divjačine in pripravljaj okusno jed! Nato hočem jesti in te blagosloviti, preden umrjem. — Poslušaj, moj sin, nasvet, ki ti ga dajem! Pojdi k čredi in privedi mi dva lepa kozlička! Hočem ju pripraviti za tvojega očeta v okusno jed, kakor jo ima rad. Potem boš nesel jed očetu, da te bo blagoslovil, preden umrje.'

Jakob je pa materi Rebeki odgovoril: 'Moj brat Ezav je vendar kosmat, jaz pa gladek. Morda me bo oče hotel otipati. Potem bom stal pred njim kot varljivec in namesto blagoslova si bom nakopal prekletstvo.'

Toda mati je odgovorila: 'Kletev, ki naj bi tebi veljala, moj sin, naj zadene mene! Poslušaj moj svet! Pojdi in privedi mi, kar ti pravim!'

Nato je odšel in storil, kakor je naročila.

Njegova mati je pripravila okusno jed, kakor je oče želel. Potem je vzela Rebeka najlepša oblačila svojega starejšega sina Ezava — bila so v njenem stanovanju — in jih nadela mlajšemu sinu Jakobu. Kožo kozličkov pa mu je ovila okrog rok in vratu. Nato je svojemu sinu Jakobu izročila v roke okusno jed in kruh, ki ga je spekla.

Na ta način je Jakob z materino pomočjo očeta prevaril in prejel njegov blagoslov. Ko se je Ezav vrnil z lova in pri očetu zvedel za prevaro, je bil silno potr. Odslej je Jakoba sovražil in iskal prilike, da ga ubije.

Prišli so bridki dnevi za vse. Rebeka se je tresla za življenje svojega ljubljena in mu svetovala, naj beži v Haran k njenim sorodnikom, dokler se bratova jeza ne poleže. Jakob je poslušal, na tistem zapustil očetov dom in odpotoval k stricu v Mezopotamijo.

Zgodba nas nehoti sili k razmišljanju. Izak in Rebeka sta vedela za božje načrte z Jakobom. Bog bi jih bil izpeljal kljub temu, da se je Izak protivil. Kako bi to storil, ne vemo. Bog bi svoje načrte izpeljal tudi brez Rebekine zvižgače in prevare. Tudi v tem primeru ne vemo, kako. A izvedel bi jih bil.

So ljudje, ki se nagibajo k temu, da se spoznani božji volji upirajo. Zato skušajo sami dogodke tako naravnati, da bi Bog njim služil in se po njih ravnal. Postavljajo ga pred dovršena dejstva. Tako je hotel ravnati Izak.

So ljudje, ki hočejo skrivnostne božje načrte poenostaviti in mislijo, da delajo prav, če jim z zvižgačo pomagajo do zmag. Tako je mislila Rebeka.

Kaj je bila posledica? Kar bi bilo sicer za Izaka nekaj velikega in veličastnega — namreč izročitev božjih obljub Jakobu — prav to je bilo zanj vsa nadaljna leta nekaj poniževalnega. Prevara ga je vedno bolela. In kar bi bilo materi v največje veselje in srečo, ji je bilo po prevari v nedopovedljivo bridkost. Sama je morala reči svojemu ljubljencu, naj gre v tujino. Nikoli več ga ni videla. In kar bi bilo sicer Jakobu v čast, mu je za vse večne čase v sramoto, ker si je blagoslov s prevaro pridobil. Mati in sin sta prejela sorazmerno veliko kazen in tako zadostila za krivico.

Bog je svoje načrte izpeljal, ne da bi bilo treba poseči vmes s čudežem. Če bi bili vsi trije prav sodelovali, bi bilo vsem v veselje in srečo. Ker niso, sicer božjih načrtov niso mogli preprečiti, ampak so jim, hočeš nečeš, služili, a tako, da tega nihče ni mogel biti prav od srca vesel.

Pa še nekaj se nam vsiljuje. V prvem delu smo rekli, da je imela Rebeka vse pogoje dobre neveste. Ni imela pa vseh pogojev za dobro mater. Bila je pristranska in še vse drugo, kar je iz tega izviralo. Samo vera, nepokvarjenost in gospodinjske sposobnosti le ne zastujejo. Pridružiti se jim morata še primerno znanje in vzgoja. Mlado dekle mora dobiti pouk in vzgojo o stvarih, ki zadevajo življenje in delovanje bodoče matere. Tega je v Rebekinih časih seveda manjkalo. V krščanskem okolju ima dekle pa res vsega v izobilju na razpolago. Zato je neodpustljivo, če gre lahkomišlno mimo vsega, da se na ta način igra s srečo moža, otrok in same sebe. Škoda, da niso redka taka dekleta ali boljše: žal, da ni več takih, ki pripravo za zakon in življenje resno vzamejo.

VERSKA VZGOJA V ŠOLSKI DOBI

DR. RUDOLF HANZEL

1. Čeprav v tej dobi otrok začne prejemati verski pouk v šoli, ostane še vedno zanj NAJVAŽNEJŠA VERSKA VZGOJA IN VERSKI POUK V DRUŽINI. Zakaj?

a) Otrok bo verski pouk v šoli spoštoval le, če bo videl, da se tudi starši doma zanj zanimajo, ga cenijo in ga podpirajo z resnobno versko vzgojo in z verskim življenjem v družini.

b) V šolskih letih otrok že začne samostojno razmišljati o verskih stvareh. Mnogi verski nazori in pojmi, pridobljeni v otroški dobi, mu ne zadostujejo več. Zato si želi mnogih pojasnil in ta pojasnila dobiti tudi mora, če hočemo doseči, da bo njegova vera trdna in živa, da bo živel po veri in jo ponosno in pogumno priznaval in branil tudi izven družine.

V šoli si otrok navadno ne upa staviti potrebnih vprašanj. Doma jih bo načel le, če bo videl, da se starši za ta vprašanja zanimajo in jih obvladajo.

c) Otroku je tudi v tej dobi najljubši krog — družinski krog; zato nanj tudi v verskem pogledu vpliva najmočnejše, najgloblje in zato najtrajnejše to, kar sliši in vidi v krogu družine.

č) In končno velja tudi za to dobo resnica, da je Bog izročil otroka v vzgojo predvsem staršem in so zato predvsem oni odgovorni za otrokovo splošno in zlasti versko vzgojo tudi v tej dobi.

2. Verski pouk in vzgojo moramo PRILAGODITI OTROKOVI NARAVI, otrokovi duševnosti, če hočemo zares vplivati na otrokovo verovanje in življenje po veri.

Za prva leta šolske dobe še vedno veljajo navodila dana za versko vzgojo v

predšolski dobi; moramo pa v tej dobi dobljene pojme nekoliko poglobiti. Okoli osmega leta pa se duševnost otrokova zelo spremeni. Naivnost izginja, otrok postaja kritičen, čustvenost se manjša, otrokova pozornost je usmerjena v zunanj svet: tega hoče spoznati, se ga veseliti, ga obvladovati.

Zato ga v tej dobi ne zanimajo pravljice ali kako sentimentalno, čustveno pripovedovanje. Zanima ga to, kar je vzeto iz življenja narave, obožuje junake, ki se bore s svetom in premagujejo težave in ovire. Tudi deklice v tej dobi niso več zadovoljne le s punčko kot igračko, ampak hočejo voditi in vzgajati svoje manjše brate in sestre, zaslužiti in lepšati dom, pomagati v kuhinji; tudi nje zanimajo predvsem veliki resnični zgledi vzeti iz življenja.

3. Z družinsko versko vzgojo v tej dobi moramo zlasti: a) poglobiti otrokovo ljubezen do Boga, Kristusa in Cerkve, b) pomagati dušnim pastirjem, ki pripravljajo otroke na prejem zakramentov, ter c) otroka pridobiti za iskreno življenje po veri, za življenje s Cerkvijo.

To moramo doseči že pred začetkom tretje otrokove dobe, to je pred puberteto, ki začne pri deklicah okoli 12. in pri dečkih okoli 13. leta. Kajti zlasti začetek te dobe je zelo pogosto poln notranjih težav in viharjev. Otrok postane bolešno kritičen, hoče živeti „svobodno po svoji pameti“, zato navadno trmasto odklanja vplive svojih dosedanjih vzgojiteljev in vse, za kar se ni že prej notranje ogrel.

4. V današnjem članku se hočemo

omejiti le na prvo točko: kako poglobiti v otroku iskreno ljubezen do Boga, Kristusa in Cerkve.

a) LJUBEZEN DO BOGA. — Otrok šolske dobe občuduje predvsem zunanji svet, živi zanj. Boga približa temu otroku najlaže, če mu ga prikazuješ kot vse-mogočnega neskončno modrega stvarnika sveta, vseh bitij in vse lepote, ki jo opažuje okoli sebe in se je veseli. Otrok mora videti v Bogu bitje, ki je neskončna ljubezen do človeka, zlasti do otroka, bitje, ki vse stvarstvo vlada in vodi ter dan za dnevno skrbi za nas vse, a tudi bitje, ki vse vidi in vse ve, ki vse dobro plačuje, a vse slabo tudi hudo kaznuje. Otrok mora Boga občudovati, ga ljubiti, a občutiti pred njim tudi spoštljiv strah, pa bo veselo pripravljeno spolnjevati voljo božjo tudi takrat, ko bo to zahtevalo žrtve, ko se bo moral odpovedati temu ali onemu, premagati to ali ono neurejeno nagnjenje v sebi ali slab vpliv v družbi.

b) LJUBEZEN DO KRISTUSA. V šolski dobi ima otrok velik smisel za zglede. Suho razpravljanje o dolžnostih in verskih resnicah ga ne pritegne. Zato ga skušajmo z versko vzgojo zlasti voditi k najpopolnejšemu zgledu, h Kristusu in to s pomočjo preprostih, a živo privlačnih zgodb iz sv. pisma. Podoba Kristusa prilagodimo otrokovi duševnosti.

V predšolski dobi je bila otroku najljubša podoba dobrega, ubogega, trpečega Jezusa, ki nas ljubi. V šolski dobi, zlasti v višjih razredih, ko je v otroku manj čustvenosti in je vsa njegova pozornost obrnjena v zunanji svet, podoba dobrega, ubogega Jezusa, zlasti fantov več ne pritegne. Več pa vpliva nanj Kristus dejanj, zato mu govori o Kristusu, ki vrši izredna dejanja, — čudeže. Vpliva Kristus vladar nad naravo; zato mu govori o njegovih dejanjih v naravi in o njegovi ljubezni do narave. Vpliva Kristus, ki nastopa pogumno, se bori neustrašeno zoper hudobne ljudi in zoper krivico in laž, zato mu govori o Kristusu, ki se bori zoper hudobijo in lažnivost fa-

rižev, izganja trgovce iz templja. Vpliva zmagooslavni Kristus; zato mu govori o njegovem vstajenju.

Ko se začne v mladem človeku prapravljeti viharina tretja doba in začne čutili v sebi polno težav in notranjih nasprotij, pritegne mladino zlasti Kristus, ki na čudovit način združuje v sebi nasprotja; zelo mu govori o Kristusu, ki je ves nežen, dober in skromen med otroki, zopet poln odločnosti in neustrašenosti med farizeji; ki je krotak in iz srca ponižen, pa zna tudi samozavestno govoriti o sebi, da je Pot, Resnica in življenje. Zlasti v zadnjih letih šolske dobe mladina nemirno išče resnico. Zato ji govori o Kristusu, kako je oznanjal in branil resnico povsod in s silnim pogumom pred vsemi ter svojim učencem, kakor tudi nasprotnikom zagotavljal: „Nebo in zemlja bosta prešla, moje besede pa ne bodo prešle,“ in zopet: „Resnično, resnično povem vam...“ rečeno je bilo, jaz vam pa pravim...“ V letih razdvojenosti mladega človeka zelo vpliva mirna Kristusova odločnost, predvarnost in neustrašenost, saj hoče in si želi sam postati tak: miren, prevdaren, odločen, neustrašen.

Tako prikazan Kristus bo mladino te dobe pritegnil nase, vzbujal bo v njej spoštovanje in ljubezen; sledila mu bo z veselimi ponosom in zvesto. Posnemala ga bo in se ga oklepala tudi v dobi viharjev in težav, ker bo v njem videla ne je najlepši zgled in osebnost, ampak tudi rešilnega vodnika v svojih viharjih letih.

S takim opisom Kristusa bomo vzbudili v mladih srcih globoko zaupanje. Mlad človek se bo ob raznih dvomih in preizkušnjah kar sam od sebe vprašal. Kaj pravi Kristus o tem? Kaj bi storil Kristus na mojem mestu v teh okoliščinah? Kaj želi on od mene v tem trenutku? Začutil bo: njemu vselej slediti, se pravi hoditi po najčastnejši poti in vedno najti najsigurnejšo pot k zmagi nad težavam v sebi ali izven sebe.

c) LJUBEZEN DO CERKVE. Prebuditi v otroku to ljubezen je še posebej važno. Kajti ljubezen in spoštljiva pokorščina do Cerkve bo otroka vedno privledla tudi k ljubezni do Kristusa in do Boga. Otrok, ki se bo oddaljil od Cerkve, se bo vedno oddaljil tudi od Boga in Kristusa, kajti Cerkev nam govori o Kristusu in Bogu.

Iskrena ljubezen do Cerkve je še posebej važna v naših razmerah. V idejni in moralni zmedji naših dni mora tako otrok kakor tudi njegovi vzgojitelji imeti nezmotljivega živega učitelja in voditelja skozi življenje. To more po volji božji biti le Cerkev.

V letih, ko otrok dorašča, se navadno začne odkimati staršem ter si iskati druge avtoritete. Verni otrok jo bo našel v Cerkvi in v njej svojo rešitev. Zato gorje otroku in staršem, ki niso znali ali niso hoteli otroka pravočasno prikleniti na Cerkev, ki bi edina s svojim naukom in viri milosti ga mogla varovati krivih poti in idej ter ga ohranjati zvestega in hvaležnega tudi do staršev.

Če hočemo v otroku prebuditi ljubezen do Cerkve, se moramo tudi v tem prilagoditi otrokovi naravi.

V šolski dobi — smo rekli — zanimajo otroka predvsem dogodki zunanjege sveta. Čim lepši in čim pestrejši so, tem bolj ga privlačijo. Zato ima otrok tja do 13. leta veliko veselje s cerkvenimi obredi: procesije, slovesne sv. maše, itd. Navajaj otroka nanje, a ga doma prej navduši in dobro pouči, kaj se bo godilo pri obredih, kaj pomenijo in kako naj se jih udeležuje. Ko se vrne od njih, naj ti pripoveduje iskreno, kaj se mu je najbolj dopadlo, ti pa z zanimanjem poslušaj, stavljalj vprašanja, pojasnuj, po-

kaži svoje zadovoljstvo, če je otrok sledil obredom dobro, ter mu obljubi, da bo smel vselej k obredom, če bo pri njih pazljiv in če bo doma priden. Zahajanje k obredom mu mora postati nagrada za krepost, zadeva ljubezni do Boga in Kristusa. Zato otroka k obredom nikdar ne pošlji za kazen; če otrok nerodno o njih pripoveduje, se ne sme. Kajti tako s kaznijo kakor s smehom bi otroka odbil od enega najljubših in najuspešnejših sredstev verske vzgoje v šolski dobi.

Ob tej priliki moramo poudariti še eno stvar, o kateri je nam duhovnikom govoriti neprijetno, a jo moramo poudariti, če hočemo pomagati staršem pri najvažnejšem delu vzgoje otrok.

Otrok bo ljubil Cerkev, če jo bo spoštoval. Spoštoval pa jo bo, če bo spoštoval njene predstavnike, pa naj bo to še tako preprost duhovnik, kaplan, župnik ali škof. Te predstavnike Cerkve bo pa spoštoval, če bo videl, da jih spoštujeta ti. Zato:

a) O njih govori vselej spoštljivo, zlasti pred otroci, pa čeprav bi ta ali oni imel kake napake ali bi ravnal pogrešeno.

b) Vdano in zvesto sprejemaj verska in npravna navodila svojih dušnih pastirjev.

c) Zanimaj se in podpiraj, kolikor moreš, njihova prizadevanja za versko-nravno vzgojo otrok.

č) Podpiraj dušne pastirje zlasti, ko pripravljajo otroke na zakramente, n. pr. na prvo sv. spoved, obhajilo, sv. birmo.

d) Pošiljalj in spremljalj svoje otroke redno k zapovedanemu bogoslužju.

Le tako sodelovanje staršev s Cerkvijo bo zagotovilo uspešno versko in npravno vzgojo otrok in prinašalo največji blagoslov otrokom in njih staršem.

Matjačeva Pepca . . .

Matjačeva Pepca je komaj sedem let stara in zna že lepo na pamet jutranjo in večerno molitev. Pa se ne zadovolji s tem, večkrat še po svoje kaj doda. K svoji večerni molitvi doda skoraj vedno tele besedice: „O Bog, prosim te, stori tako, da bodo slabi ljudje postali dobri, dobri pa naj bi postali prijazni in ljubeznivi!“



Kaj pa doma

SLOVENIJA

Število bogoslovcev za vse tri slovenske škofije v vseh štirih letnikih je 65, torej približno 15 bogoslovcev v vsakem letniku za vso Slovenijo. Ker je bogoslovna fakulteta dejansko v rokah članov Cirilmetodijskega društva katoliških duhovnikov, država zadnje čase skrbi za vzdrževanje fakultete. Lani je v ta namen plačala 2 milijona dinarjev. Sploh drži režim skupaj člane omenjenega društva le z materialnimi ugodnostmi. Člani dobivajo državno plačo, nečlani pa nič. Dalje uživajo cirilmetodjarji ugodnosti socialnega zavarovanja za primer bolezni, starosti ali nesposobnosti za delo. Oblast jim marsikaj pri davkih spregleda in jim rada izstavlja razna dovoljenja, n. pr. potni list ali nabirke v cerkvi.

Vodstvo duhovniškega društva cirilmetodarjev je sestavljeno takole: župnik Medvešček je predsednik, tajnik je katehet Janko Žagar pl. Sanaval. Ostali člani odbora so: prior kartuzije Pleterje dr. Edgar Leopold, profesorja na teološki fakulteti dr. Močnik in dr. Miklavčič ter še osem drugih duhovnikov. Imajo svoje glasilo „Nova pot“, ki ga urejuje prof. Lipičnik. List pa ne nosi skode fovega odobrenja, ker v Jugoslaviji škofje ne smejo govoriti. Vso besedo imajo cirilmetodjarji. Oni dajejo izjave, prirejajo konference in hvalijo Tita ter njegov režim. Tako je n. pr. dr. Jože Premrov, urednik lista „Družina“ izjavil, da ni nobenih zaprek pri tiskanju verskih listov in da v njih lahko vsakdo izraža svoje mišljenje. Pa gospod ni iskreno govoril. Od verskih listov je ostal le „Družina“, ukinili so pa ljub-

ljansko „Oznanilo“, zagrebški „Gore srca“ in beograjsko „Blagovest“.

Neki duhovnik, član Ciril-metodijskega društva, je moral v svojem predavanju prikazati, kako je socializem prevzel poslanstvo krščanstva, kar tiče dobrodelnosti. Revež je moral paziti, da ostane zvest evangeliju in „novi stvarnosti“ v Titovi Jugoslaviji. Zato je delal poklone na obe strani. Njegove misli je objavil vladni tisk in se takole berejo: „Bistvo evangeljskega nauka je dobrotelost, gmotno podpiranje revnih. Koliko dobrega je rodil ta evangeljski nauk skozi stoletja! Toda ta evangeljska misel ni samo lajšala gorja, ampak je tudi spodbujala najplemenitejše ljudi, da so zamišljali boljše ureditev družbe. Iz tega prizadevanja je zrasel socializem, ki je povzročil velik prevrat. Beračev ne srečujemo več veliko. Če se nam posreči socializem izvesti do kraja, potem reveža ne bo med nami, kakor ga ni bilo med prvimi kristjani. Toda kam naj potem usmerimo krščansko etiko, ki je imela doslej dobrodelnost za svoj najzlahtnejši sad? ... Doba zasebne dobrodelnosti pri nas naglo odmira. Okoliščine so se tako predrugačile, da je treba iste pravne zapovedi spolnjevati na nov način. Ali bo krščanska dobrodelnost usahnila v socializmu? Ne bo, samo spremenila se bo. Samo oblika se bo spremenila. Prej si sam, po lastni uvidevnosti, prostovoljno in neposredno pomagaj revežu. Odslej mu boš pomagal posredno, po socialistični družbi, z davkom in delom.“

Da bi komunistična stranka onemogočila vpliv celjske „Mohorjeve Družbe“, ki je zgrajena na katoliškem svetovnem nazoru, je ustanovila svojo družbo, ki

nosi ime po pisatelju Prešernu. Leta 1953 je razposlala Prešernova družba med ljudi 47.500 knjižnih zbir. Po poročilih ljubljanskih časopisov je šlo tri četrtine teh knjig v mesta in industrijske kraje. Kmet je še vedno najbolj odporen proti komunistični propagandi.

SLOVENSKA KOROŠKA

V letošnjem Marijanskem letu je v mesecih maju in juniju romala svetovišarska Mati božja po farah Kanalske doline. 8. maja so prenesli milostno podobo višarske Kraljice iz Žabnic v Trbiž, kjer je ostala do 11. maja zvečer. 12. in 13. maja se je mudila v Beli peči. Od 14. do 16. maja je ostala v Rablju, 17. maja je nadaljevala svojo pot v Ovčjo vas in od tam 18. maja v Ukve. Potem je obiskala vasi italijanskega porekla in se vrnila 30. maja v Žabnice. 24. junija, na praznik sv. Janeza Krstnika, so jo prenesli v svetišče na Višarje. S tem dnem se je odprla tudi božja pot za svetovišarske romarje. Prvo nedeljo v oktobru pa bo spet Marija zapustila svoj prestol med gorami in odšla nazaj v dolino v žabniško cerkev. Leta 1960 bo minilo šeststo let od ustanovitve te lepe slovenske božje poti, na kar se verno ljudstvo v Kanalski dolini že sedaj pripravlja z romanji in duhovnimi obnovami.

V kapucinski cerkvi v Celovcu je bil 13. maja slovesno kronan kip Fatimske Matere božje. Obred kronanja je izvršil celovski škof dr. Köstner, ki je tudi pridigal in nato opravil pontifikalno sv. mašo. Po tej sveti maši je bila sv. maša za Slovence s pridigo in nato slovenske pete litanije Matere božje. S tem se je hotel samostan oddolžiti slovenskim prebivalcem Koroške, ki s svojimi darovi izdatno podpirajo priljubljene redovnike, da se morejo preživljati. Lepa gesta očetov kapucinov je med Slovenci nad vse prijetno odjeknila.

Za šentrupečankami so tudi gojenke gospodinjske šole v šentjakobu v Rožu pripravile svoje zaključno prireditev. Kar štirikrat so nastopile. Govornik prof. dr. Inzko je v zanesenih besedah govoril o pomenu strokovno in kulturno izobra-

žene gospodinje in podčrtal važnost obeh gospodinjskih šol na Koroškem. Opozoril je na nevarnost materializma, ki preveča sedanjo dobo in hoče zavladati tudi po naših družinah. Dekle, in pozneje žena, ki je čuvarica lepega in plemenitega v domu, naj z besedo in zgledom prežene ta nezdravi materializem iz fanta in moža ter svoje okolice. Svet bo tedaj lep in dober, če bo naše delo prežeto z ljubeznijo. Vsi moramo čutiti, da smo si bratje in sestre med seboj, da smo vsi ena družina. Neka nevidna vez nas veže med seboj. To je naša domovina, so gore in reke in jezera, polja in travniki, ob katerih živimo. To je materina beseda, s katero izmenjujemo naše misli, pojemo pesmi in častimo z njo Boga. To je kri, ki pluje po naših žilah. In ker smo vsi ena družina, delajmo vzajemno za to veliko skupnost, za narod. Našo besedo ohranimo, sejmo zrno ljubezni do te naše besede in pesmi, do krščanske blagovesti. Če bodo vse te dobrine ostale svete našemu dekletu, bo cvetela sreča v domovih, bo vladala dobra volja po družinah in mladina bo pravilno vzgojena. Taka dekleta bodo pripomogla, da bo tudi v bodoče ostala resnična ona lepa pesem:

„Dokler človeški rod
biva po zemlji tod,
bode slovelo slovensko deklé.“

Tržaški študentje so 1. maja obiskali Koroško. Prišli so tudi v Globasnico in tam prikazali prvo slovensko igrto Tomaža Linharta „Veseli dan“ ali „Matiček se ženi“. Igra je bila gledalcem nad vse všeč. Igralci so dokazali, da so vloge dobro naštudirali. Za slovo so dijaki zapeli še nekaj lepih pesmi. V nedeljo 2. maja so nadaljevali svojo pot mimo Klopinjskega jezera v Rož, kjer so se ustavili za nekaj časa na razstavi v št. Jakobu. Gojenke gospodinjske šole so tudi zanje napravile nastop, o katerem zgoraj poročamo. Iz št. Jakoba so se tržaški dijaki vrnili na svoje domove veseli, da se jim je vendar enkrat posrečilo priti med koroške brate, kamor jih je že dolgo vleklo srce. Uspeli izlet je vodil prof. Jože Peterlin.

Trenutno je na Koroškem še 33.642 kmečkih obratov. Polovico teh obratov

Tudi na Koroškem
 čutijo slovenska de-
 kleta potrebo po
 lastni organizaciji.
 Na sliki vidimo
 kroj, ki ga nosijo
 naša dekleta, čla-
 nice „Dekliških
 venčkov“



tvorijo gorski kmetje. Na teh gorskih kmetijah živi danes še 135.000 ljudi, to je 25 odstotkov koroškega prebivalstva. Leta 1900 je živelo na teh kmetijah 62 odstotkov vsega koroškega ljudstva. Tako je tudi Koroška doživela svoj beg z dežele v mesto. V blagoslov ji gotovo ni bil.

PRIMORSKE VESTI

Prvo sv. obhajilo v Gorici. Lepo število slovenskih otrok je v nedeljo 16. maja prvič prejelo Jezusa v svoje srce. Bili so dobro pripravljani, za kar gre zahvala čč. gg. kaplanom, gospodičnam učiteljicam in staršem. Po slovesnosti v cerkvi so bili prvoobhajanci pogoščeni in slovenski osnovni šoli. Popoldne po blagoslovu na Travniku pa so otroci Slovenskega sirotišča priredili prvoobhajancem in njihovim staršem prisrčno proslavo.

Majniške pobožnosti v Gorici. Vedno je človeku težko pri srcu, ko se poslavlja od lepih šmarničnih pobožnosti. Naše letošnje slovenske šmarnice so bile zelo dobro zastopane. Veliko vernikov se je vsako jutro zbiralo okrog svetogorske Matere božje v goriški stolnici. Te jutranje šmarnice, katerim je sledila sv. maša so bile najlepše. Dekliški zbor Marijine družbe nam je ves maj lepo prepeval naše lepe majniške pesmi, katere

smo letos še povečali za novo skladbo prof. Fileja „Blesteči venec slave“ povzeto iz besedila posvilitne molitve Brezmadežni za Marijansko leto. Stolnj vikar dr. Humar nas je s svojo prepričevalno besedo obogatil za nova spoznanja božjih resnic in razodetij o Brezmadežni. Izredno veliko število slovenskih vernikov se je udeleževalo tudi večernih šmarnic pri Sv. Ivanu. Res škoda, da Slovenci v Gorici nimamo na razpolago večje cerkve za naše večerne pobožnosti. Polovica vernikov je morala ostati zunaj cerkve, največkrat na dežju, na katerem smo zadnje mesece v Gorici prav bogati. Tu je raz prižnice vžigala srca vernikov ognjevita beseda č. g. Vidmarja in ob koncu šmarnice je bilo ljudem kar težko slovo.

Shod dekliških Marijinih družb na Repentabru. Kakor pred desetletji, ko smo se zbrali na skupnih Marijanskih kongresih na Sv. Gori, tako smo se tudi tretjo nedeljo v maju zbrala dekleta tržaških in goriških Marijinih družb na tej starodavni trdnjavi pri Materi božji repentaborski. Proti vsemu pričakovanju se je popoldne nebo vjasnilo in poti, ki peljejo na Repentabor, so kar zaživele. Prišla so dekleta tržaške in rojanske Marijine družbe, iz Opčin in Mačkovelj, od Sv. Ivana in končno so s korijero dosepele še članice Marijine družbe iz Go-

rice. Prvi del kongresa se je vršil v cerkvi, ki so jo članice Marijinih družb napolnile do zadnjega kota. Po pozdravni besedi openskega dekana č. g. Silvanija, je spregovoril č. g. Mirko Mazora iz Gorice. Njegove navdušene besede o Brezmadežni bodo ostale brez dvoma vsem udeleženkam v trajnem spominu. Sledil je blagoslov z ljudskimi litanijami, nakar je bil na prostranem obzidju izven cerkve drugi del kongresa. Ta del so vodile družbenice same. Najprej je spregovorila tajnica goriške Marijine družbe, ki je iz navodil sv. očeta Pija XII. prikazala aktualnost Marijinih družb za sedanji čas. „Marijina družba“ se upravičeno lahko imenuje katoliška akcija pod vodstvom preblažene Device.“ (Pij XII.). Pevski zbor goriških družbenic je nato izvajal tri Marijine pesmi pod vodstvom organistinje Bratuževe. Za Goričankami so prišle na vrsto Tržačanke. Družbenica Tončka Curk je z velikim ognjem in navdušenjem govorila o apostolatu Marijinih družb. Ves spored je zaključilo ubrano petje mačkovljanških družbenic.

Večer slovenske marijanske pesmi. Slovenska prosveta v Trstu je priredila v soboto 22. maja „Večer slovenske pesmi“ v Avditoriju. Spored je bil pester in bogat. V uvodni besedi je prof. Vinko Beličič prikazal kako nujno potrebna nam je Marijina pomoč v življenju. Sledile so recitacije izbranih Marijinih pesmi iz slovenskega slovstva. Pri akademiji je nastopil tudi pevski zbor SKPD iz Gorice pod vodstvom prof. Fileja. Mogočen zaključek je dala vsej akademiji njegova pesem „Slavi te Marija“.

Benečija pri Materi božji v Barnasu. Od 23. do 27. maja se je vršil v svetišču „Tolažnice žalostnih“ v Dolenjem Barnasu, v dekanijiški cerkvi v št. Petru in na Stari Gori pri Čedadu velik Marijin kongres za vse beneške Slovence. Na zaključne slovesnosti v Barnasu je prišlo kljub slabemu vremenu že navse zgodaj izredno veliko število vernikov. Sv. maše so se z obilno udeležbo vrstile od petih do desetih, ko je bila slovesna pontifikalna maša. Popoldne se je razvila po vasj veličastna procesija.

Zvonove vračajo. Italijanska vlada vrača zvonove cerkvam, od koder so bili

v času druge svetovne vojne odvzeti. Žalostno pa je, da zvonov nimajo kam obesiti, ker cerkve ni, zvonika še manj. To velja za vasio Jazbine ob vzhodju Brd, kjer jim za cerkev služi klet. Vas so namreč po novi razmejitvi razdelili in cerkev je ostala v Jugoslaviji. Isto se je zgodilo v Dolu na Krasu, kjer je tako nastala nova fara, Devica Marija v Dolu. Tudi tu so pred kratkim blagoslovili dva zvana, ki čakata nove cerkve in zvonika, da bosta ljudi vabila k delu in molitvi.

Koroški učiteljišniki v Gorici. Več med koroškimi in primorskimi Slovenci postaja vedno pristranejša in močnejša. Kakor lansko leto, tako so nas tudi letos obiskali celovski učiteljišniki. Razveselili so nas s svojo pesmijo, polno lepote njihove zemlje, polno tihe poezije, razveselili tudi z iskrenim lumorjem in smehom. Marijin dom na Placuti se je zopet izkazal premajhnega za toliko občinstvo, kar priča, kako dragi so vedno pri nas naši koroški bratje. Po pozdravnih besedah predsednika SKPD in njenega tajnika in po poklonitvi šopka od strani goriške dijakine celovskemu pevskeemu zboru učiteljišnic je mehko zadonela po dvorani koroška pesem. Sledila je Mlakarjeva šaloigra „Nevesta iz Amerike“. Šaloigra je bila posrečeno izbrana in tudi izborna podana. Občinstvo se je nasmejalo do solz. Našo drago koroško mladino bomo ohranili v najlepšem spominu.

Zaključek šolskega leta na slovenskih šolah. Po novem italijanskem zakonu se v Italiji vse šole zaključijo že zadnje dni maja, ali pa takoj prve dni junija. Učenci slovenskih srednjih šol so imeli šolsko mašo v goriški stolnici v ponedeljek 31. maja. Udeležba je bila polnoštevilna od strani dijakov, profesorjev in tudi starši so se je udeležili v lepem številu. — Naši dijaki tudi letos niso pozabili na zaključno šolsko prireditev. Na Kristusov vnebohod so priredili na dvorišču šolskega doma prav posrečeno akademijo, pri kateri so sodelovale vse srednje šole v Gorici. Vrstile so se pesmi, baleti, ritmične vaje, burke in Puškinova drama „Skopuh“, ki je bila zelo dobro podana. Najbolj pa je ugajala zadnja točka, venček planinskih pesmi, ki je bila podana na nov in izredno posrečen način.

V Požegi na Hrvaškem je umrl dne 10. maja t. l. bivši beograjski nadškof mons. Rafael Rodić, star 84 let. Lani je praznoval šestdeset let mašništva in skoro doživel sedemdesetletnico redovnih zaobljub, kajti pokojni nadškof je bil član frančiškanskega reda. Leta 1924 je bil imenovan za prvega beograjskega nadškofa. Na tem mestu je ostal do leta 1936, ko se je spet vrnil v samoto frančiškanskih zidov.

„Še obstoja krščanska Jugoslavija“, tako začenja nemški duhovnik J. Bergweiler svoje poročilo o vtisih, ki jih je dobil leta 1953 ob priliki esperantskega svetovnega kongresa v Zagrebu. V celoti se je kongresa udeležilo okrog 1800 ljudi, ki so zastopali 30 držav. Med njimi je bilo tudi precejšnje število svetnih in redovnih duhovnikov. Omenjeni duhovnik je kmalu doživel prvi pouk, ko je preko račil mejo pri Jesenicah. Nekaj uslužbenec mu je dejal: „Mi tu na splošno nemščino obvladamo, toda Nemcev nimamo radi.“ Toda kot duhovnik je bil kasneje, ko je hodil po Jugoslaviji, čeprav Nemeč, povsod zelo prijazno sprejet. Hodil je seveda civilno napravljen. Da v Jugoslaviji ne kaže nositi duhovniške obleke je zvedel že doma in to prav na izviren način. Na jugoslovanskem konzulatu v Nemčiji je predložil pravilno izpolnjene formularje z dvema fotografijama, iz katerih je bilo razvidno, da je katoliški duhovnik. Šest mesecev je čakal na potno dovoljenje, seveda zaman. Ko je manjkalo le še nekaj tednov, mu je neki prijatelj svetoval, naj prošnjo še enkrat vloži in priloži fotografiji, kjer je civilno napravljen. Čez en teden je že imel vizum v roki. 27. julij je v Jugoslaviji državni praznik. Zato je mogel ta dan govoriti z ljudmi različnih poklicev. Delavci so mu povedali, da je na državne praznike vsako delo strogo zabranjeno, pač je treba delati na božični dan. Kdor ta dan izostane od dela ali ne gre v šolo, da še strogo kaznovan. Uradniki ne smejo iti k sv. maši, ker so takoj odpuščeni iz službe. Zato gredo mnogi ob nedeljah na deželo, kjer jih nihče ne

pozna in tam zadostijo svoji nedeljski dolžnosti. Tudi mu je pravil nek višji državni uradnik, da ne kaže biti prijatelj z duhovniki. Že samo s tem, da ga pozdraviš, se izpostaviš nevarnosti, da boš zgubil službo. Toda kljub vsemu nasprotovanju vera med ljudstvom naprej živi. Ko je prvi dan omenjeni duhovnik iskal cerkev, kjer je želel maševati, je vprašal neko dekle, kje se nahaja ta in ta ulica. Pokazala mu je z roko smer. Ko pa je dodal, če je v tisti ulici tudi katoliška cerkev, je deklica postala popolnoma druga. Oči so se ji zasvetile od veselja, da tudi tuji po cerkvi sprašujejo. Pomignila mu je in ga osebno vodila do cerkve, ob slovesu pa mu vsa srečna usilila nekaj hrušk, ki jih je imela s seboj. Tudi kasneje je večkrat doživel, kako so ga ljudje prijazno sprejeli, ko so opazili, da se zanima za vero. Tako se je vozil proti Reki. Ves oddelek je molčal, kajti videli so, da je tujec, niso pa vedeli, kakšnega mišljenja da je. Ko pa so opazili, da molj brevir in odkrili, da je duhovnik, ni bilo spraševanja ne konca ne kraja. Ponujali so mu pecivo, sadje in vino in ko je vlak končno obstal, so prišli še potniki iz drugih oddelkov in mu prijazno stiskali roko. — Najgloblji doživljaj pa je bil za tega nemškega duhovnika obisk pri kardinalu Stepincu. Prijatelji so mu pomagali, da je prišel do župnišča v Krasieću mimo vseh policij in brez vsakega dovoljenja. Kardinal napravi vtis, da je zdrav, le nenavadna rdečica na obrazu priča, da boluje na preobilju rdečih krvnih teles. Malo preje sta bila pri njemu dva ameriška zdravnika, ki sta mu dala injekcije zoper bolezen. Kardinal je izjavil, da bi šel iz Jugoslavije le v primeru, če tako odloči sv. oče, kajti to „ni stvar kakega mojega osebnega prestiža, ampak gre za obstoj Cerkve v Jugoslaviji“. Po tem srečanju za omenjenega duhovnika nobena stvar ni bila več privlačna. Doživel je največje srečanje svojega življenja. Odšel je domov v Nemčijo z zavestjo, da je storil prav, ko je obiskal preganjane brate in sestre v Jugoslaviji in jim pokazal, da zunanji svet nanje še ni pozabil.

Tudi v srbski pravoslavni cerkvi se bije hud boj za nadvlado med pravoslavni škofji in komunističnim režimom. Država bi rada čimpreje spravila vse duhovnike v Združenje pravoslavni duhovnikov, ki sodeluje s sedanjo oblastjo, čemur pa se škofje odločno upirajo. Najbolj energičen med njimi je metropolit (nadškof) Arsenij Badvarević iz Cetinja, ki pa letos kot član Svetega sinoda v glavnem živi v Beogradu. Trenutno ga še pustijo na svobodi, dasi je dejansko že na zatožni klopi, kot se je to videlo na procesu proti štirim pravoslavni duhovnikom. Ta proces se je vršil meseca januarja v Cetinju. Radi „sovražne propagande“ so bili obsojeni Luka Poček na dve leti, Mihajlo Gazivoda na petnajst mesecev, Marko Kusovac na poldrugo leto in Luka Vujaš na štiri leta ječe. Toda dasi so bili obsojeni omenjeni duhovniki, je bil osrednja osebnost v obtožnici dejansko metropolit Arsenij. Njemu očitajo, da je leta 1952 napisal spomenico, v kateri je napadal množične organizacije in trdil, da v komunistični Jugoslaviji ni svobode in prepovedal svojim vernikom ter duhovnikom, da bi bili člani Ljudske fronte. Očitajo mu tudi, da je prevajal odstavke iz inozemskega časopisja, ki za režim niso ugodni in jih potem širil. — Poleg metropolita Arsenija, ki je eden najodločnejših nasprotnikov komunizma med pravoslavni škofji, je v težkem položaju tudi patrijarh sam. Iz njegove božične poslanice veje duh vdanosti in pripravljenosti na žrtve. Veliko skrbi mu povzroča gibanje za osamosvojitve macedonske cerkve, ki ga oblast zelo podpira, očitvidno z namenom, da bi zavrla delovanje patriarha in zmanjšala njegov odpor proti duhovniškim združenjem. (Po „Pregledu“, št.4.)

Jugoslovanska tajna policija, znana pod imenom Ozna, je nedavno izdala tajno okrožnico na vse svoje podrejene člane. Podpisal jo je neki Stefanović. Ta okrožnica je po tajnih potih našla pot iz Ljubljane v svobodni svet in je bila najprej objavljena v Avstriji. Stefanović najprej pohvali Oznine agente, da se dobro držijo v borbi proti reakcionarni

katoliški Cerkvi in njenim škofom, ki da so največji sovražniki ljudstva. Toda globoko je razočaran nad dejstvom, da prebivalci Slovenije, Istre, Hrvaške in Dalmacije še vedno sledijo Vatikanu in da je na deželi duhovnik še vedno najbolj spoštovana osebnost. Obisk službe božje narašča. Že v samem Zagrebu se dobi mnogo visokih državnih uradnikov, ki gredo k zgodnji jutranji maši, samo da izpolnijo nedeljsko dolžnost in ostanejo neopaženi. Prav tako je „žalostno in pobijajoče dejstvo, da je kardinal Stepinac na Hrvaškem bolj priljubljen kot sam maršal Tito. Zato komunistem ne bo nikdar osvojil ljudske duše, dokler bosta Slovenija in Hrvatska tako strastno povezani z Rimom.“ Radi vseh teh dejstev Stefanović ukazuje, da Oznini agenti opazujejo, kako globoko je vera prodrla med ljudi in mu natančno poročajo. Med tem pa bo glavni štab Ozne pripravil dokončen načrt, kako enkrat za vselej odstraniti vpliv Cerkve. Zaenkrat naj pa se borba proti Cerkvi omeji na to, da se škofom onemogočuje birmanje na deželi in se mladino hujska proti duhovščini.

Znano je, da jugoslovanski diktator Tito zelo rad potuje. Če ga drugi ne povabijo, se pa kar sam ponudi. Tako je pred nekaj meseci odšel v Grčijo, tisto Grčijo, kateri je nekaj let nazaj skušal vsiliti komunistični režim. Dasi grško ljudstvo to dobro ve, je moralo po nalogu oblasti izobesiti zastave, ko se je prikazal v Atenah. Le grški katoličani niso tega storili: Takoj, ko je radio objavil poziv, naj se izobesijo zastave, so začele deževati prošnje na katoliško nadškofijsko kurijo v Atenah, naj tega na noben način ne stori. Obljubili so, da bodo radi plačali kazen, če bi jo država naložila. In če je treba že zastavo izobesiti, naj se izobesi na pol droga v znak žalosti, da v Jugoslaviji Cerkev trpi priganjanje, da kardinal Stepinac ni svoboden in da se sramoti tisti križ, ki je vtisnjen v grško narodno zastavo. Med tem, ko se je Tito mudil v Atenah, so se katoliški verniki zbirali po cerkvah in kapelah ter molili za priganjane brate v Jugoslaviji. List „Katholike“ je objavil sliko kardinala Stepinca in najnovejše vesti o stanju zatirane Cerkve v Titovi državi.

KATOLICIZEM V ŠVICI

Dr. ALOJZIJ ŠUŠTAR, ŠVICA

Švica je znana po svetu kot obljubljena dežela, kamor hodijo ljudje, ki imajo dosti denarja, da si lahko privoščijo lepo življenje. V marsičem je ta sodba tudi upravičena. Ugodna zemljepisna lega, naravne lepote, izvrstno organiziran tujski promet, zelo dobre prometne zveze, sorazmerno visoko blagostanje in še razni drugi nagibi privabijo vsako leto nešteto tujcev iz vseh delov sveta. Pred vojsko so tudi Jugoslovani zelo radi prihajali. Po vojni je obiskovalcem iz dežel za železno zaveso dostop v Švico dosti težji, vendar jih nekaj tudi iz Jugoslavije še vedno pride, posebno v raznih športnih in kulturnih skupinah. Pred kratkim je na primer v Zürichu gostovala beograjska opera in beograjski balet. Beguncev iz Jugoslavije v Švici skoraj ni. Le tu in tam živi morda kak posameznik. Na drugi strani je treba tudi poudariti, da je Švica za begunce ogromno storila, posebno v Nemčiji, bodisi z denarno pomočjo, obleko in živili, bodisi s tem, da je sprejemala in še sprejema otroke in bolnike na brezplačno bivanje pri posameznih družinah ali pa na stroške raznih organizacij, ki imajo večkrat tudi javno podporo.

V tem kratkem poročilu ni moj namen, govoriti o razmerah v Švici na splošno. Le o švicarskem katolicizmu bi želel nekaj povedati, posebno v primerjavi s slov. katolicizmom pred vojno.

Švica je versko, kakor že jezikovno, zelo mešana dežela. Prebivalcev ima okrog 4 mil. 300.000. Od teh je okrog 2 mil. 480.000 protestantov, 1 mil. 800.000 katoličanov, ostali so raznih drugih veroizpovedi. Protestanti so večinoma zvinglijanci in kalvinci, le malo je luteranov. Katoličani imajo danes 6 škofij, čeprav se ena uradno imenuje samo apostolska administratura. Sko-

raj do zadnjega časa so katoličani in protestanti vsaj deloma strnjeno živeli, danes pa je mešanica vedno večja, tako da ni več ne čisto katoliških krajev, kakor tudi ne čisto protestantskih. Vendar je katolicizem v krajih, ki niso nikdar doživeli reformacije, v marsičem različen od katolicizma v diaspori, kjer žive katoličani pomešani med protestanti. V krajih, kjer so ljudje vedno ostali katoliški, je katolicizem precej podoben našemu pred vojno; ljudje so verni, čeprav morda včasih bolj iz tradicije kot iz osebnega prepričanja, katoliška verska in pravna načela veljajo v zasebnem in javnem življenju, nedelje in prazniki imajo svojo polno veljavo, prav tako kakor razni verski običaji, pobožnosti, procesije, romanja in podobno. Precej drugače je v diaspori. Tam se morajo katoličani sami osebno uveljaviti. Zato je njihovo versko prepričanje bolj osebno, iskreno, katoliška zavest bolj živa. Na drugi strani pa se ti katoličani pač ne morejo vedno izogniti vplivu drugoverskega okolja, kar se spet pozna v njihovem življenju in mišljenju. Razmerje med katoličani in protestanti je na splošno dosti dobro, ker gre v Švici vsa vzgoja, posebno v javnosti, za tem, da razne veroizpovedi žive v miru in medsebojnem spoštovanju. Kljub prizadevanju za mirno sožitje obeh veroizpovedi pa pride večkrat do zaostritev, tudi do preprirov in do ostrega medsebojnega boja, posebno pri vprašanih šole, zakona, vpliva na javno življenje, pri političnih odločitvah in pri konkretnih krajevnih dogodkih. Pravijo, da so švicarski protestanti veliko bolj nestrpni in katoličanom nasprotni kot pa n. pr. nemški. Ta sodba gotovo na splošno tudi drži. Zelo veliko zavisi sožitje obeh veroizpovedi od posameznikov, ki so

na vodilnih mestih, posebno od katoliških duhovnikov in protestantskih župnikov. Včasih za medsebojno razumevanje manjka dobre volje in za protestante bi človek mislil, da imajo nekak strah pred katoličani, nekak občutek manjvrednosti in da se zato na vse načine hočejo uveljaviti in so tako nestrpni.

Sprebrnitev od protestantizma k katoliški veri je sicer vsako leto nekaj, a ne toliko, da bi se po tej poti razmerje med veroizpovedmi kakor koli bistveno spremenilo. Na drugi strani žal tudi precej katoličanov odpade, posebno če pridejo v drugo okolje, ali pa ob poroki. Mešani zakoni so ena največjih težav in skrbi za katoliški življenj v Švici. Če je v nekaterih krajih, kakor n. pr. v največjem švicarskem mestu, v Zürichu, v zadnjih 50 letih katolicizem zelo narastel, potem je treba to pripisati splošnemu porastu prebivalstva in pa zelo številnim priseljenjem. Družinski prirastek je sicer pri katoličanih nekoliko večji kot pri protestantih, vendar ne bistveno.

Švicarska ustava priznava vsem konfesijam svobodo in jim jamči spoštovanje in možnost življenja in delovanja. A ravno katoličani so po tej ustavi na slabšem, ker dva člena omejujeta svobodno katoliško udejstvovanje. En člen ustave prepoveduje ustanavljanje novih škofij, drugi katoličanom sovražni člen pa prepoveduje jezuitom v Švici vsako delovanje v šoli in v cerkvi. Oba člena sta vedno znova predmet velikih prepиров. Katoličani jih težko prenašajo, a do kakšne spremembe najbrž še ne bo prišlo tako hitro. Sv. Stolica ima v Švici svojega uradnega zastopnika, apostolskega nuncija, ki ima iste pravice in prednosti kot drugod, a to uradno šele od letos, dočim Švica sama pri Vatikanu nima nobenega zastopnika. Razmerje Cerkve do države je v Švici skoraj v vsakem kantonu različno. Večina kantonov je povezana z eno ali drugo konfesijo, nekateri kantoni z obema, v nekaterih pa je Cerkev popolnoma ločena od države. V katoliških krajih so duhovniki plačani od kantonov, drugod, zlasti v diaspori, vzdržujejo Cerkev in duhovnike verni-

ki sami. Po takih župnijah imajo verniki v ta namen svoje cerkvene občine s cerkveno-občinskim svetom, ki skrbi predvsem za finančno stran Cerkve. Gmotni položaj Cerkve v Švici ni tako slab in katoličani si med seboj zelo pomagajo. Ta solidarnost, ki se kaže tudi na drugih področjih, je ena zelo lepih potez švicarskih katoličanov.

Politično so švicarski katoličani organizirani v svoji stranki, oziroma v dveh strankah, katoliško-konzervativni in krščansko-socialni. Katoliška stranka spada med najmočnejše v državi. Seveda stranka še daleč ne zajame vseh katoličanov. Zelo močan je v Švici v katoliških krajih liberalizem, veliko močnejši kot je bil pri nas neposredno pred vojno, in pa socializem. Komunizem politično skoraj nič ne pomeni, tudi ideološko nima dosti privlačnosti. Omeniti pa je treba nevarnost praktičnega materializma in pa načelne in verske brezbriznosti. Ideološka trdnost in izobraženost se zdi, da je bila pri nas večja kot pa v Švici.

Šola je v Švici le v tem oziru odvisna od države, da država predpisuje, koliko mora vsak najmanj obiskovati šole, da so mu gotovi izpiti povsod priznani in da more z ene šole prestopiti v drugo ali nadaljevati študij na višjih šolah. Sicer pa je šola odvisna od kantonov in občin. Zelo veliko je tudi privatnih šol s pravico javnosti. Državni monopol šole je v Švici neznan. Poleg 4 neutralnih univerz obstaja katoliška univerza v Fribourgu, ki je za švicarski katolicizem izredno velikega pomena. Zanj med katoličani tudi vsako leto zbirajo denar, ker je vzdrževanje vedno dosti velik problem. Katoličani imajo poleg tega zelo veliko srednjih in strokovnih šol, posebno zavodov za srednješolce. Takih ustanov, kot so bili naši škofjevi zavodi v št. Vidu, je za fante v Švici najmanj kakih 12, za dekleta kakih 6. Glavno vlogo pri vzgoji v srednjih šolah imajo benediktinci, potem kapucini, nato šele pridejo svetni duhovniki. Na šolah, ki so odvisne od kantonov ali občin, je verouk večinoma obvezen. Na drugih krajih je prost predmet, kjer starši odločajo glede obiska veroučne

ure. Po državnem zakonu pa ne sme biti vzgoja nikjer brezverska ali celo protiverska ali drugi veroizpovedi sovražna. Na splošno je treba reči, da je za versko vzgojo mladine v šoli dosti dobro preskrbljeno.

Katoliških organizacij imajo Švicarji celo vrsto. Močne so posebno razne stanovske organizacije in pa splošno katoliške organizacije, nekako v smislu naše Prosvetne Zveze. V mladinskih organizacijah pa se zdi, da smo bili Slovenci pred Švicarji. Nekatere mladinske organizacije bi mogli primerjati našim Fantovskim odsekom, prav tako imajo svoje športne katoliške organizacije. Slabše pa je z izrazito verskimi in svetovnonazorno pomembnimi društvi. Kongregacija ima manjši pomen kot pri nas, KA v kakršni koli obliki skoraj ne poznajo. Pri dijakih je pomanjkanje odgovarjajoče organizacije posebno občutno. Sicer obstoja švicarska dijaška zveza, ki obsega katoliške višješole, visokošole in akademsko starešinstvo, a te zveze ima bolj družabni in politično-socialni pomen kakor pa svetovnonazornega.

Katoliški tisk je v Švici na zelo visoki stopnji. Katoličani imajo več svojih dnevnikov, celo vrsto tednikov in drugih listov in revij. Katoliške založbe v Švici so zelo pomembne in izdajajo knjige, ki so v vsakem oziru na višku (tudi glede cene). Seveda je za Švicarje lažje, ker gredo njihovi listi in njihove knjige tudi drugam po svetu, posebno v Nemčijo, Avstrijo, Francijo in Italijo.

Dušno pastirstvo je v Švici približno tako kot je bilo pri nas. V zadnjem času posebno v diaspori iščejo novih potov in novega načina dela. Duhovnikov je sicer sorazmerno dovolj, po zadnji vojni pa gredo duhovniški poklici precej nazaj. Poleg svetnih duhovnikov igrajo v Švici redovniki zelo veliko vlogo, posebno benediktinci in kapucini in nekatere manjše redovne kongregacije. Jezuiti so, kakor že zgoraj omenjeno, po ustavi iz l. 1848 prepovedani, to se pravi, prepovedano jim je vsako delovanje v cerkvi in šoli. Ravno zadnje leto so spet hude in ostre debate glede tega člena ustave, ki ga švicarski katoličani smatrajo za sramotnega in nečastnega



Švicarsko gorsko naselje pod Matterhornom

za toliko poveličevano svobodo in demokracijo. Jezuiti imajo svojo glavno postojanko v Zürichu, kjer so protestanti v večini. Tik po vojni je bila pri kantonski vladj vložena interpelacija, da naj kantonska vlada bolj strogo pazi na delovanje jezuitov in jim sploh prepove vsako delovanje. Z obravnavo interpelacije so dolgo odlašali in šele letos v februarju je prišla na vrsto. Že takrat se je debata raztegnila na vso Švico in je dobila takoj svetovnonazorni značaj. Med poletnimi počitnicami je bilo mirno, v septembru pa gre stvar naprej. Ker katoličani med seboj žal niso dosti edini in ker mnogi presojajo vprašanje jezuitov v Švici pod čudnimi zgodovinskimi vidiki ožje domače politike, ki jih tujec težko razume, bodo katoličani v tej debati po vsej verjetnosti pogoreli in jezuiti se bodo morali vsaj deloma omejiti in

umakniti, kar za Švico, kj je toliko ponosna na svojo svobodo in demokracijo, gotovo ni ravno častno.

Kot pri vseh Švicarjih, tako je tudi pri švicarskih katoličanih narodna zavest in domovinska ljubezen izredno močna in razvita, vse drugače kot je bilo pri nas doma. Zanimivo je, da razlika v jezikih — Švica ima 4 uradne jezike: nemški, francoski, italijanski in retoromanski — razlika v kulturi in razlika v veri prav nič ne ovira ali slabi narodne zavesti in domovinske ljubezni. Narodni praznik 1. avgusta, ki je edini državni praznik, vsako leto znova pokaže, kako Švicarji drže skupaj in kako so na svojo domovino ponosni. Domovinska ljubezen katoliških kakor tudi protestantskih Švicarjev se kaže posebno tudi v tem, da za državo veliko molijo: za oblastnike, za vojake, za državno blagostanje, za promet in trgovino, za vzgojo, za javne ustanove, stvari, kj jih mi v taki meri sploh nismo poznali. Švica ima tudi svojega uradnega patrona, sv. Nikolaja von der Flue, ki ga ljudstvo zelo časti in v njem vidi zgled dobrega kristjana in hkrati dobrega državljana. Tretjo nedeljo v septembru imajo vsako leto Švicarji, katoličani in protestanti, svoj molitveni dan, kjer se vsi združijo v molitvi za državo, in to v vedno večji meri. Državne oblasti pri tem zelo aktivno sodelujejo.

Versko življenje pri katoličanih je precej različno, a na splošno je treba reči, da je dosti dobro, posebno v primeri z drugimi deželami. Obiski nedeljske maše, posvečevanje praznikov, prejemanje zakramentov, spoštovanje katoliških nraavnih zakonov, javna morala in podobno, so še na zelo visoki stopnji. A žal se pri katoličanih vedno bolj pozna voliv protestantizma, kj od svojih pripadnikov versko in nraavno mnogo manj zahteva, in pa vpliv praktičnega materializma in verske brezbriznosti. To je opaziti predvsem pri pojmovanju družine in zakona. Po švicarskj ustavi se mora vsakdo tudi civilno poročiti, samo cerkvena poroka tudi med katoličani pred državo ne zadostuje. Po državni ustavi je zakon ločljiv in to pojmovanje je tudi med katoličani, posebno po mestih zelo razširjeno. Po

številu ločenih zakonov je Švica med prvimi državami na svetu. Poleg tega je po švicarski ustavi pod gotovimi pogoji dovoljen splav in tudi v tem oziru ima Švica žalostno prvenstvo. Švicarski škofje so v zadnjem pastirskem listu z vso odločnostjo opozorili na ti dve velikj nevarnosti.

Večkrat se tuji in domačinj sprašujejo, kako bi se švicarski katolicizem obnesel, če bi prišlo do kakšne preiskušnje, n. pr. do vojne ali do komunističnega režima, kakor pri nas doma. Domačinj so večkrat velikj optimisti. Pametni in resni med njimi gledajbolj stvarno in svarijo pred prevelikim optimizmom. Tako tudi švicarski škofj v zgoraj omenjenem skupnem pastirskem pismu. V bodočnostj bo gotovo tudi švicarski katolicizem postavljen pred nove naloge.

Marija

Sončece boža razdrto votlino ob cesti.

Kuščarj spijo.

Metuljček ne upa prisesti.

V mrtvi globelj studenec pobožno šumi.

V čistj prelesti Marija na kamnu počiva
Moli.

Smehlja se.

Tenčica lasè Ji pokriva;

skoraj zaprla je sladke, nedolžne oči.

Veter popoldne šepeče o kmetih na njivi.

Gruda se sveti. Kot vrbam so hrbti jim
krivj

V mlinu brbljajo si kamni o ceni za kruh

Ona pa venomer jagode črne prebira.

Moli.

Smehlja se.

Čeprav so že sence večera

križale njivo in gmajno in kamne za
kruh

Vladimir Kos



KAJ PA MED NAMI?

ARGENTINA

Kot vsako leto je tudi letos Društvo Slovencev v Buenos Airesu priredilo spominsko svečanost v čast žrtev komunistične revolucije, ki se je zlasti prve dni junija 1945 krvavo znesla nad več kot desettisoči protikomunističnim borci. Letošnja proslava je imela značaj žalnega koncerta in se je vršila v nedeljo 6. junija v svetišču Marije Pomočnice v Ramos Mejii. Na svečanosti so sodelovali pevski zbor „Gallus“ pod vodstvom dr. Julija Savellija, na orgljah prof. Jože Osana, slavnostni govornik pa je bil bivši domobranski kurat univ. prof. dr. Ignacij Lenček. V svojem govoru je podčrtal tri misli: Domobranci so branili vero pred navalom materializma. Tudi naša vera je v nevarnosti, saj nas tu obkroža isti materializem kot v domovini, samo da je tu bolj zahrbtn in manj brutalen. Domobranci so se borili za narodne svetinje. Tudi nam mora ostati ljubezen do naroda sveta stvar. Kot ljubimo starše ne zato, ker so bogati, lepi, učeni, ampak ker so nam dali življenje, tako moramo ljubiti domovino zato, ker nas je ona rodila, pa čeprav ni tako imenitna in bogata kot je država, v kateri živimo. Zato bi napačno ravnali, če bi bežali pred slovensko skupnostjo ali celo razdiralno proti njej nastopali. Domobranci so se formirali v enotno vojsko, dasi so izšli iz raznih organizacij in raznih miselnih tokov. Borba za narodov obstanek jih je združila. Tudi v tujini moramo biti edini in tesno med seboj povezani. Le tako bomo vzdržali pritisk okolice, ki bi nam rada vzela obe najvišji dobrini hkrati: vero in narodnost. Po govoru je dr. Lenček opravil

mrtvaške molitve za pokojne žrtve brezbožnega komunizma. Prireditev sama je bila dobro obiskana, kajti vsakdo, ki še slovensko in protikomunistično čuti, se jasno zaveda, da je treba vsaj enkrat na leto javno izpričati spoštovanje in hvaležnost nasproti žrtvam, ki so darovale svoja življenja zato, da bi mi živeli. — Naslednje nedelje so slične proslave priredili tudi krajevni odbori Društva Slovencev v Lanusu, Ramos Mejii in San Justu. Posebno lepo je uspela proslava v Ramos Mejii, kjer je slovesnim litanijam Srca Jezusovega v cerkvi sledila slavnostna akademija v župnijski dvorani. Sodelovali so Slovenski cerkveni zbor iz Ramos Mejie, otroci slovenskega tečaja od istotam ter g. Rudolf Smersu kot slavnostni govornik.

Kljub slabemu vremenu je telovska procesija v nedeljo 20. junija v Buenos Airesu zelo lepo uspela. Ni se sicer mogla vršiti na prostem, toda cerkev Marije Pomočnice v salezijanskem zavodu Don Bosco v Ramos Mejii je tako prostorna, da je z lahkoto sprejela nad tisoč ljudi številno množico. V nekem oziru je bila letošnja procesija še lepša kot prejšnja leta, saj so ljudje ostali ves čas zbrani in mogli v celoti prisostvovati lenim obredom. Sv. mašo je bral č. g. Janko Mernik, procesijo je vodil direktor slovenskih izseljencev č. g. Anton Orehar, evangelije so pa peli čč. gg. Alojzij Starc, Anton Stanovnik, Janko Mernik in Jože Jurak. Procesije so se udeležili tudi člani družin, ki so pred kratkim prišli iz Slovenije in se tako že prve dni vključili v slovensko skupnost v Argentini.

Že tretjič so se Slovenci v Argentini zbrali na svojem socialnem dnevu, ki ho-

če biti v malem nekaj podobnega, kot so socialni tedni pri drugih velikih narodih. Ta tretji socialni dan se je vršil dne 27. junija v Ciudadeli pri Buenos Airesu pod geslom: Ohranimo si zdravje!

Socialni dan se je začel s sv. mašo, ki jo je v cerkveni dvorani v Ciudadeli daroval predsednik stalnega odbora socialnih dni v Argentini g. prof. dr. Ivan Ahčín, ki je takoj po končani sv. maši začel zborovanje. Potem, ko je pozdravil vse navzoče, ki so kljub hudcu nalivu prišli na zborovanje, se je v toplih besedah spomnil velikega slovenskega javnega delavca, gospoda Franca Kremžarja, ki je dan poprej mirno v Gospodu zaspal. Omenil je, da je bil pok. Kremžar ena najbolj markantnih osebnosti med Slovenci že v domovini, prav tako pa tudi sedaj v izseljenstvu. Bil je izvrsten časnikar, odličen govornik, odločen in nesebičen politični delavec in zlasti še velik socialni delavec. Vse njegovo življenje je bilo posvečeno borbi za pravice malega človeka. Naši socialni dnevi so mu bili močno pri srcu. Na prvem socialnem dnevu predlansko leto je imel pok. Kremžar izčrpen in važen referat o zgodovini krščansko socialnega gibanja. Nato so navzoči na poziv prof. dr. Ahčina izmojili Očenaš za pokoj njegove duše.

Prvi je govoril prof. dr. Ivan Ahčín o zdravem duhu v zdravem telesu. Predavatelj je v svojem odličnem predavanju orisal zdravje telesa, nato zdravje duše ter je nato govoril o bolnem človeku.

Sledilo je obširno, važno in zanimivo predavanje zdravnika dr. Ivana Kačarja. Predavanje je prečital g. Ignacij Fink. Dr. Kačar je v svojem predavanju podrobno orisal razne bolezni in njihove vzroke ter se je zlasti pomudil pri boleznih, ki prav posebno razsajajo v Argentini. Nato je podal kopicico nasvetov, kako naj živimo, da si ohranimo zdravo dušo, zdrave živce, zdravo telo.

Po kratkem odmoru je govoril g. Rudolf Smersu o tem, kako skrbí argentinska zakonodaja za delavčevo zdravje. Navedel je tista zakonita določila, ki pomagajo prebivalcem Argentine in zlasti delavcem v primeru obolenja. — G. Avgust Horvat pa je imel nato predava-

vanje: Šport in zdravje ter je v svojih lepih izvajanjih utemeljil potrebo pametnega in zmernega športnega udeleževanja zlasti pri mladini, ki naj se zato posluži svojih mladinskih organizacij, ki goje tudi tak šport.

Sledilo je čitanje resolucij tretjega socialnega dne, ki se glase:

1. Zdravje, ki obstoja v telesnem korvoru v duševnem ravnesju in skladnosti in ki usposablja človeka za čim bolj polnejši razvoj osebnosti ter dosega njegovega namena, je velika, čeprav ne najvišja dobrina, katero je sleherni dolžan ohranjovati in je zanjo odgovoren Bogu, sebi in družbi.

2. Država, ki je po naravnem redu poklicana za splošno blaginjo, ima tudi dolžnost, da skrbi za ljudsko zdravje.

a) Njena prvenstvena dolžnost je na polju zaščitne medicine, to je, da omogoči splošne pogoje, ki so ugodni za ljudsko zdravje, in da zlasti zatira zlo, ki družbeno kvarno vpliva, kakor je alkoholizem, stanovanjska beda itd.

b) Na polju zdravstvene (kurativne) medicine pa je njena naloga, da omogoči konkretne zdravstvene ustanove in sredstva, ki naj pomagajo k zdravju bolnim osebam, pri čemer je treba vedno upoštevati, da zdravniška veda ohrani svojo človeški in osebni značaj.

c) Zdravstvena politika države naj posebno važnost polaga na zdravstveno vzgojo, zlasti mladine, in to ne le v telesnem, ampak tudi moralnem pogledu.

3. Kljub obstoječemu državnemu socialnemu skrbstvu, ki ga pozdravljamo, III. slovenski socialni dan toplo priporoča sodelovanje pri zasebnih zdravstvenih ustanovah in karitativnih organizacijah, zlasti pri tistih, ki imajo namen skrbeti za zdravje slovenske izselienske skupine in njenih bolnikov. Družinsko bratstvo, ki naj bi povežalo po nekaj slovenskih družin v prijateljske krožke, bi moglo odlično služiti tudi temu namenu, ker bi v njih prišla do polnega izraza ljubazen do bolnih in pomoč potrebni rojakov.

4. Z namenom, da bi se slovenski izseljenci mogli poučiti o napredku sodobne zdravstvene vede in novih načinov zdravljenja, naproša III. slovenski soci-

Del veličastne procesije 19 narodnostnih skupin, ki so se 30. maja t. l. poklonile Kraljici miru (glej poročilo v DŽ, julij, str. 437). Skupina slovenskih narodnih noš je na Av. de Mayo — enj najprometnejših ulic Buenos Airesa — vzbujala veliko pozornost



alni dan slovenske publikacije v zamejstvu, da po možnosti tem vprašanjem posvečajo pozornost. Ob pomanjkanju lastne zdravstvene revije bi zlasti pozdravili zdravstveno posvetovalnico, ki bi v poljudno poučevala naše ljudi, kako si v spremenjenih razmerah in novem načinu življenja ohraniti zdravje.

5. Socialni dan toplo priporoča slovenskim staršem, da pošiljajo otroke v slovenske telesno vzgojne mladinske organizacije, ki poleg potrebne telesne vzgoje skrbijo tudi za krščansko nraščevanje in socialno vzgojo. Telesno in moralno vzgojena mladina bo steber bodočih družin, ponos naroda in poroštvo njegove lepše bodočnosti.

V mesecu juniju je izšla v Buenos Airesu druga številka dvomesečne revije „Omnes unum“ (Vsi eno), glasilo slovenskih duhovnikov v zamejstvu. Vsaka številka ima 32 strani obsega. Urejuje jo dr. Ignacij Lenček, dr. Mirko Gogala in Jože Guštin. Revija je zrastle iz spoznanja, da tudi naši duhovniki potrebujejo sredstvo, po katerem naj bi bili med seboj povezani, se medsebojno podpirali in se navduševali za skupne duhovniške ideale. Trenutno je v zamejstvu 705 slovenskih duhovnikov. Največ jih je v Združenih državah Severne Amerike: 234. V Avstriji jih je 131, od tega le v krški (celovski) škofiji 113. V Italiji so razdeljeni takole: tržaška škofija 44, goriska nadškofija 37, ostala Italija 87. V

južni Ameriki jih je največ v Argentini in sicer 83.

List hrvatskih frančiškanov v Buenos Airesu „Glas sv. Antuna“ je slovenski del procesije, ki je 30. maja t. l. korakala po buenosaireških ulicah takole opisal: „Za Hrvati so stopali bratje Slovenci. Najprej je šla večja skupina deklet v prekrasnih slovenskih narodnih nošah. Zlasti lepa so bila pokrivala, ki so ličila kronam. Slovencev je bilo v spremstvu najmanj 1500. Bili so strumno urejeni in nosili svoja verska bandera. Njihovo petje je bilo vzorno. Tudi se je odražala iz spreveda velika skupina slovenskih duhovnikov. Slovenci so napravili na argentinsko javnost, ki jih je z zanimanjem gledala in poslušala njihovo usovršeno petje, najlepši vtis.“

Umrli je 13. maja 1954 laplatski nadškof dr. Tomaž Solari, star komaj 55 let. Le dobrih pet let je mogel voditi svojo obširno nadškofijo. Bil je ves čas svojega škofovanja Slovincem zelo naklonjen. Rad je sprejel slovensko semenišče, ko je zapustilo mesto San Luis. Ker je vedel, da se večina novonaseljencev v Argentini izgubi prav zato, ker se prva leta radi pomanjkljivega znanja jezika ne morejo vključiti v nova farna občestva, je rad dovolil, da so bili na vse važnejše fare, kjer živijo Slovenci bolj strnjeno naseljeni, nastavljeni slovenski duhovniki. Slovenske duhovnike je sploh

zelo cenil in jih rad sprejemal v svojo nadškofijo. Ob njegovi smrti jih je bilo štirideset.

Velik mož nas je zapustil. Še ni dolgo, ko smo v našem listu omenjali sedemdesetletnico življenja g. Franceta Kremžarja. Takrat smo zapisali, naj bi mu Bog dal dolgo in mirno življenjsko jesen, in če On tako hoče, povratek v njegov dom v Mostah. Čez nekaj več kot pol leta po tem jubileju pa moramo z žalostjo v srcu zapisati, da plemenitega gospoda Franceta ni več med nami. 26. junija ga je Bog k sebi pozval, potem ko ga je še enkrat preizkusil v težki bolezni. Pozval ga je k sebi, ker ga je našel zrelega za večno plačilo. Namesto v zemsko ga je popeljal v nebeško domovino. V nedeljo 27. junija smo ga pokopali. Kljub izredno slabemu vremenu ga je lepo število rojakov spremilo na njegovi zadnji poti na mestno pokopališče Chacarita v Buenos Airesu. Govorili so preč. g. direktor Anton Orehar, ki je povdaril, da je bil pokojnik izredno močna krščanska osebnost. Udarce je prenašal udano kot veliki trpin Job. Enega sina je vzgajal za duhovnika in ga tudi že Bogu daroval; drugega je zgubil, ko ga je dal domovini na razpolago v boju proti brezbožnemu komunizmu. Drugi govornik g. ing. Albin Mozetič se je poslovil od njega v imenu Društva Slovencev; tretji je govoril g. Miloš Stare, ki je povdaril pokojnikovo globoko vero in zvestobo do katoliške ideje, ki se ni bala nobene žrtve, če je šlo za verske ali narodne ideale; č. g. dr. Ignacij Lenček se je kot predsednik Slovenskega katoliškega kulturnega sveta zahvalil pokojniku, ki je bil podpredsednik tega Sveta, za zvesto sodelovanje. Dr. Tine Debeljak je govoril v imenu urednikov „Slovenca“, Rudolf Žitnik ga je proslavljal kot poštenega politika in velikega rodoljuba, ki se ni bal 3. maja 1945 prevzeti predsedstva Slovenskega parlamenta v Ljubljani, preč. g. svetnik Karel Škulj pa je obudil spomine na svojega sošolca in prijatelja iz mladostnih dni, ko sta skupaj delovala pri verskem in narodnem prebujanju slovenskega naroda pred nekaj desetletji.

Eno leto je minilo 20. maja od neznane smrti pokojnega prelata dr. Aloj-

zija Odarja. Na sam obletni dan so obiskali grob velikega pokojnika na mestnem pokopališču Chacarita v Buenos Airesu profesorji in bogoslovci slovenskega semenišča iz Adrogué, na argentinski državni praznik 25. maja pa je opravil direktor slovenskih izseljencev Argentini preč. g. Anton Orehar v kapeli salezijanskega zavoda sv. Frančiška Saleškega slovesno mašo zadošnico. Žalnega opravila se je udeležilo lepo število slovenskih vernikov, predvsem članov društev in organizacij, v katerih se je pokojni prelat dolga leta požrtvovalno udeleževal.

Srebrno poroko sta 13. maja obhajala zakonca Lužovec iz slovenskega naselja v Lanusu. Zjutraj sta prisostvovala zahvalni maši, ki jo je opravil č. g. Janez Hladnik, opoldne pa sta v krogu svoje družine in v družbi svojih dušnih pastirjev isti jubilej proslavila s svečanim kosilom. Od otrok se en sin pripravlja na duhovništvo v salezijanski družbi; ena hčerka je že redovnica v kongregaciji Marije Pomočnice, dve mlajši hčerki sta pa prav tako že trdno odločeni, da svoji sestri sledita. Naj nam Bog tudi v bodoče nakloni še mnogo tako globoko vernih in na otrocih številnih slovenskih družin!

Slovenska skupnost v Lanusu je 31. maja proslavila štiri leta, odkar je g. župnik Janez Hladnik slovesno prevzel novo ustanovljeno faro sv. Jožefa v porcest. Naslednji dan, bila je to binškoštna nedelja, je bila prvič slovesna maša v Lanusu.

Berazategui je industrijski kraj blizu Buenos Airesa. V njem se vsak prvi četrtek v mesecu zberejo zvečer k sveti tri Slovinci iz Bernala, Quilmesa in Berazateguija. Na dan sv. Antona Padovanskega, 13. junija, pa so se sešli pri Hribarjevih, da se poslovijo od svojega dosedanjega dušnega pastirja č. g. Matija Lamovšek. Čez trideset jih je bilo otroki vred. Dolenčeva Cilka se je v iskreni pesmi zahvalila gospodu in mu izročila lep šopek rdečih nageljnov s slovensko zastavico ter relief Srca Jezusovega. Potem se je g. Lamovšek vidno ganjen zahvalil za izkazano mu pozornost. V imenu slovenskih rojakov se je

zahvalil gospodu za njegov trud g. Dolenc iz Bernala in končno je v imenu novega slovenskega dušnega pastirja, ki še ni gotovo, kdo bo, povedal nekaj besed č. g. Branko Rozman. Prej in potem pa je bilo živ-žava na pretek, saj je otročadi kar lep naraščaj, petja, smeha, in celo citre so se oglasile, pa tudi mize so bile lepo pogrnjene, — se pravi, ne samo pogrnjene tudi kozarci in krožniki so bili na njih in seveda ne prazni. In ko so se udeleženci vračali skozi noč in dež domov, so bili v srcu zadovoljni in trdno prepričani, da se niso prvič in zadnjič zbrali k takemu družabnemu pogovoru.

Na Antonovo nedeljo 13. junija so si naša slovenska dekleta, povezana v svoji dekliski organizaciji izbrala nov odbor. Tako zahtevajo pravila, pa tudi prijetno je, od časa do časa iti na volitve. No, pa je šlo hitro od rok. Dekleta so se skoro enodušno izrekle za gospodično Maro Bidovec, ki je prevzela predsedstvo od požrtvovalne gospodične Katice Kovač, ki je dve leti vodila krmilo organizacije. Novi predsednici bodo stale ob strani gdč. Pavla Hribovšek kot podpredsednica, gdč. Jožica Leskovic kot tajnica in gdč. Marjeta Smersu kot blagajničarka. Novemu odboru želimo čim več uspehov pri njegovem prizadevanju za versko, moralno in narodno ohranitev naših deklet sredi pokvarjenega in poganskega okolja.

Slovenska fantovska zveza v Buenos Airesu je že dalj časa članica Mednarodne zveze katoliške mladine. Leta 1951 je škotski delegat te zveze predlagal, naj se vsaka včlanjena organizacija obveže, da bo dva tedna na leto molila in žrtvovala za vso mladino vsega sveta in posebej za tisto, ki trpi pod komunističnimi preganjalci. Slovenski fantovski zvezi je bil za to določen teden od 21. do 28. junija 1954. Ker so slovenski fantje člani tistega naroda, katerega mladina je še posebej preganjana zaradi svojega krščanskega prepričanja, so z veseljem sodelovali pri molitvah za zgornji namen, in nedeljo 27. junija pa so se udeležili sv. maše s prošnjo do Vsemogočnega, da kmalu slovenska in ostala mladina za železno zaveso doživi dan verske svobode. Zamisel je brez dvoma lepa in vredna, da vsi pri njej sodelujemo.

Gospod, nikar!

Gospod, nikar!

Res človek je pretrgal pravičnosti, ljubezni vse vezi, podobo Tvojo v sebi je raztrgal, ko zver ga žeja bratske še krvi.

A, glej! Za vse trpeče te rotimo, sirotam vsem posuši solz morjé, po Mariji, dobrotni Materi, Te prosimo, ne trpi dalje strašno to gorjé!

Po britkih ranah svojega Srca usmili nas se in celega svetá!

Mariofil

Mendoška kronika

Tudi letos so mendoški Slovenci poromali k brezjanski Mariji Pomagaj na Challao. Bilo je to 30. maja, Romarsko slovesnost je vodil č. g. J. Ogrin, ki je v ta namen prihitel iz sanluiske škofije. Opoldne je bila sv. maša s skupnim obhajilom. Ubrano petje mešanega zbora je privabilo tudi mnogo domačinov, ki so vztrajali celo med slovensko pridigo, da si je niso razumeli, le da bi še slišali petje. Popoldne je č. g. Ogrin blagoslovil po končanem zborovanju podobo brezjanske Marije, ki bo romala od hiše do hiše slovenskih družin v Mendozi. Sledila je procesija, med katero so fantje nosili milostno podobo, okrašeno s slovenskim šopkom. Po vrnitvi v kapelo so bile pete litanije in obnovitev posvetitve brezmažnemu Srcu.

Slovenska skupnost v Mendozi se je obvezala kriti stroške za eno izmed osemnajstih znamenj, ki bodo stala pod vzpetino kapelice na Challao in bodo predstavljala v slikah v keramiki čudežna prikazovanja v Lurdu. To znamenje naj bi še poznim rodovom pričalo o ljubezni slovenskega naroda do Matere božje.

Iz Mendoze se je oglasila naša naročnica Ivanka Turk in nam poslala nekaj misli v zvezi z letošnjim Marijanskim letom.

Živimo v letu, ki je Mariji posve-

čeno. Naši dedi in pradedi so pripomogli, da se slovenski narod imenuje Marijin narod. Ali mi še nosimo v svojih srcih dediščino svojih prednikov? Ali še znamo tako goreče ljubiti Marijo kot oni? In alj smo še tako globoko vdani Cerkvi in njenim duhovnikom, kot so bili naši očetje? Ker smo imeli verne očete in matere, je naš narod mogel pognati iz sebe toliko krasnega cvetja, ki bo večno duhtelo. To čudovito cvetje so naši junaki, žrtve rdečega zmaja, ki so darovali svoja življenja Bogu na oltar in v Marijine roke. Marija, ki je dosedaj zmagala vse zmote in prevare, je to darovanje sprejela. Ona bo tudi poskrbela, da bo največja zmeta vseh časov, brezbožni komunizem, doživel poraz na slovenski zemlji in bo naš narod vstal k novemu življenju in tudi v bodoče ostal Marijin narod.

Kaj pa pomeni Marija nam v tujini? Voditi bi morala čolnici našega življenja v varni pristan večnosti. Toda marsikdo od nas je raje krenil po široki poti materializma. Ta pot je pot sebičnosti, kjer človek vidi le še sebe, ne pozna pa več svojega sobrata — trpina. Če hočemo še biti Marijini otroci, moramo dati ljubezni prvo mesto v naši sredi. Znati moramo odpuščati, saj je Bog vseodpuščajoča ljubezen. Rad nam odpusti, hoče pe, da tudi mi odpuščamo svojemu bližnjemu, pa naj bo naš prijatelj ali sovražnik.

Pa še eno dolžnost imamo kot Marijini otroci. Da branimo Cerkev Njega Sina in Njene duhovnike. Duhovniki so delilci božjih skrivnosti. Na njih besedo stopa sam Bog z nebesnih višav na zemljo, da je našim dušam v dar in bo enkrat naša popotnica v raj. V svoji dobroti je Bog ljudem dal za vodnika ne angela, ampak človeka, da jih bolje razume; človeka, ki je sam poln slabosti; človeka, ki tudi sam lahko pade. Ni pa s tem rečeno, da moramo duhovnikove slabosti takoj na veliki zvon obesiti in jih obsoditi. Kristus hoče, da jih spoštujemo. Sodbo je sebi prepustil. In tudi to je poyedal, da kdor bo duhovnike zaničeval, bo zadel Njega samega. Sam sv. Peter, prvi papež, ga je trikrat zatajil, pa mu je Kristus vse velikodušno odpustil. Ničesar mu ni očital; in njegov

padec ga ni motil, da ga je za skalo, na kateri Cerkev stoji, postavil. Tako, kot je razumel Kristus Petrovo slabost, bi morali tudi verniki razumeti nepopolnosti in napake svojih duhovnikov.

Vsi, duhovniki in verniki spadamo k vojskujoči se Cerkvi. Oklenimo se Kristusa, velikega duhovnika! Izrabimo kratki čas svojega življenja, dokler so še svete hostije med nami! In Mariji obljubimo, da bomo z Njeno pomočjo ostali zvesti vzorom, ki so nam jih zapustili naši očetje in naši mučenci v domovini. Marija naj nam pa milost dá, da se še kdaj zberemo pri naši Materi božji brezjanski v dragi domovini Sloveniji.

ITALIJA

Že dalj časa se vršijo v Rimu vsak četrtek v baziliki Marije Snežne molitve za vernike onstran železne zavese. V tej cerkvi se zbirajo zastopniki osemnajstih narodov, ki čejijo pod komunističnim nasiljem zato, da pri oltarju Matere božje prosijo za svoje rojake. Na velikonočni četrtek 22. aprila so se zbrali ter darovali sv. mašo za Cerkev v Sloveniji. Sv. mašo je daroval p. Anton Prešern S. J. Navzoči Slovenci so prepevali velikonočne in Marijine pesmi ter prosili Vsemogočnega, da bi katoličani v Sloveniji pogumno nosili breme in vztrajali v zvestobi Cerkvi. — Zanimivo je, da so se nekateri člani vodstva Cirilmetodijskega društva katoliških duhovnikov v Ljubljani obregnili ob vatikanski radio, češ da Jugoslavijo vedno omenja kot deželo za železno zaveso, v kateri da vladata suženjstvo in molk. Ti gospodje nočejo priznati, da katoliška Cerkev v Jugoslaviji ne uživa onih osnovnih pravic, ki ji gredo po Kristusovi odredbi. Prav nič jih ne moti dejstvo, da je v zaporih še vedno 158 duhovnikov, da škofje ne morejo svobodno občevati s sv. stolico, da v Sloveniji izhaja vsaka dva tedna le en sam verski list „Družina“ in še ta v omejeni nakladi, da katekizmov in molitvenikov ni mogoče tiskati, da učitelji ne smejo obiskovati nedeljske službe božje. In ker zanje vse to ničesar slabega ne pomeni, se začudeni sprašujejo, zakaj vatikanski radio šteje Jugoslavijo med dežele za železno zaveso.

KANADA

Na praznik Marijinega oznanenja, dne 25. marca so slovenski verniki v Torontu zvedeli veselo novico, da bodo mogli že letos postaviti cerkev brezjanski Mariji Pomagaj. Doslej namreč ni bilo gotovo, ali bi se dalo postaviti cerkev že letos, kajti tako škofija kot mestna občina sta lanskega leta dovolili le gradnjo cerkvene dvorane. Ko pa je kardinal McGuigan na podlagi bančne knjiznice in računov videl, da je dvorana že skoro plačana, je rad ustregel prošnji slovenskih dušnih pastirjev dr. Kolariča in Kopača, da se preide k zidanju cerkve. Tudi svetna oblast je že izdala enako dovoljenje. Ker pa pregovor „Pomagaj si sam in Bog ti bo pomagal“ velja tudi gradnji cerkve Marije Pomagaj, se je Odbor za gradnjo cerkve odločil za srečolov, ki je v Kanadi in Združenih državah zelo v navadi. Vršil se je 5. junja in so bil izžreban trije dobitki: avto, televizijski aparat in hladilna omara. Lep vir dohodkov so tudi darovi, ki izvirajo iz zaobljub, katere so naredili bolni Slovenci. V enem letu je že prišlo 2000 dolarjev samo iz tega vira.

PARAGUAY

S. Silvestra Hanžel, doma iz Male Nedelje v Slovenskih Goricah, ki deluje kot usmiljenka v Paragvaju, takole piše o „Duhovnem življenju“: „Z velikim veseljem pričakujem vsake nove številke „Duhovnega življenja“. Saj je res krasno urejeno in pestra vsebina. Pred tukajšnjimi izobraženci se kar rada pohvalim z revijo in z mojimi rojaki, ki tukaj v tujini in ob tolikih težavah pripravljajo tako okusno duhovno hrano svojim izseljencem. Tu v Paragvaju se ne moremo pohvaliti z ničemer podobnim. Zelo žalostno za tukajšnje katoličane, a tako je v resnici.“

CORREO ARGEN- TINO Suc. 6	TARIFA REDUCIDA
	Concesión No. 2560

„DUHOVNO ŽIVLJENJE“ MORETE NAROČITI IN PLAČATI NA NASLEDNJIH NASLOVIH:

Argentina: Dušnopastirska pisarna, Víctor Martínez 50, Buenos Aires
 U. S. A.: Slovenska pisarna, 6116 Glass Ave, Cleveland 3, Ohio
 Kanada: Turk Francé. 263 Oakwood Ave, Toronto, Ontario
 Trst: Stanko Janežič, Mačkoviče 7, Dolina, Trieste
 Italija: Zora Piščanc, Riva Piazzetta 18, Gorizia
 Avstrija: Anton Miklavčič, Spittal a/Drau, D. P. Camp, Kärnten, Austria
 Avstralija: Fr. Rudolf Pifko, 45 Victoria Street, Waverley, N. S. W.

„Duhovno življenje“ je slovenski mesečnik, ki ga izdaja konzorcij (Orchar Anton), urejuje pa uredniški odbor (dr. Francé Gnidovec in Jože Jurak). — Naslov: Víctor Martínez 50, Buenos Aires, Argentina. — Celoletna naročnina znaša za Argentino po 30. juniju 1954 60 pesov, za USA in Kanado 5 dolarjev, za Italijo 2000 lir, za Avstrijo 75 šil., drugod v protivrednosti dol. — Tiska F. Grote, Montes de Oca 320

• PRIZADEVAJTE • SI , DA •

• BOSTE • IMELI • LJUBEZEN •

I. KOR. 13, 13

V TEJ ŠTEVILKI BOSTE BRALI

MARIJA V SLOVENSKE LJUDSKI DUŠI + P. Dr.	
Hugo Bren OFM	441
TUDI TO SO PRIČE	446
POSVETILI SMO SE MARIJINEMU SRCU Škof dr.	
Gregorij Rožman	449
SEGE NA DOMAČIH TLEH	Joža Kmetov 451
SVETA JESEN	Vladimir Kos 454
CUANDO LA CIGARRA EMPIEZA A CANTAR Joe	
Juck	455
SOVRAŠTVO	Dr. Ignacij Lenček 456
PRESEČJE PROPADA	N. J. 460
O DEMOKRACIJI	Rudolf Smersu 462
NA DAN MARIJINEGA VNEBOVZETJA ..	A. Nervo 466
SVETE GORE	Jože Lesar in M. Marolt 468
PRAVI BOG IN PRAVI ČLOVEK ..	Dr. Mirko Gogala 473
MISLI	475
„MOJE SREČANJE S KRISTUSOM“ Dr. Franc Jašlič	476
KATOLIŠKA CERKEV V Z. D.	M. š. 479
SVATBA NA SLEMENICI	Gregor Hribar 480
ZENE OČAKOV	Prof. Pavel Slapar 483
VERSKA VZGOJA V SÖLSKI DOBI ..	Dr. R. Hanzelič 486
KAJ PA DOMA?	489
KATOLICIZEM V SVICI	Dr. Alojzij Šuštar 495
MARIJA	Vladimir Kos 498
KAJ PA MED NAMI?	499
DROBNE	481, 487
GOSPOD, NIKAR!	Mariofil 503